P. P. Emmer[illegible] [illegible]
[illegible] Rep[illegible] Inscrip[illegible]

DECER NENTE IVSTI TIA.

HOROLOGIVM AVXILIARIS TVTELARIS ANGELI.

Auctore
Hieremia Drexelio
e Societate IESV.

COL. AGRIPPINÆ,
Apud Corn. ab Egmond.
A° cIↃ IↃC XXXI.

LIBELLI
ORDO,
THEMA,
DEDICATIO
proponitur.

ANGELO SVO TVTORI AVCTOR.

HVNC ego libellum, ô mi optime, ô mi amantiſſime Cuſtos, beatiſſime Angele, univerſis in cælo Angelis; tibi præcipue conſecro, tibi inſcribo, idque facio ex intimo pectore, è penitiſſimis animi mei medullis, proniſſimo in te affectu, & primo grati animi cenſu. Et quid ni hoc ita faciam? innumeris me tibi beneficiis devinxiſti; nec dum deſeris pridem indignum & immerentem: vivere me cogis & mori ingratum, ô chariſſime Tutor, tametſi gratus eſſe aſſiduo connitar. Vere tu tanto melior es, quanto tuus cliens eſt deterior. Somnolentum prorſus & indocilem diſcipulum nactus es, ô cuſtos vigilãtiſſime. Sed hæc tuorum commilitonum & tua eſt bonitas, etiam de peſſimis optime mereri. Et quid ego rependam

pro tot annorum fidiſſimis excubiis? meliora non habeo; tua tibi reddo pro munere. Docuiſti me ſæpius, varie inſtruxiſti; admonuiſti fideliter, correxiſti frequenter, diu noctuque me defendiſti, conſtanter rexiſti: verbo dicam, plane perſeveranter in me bonus es. Et ego tua hæc monita, quaſi ab ore tuo, in confuſam licet memoriam excepta, in chartam, ut potui, digeſſi, complurium bono. Tu verbis quidem meis, at ego ſenſu hic tuo ſæpius loquar. Ita perge, mi optime Tutor, me porro docere: dŏce me, mecumque alios, ORARE; VIVERE nos doce; doce MORI. Hæc ſcire, eſt omnem neceſſariam ſcientiam habere. In pleriſq; aliis, ignoratio utilior eſt quam ſcientia: & quid eſt, quod neſcire nos pœniteat, ſi hęc ſciamus? Quare, mi ſuaviſſime Angele, doce nos ORARE, VIVERE, MORI.

ANGELUS TUTOR SUO CLIENTI.

NOnne duodecim sunt horæ diei? *Adverte igitur animum, horis singulis, cum diurnis tum nocturnis. in tribus hisce postulatis, idque pro captu, quã brevißime te instruam, sed prorsus inverso, ac tu petisti, ordine. Primum docebo te* MORI: *negotiũ hoc est negotiorum omnium maximum, in quo non nisi semel erratur, sed error semper luendus. neq; vero etiam Deo unquam incipies* VIVERE, *nisi ante tibi moriaris. Deinde docebo te* VIVERE: *bene mori cupere, & male vivere, ridiculum & puerile votum est. Sed nec unquam bene orare discet, qui non prius dediscat male agere. Inanis est oratio, ubi prava est actio. Postremo* ORARE *te docebo. Si Augustino credis: Vere novit recte vivere, qui novit recte orare. ita*

Hæc quisquis ignorat, alia frustra scit.

Docebo te { MORI / VIVERE / ORARE } idque horis singulis.

Quod vero libellum hunc mihi, cunctisq; Angelis inscribis, honori id nostro factũ interpretor: sed cujus hic usui cedet? Si me audis, volo, sive jubeo, ut eum integerrimis adolescentibus, juvenibus, viris, MARIÆ *filiis, in parthenium B. Virginis cœtũ adscriptis, dices & inscribas. Plurima inter nos illosq; amicitia est; neq; nobis alia ulla gratior, præ hac castißima cum illis familiaritate. Igitur pro more & lege amicitiæ, omnia nostra, illorum esse volumus. Si nos amant, quod certe faciunt, & nostra hæc monita in amorem admittent.*

OPTIMIS
CAST. INTEGERRIMIS
ADOLESCENTIBVS,
IVVENIBVS,
VIRIS,
Omnibus per Superiorem Germaniam B. V. MARIÆ Sodalibus, ſalus à Domino & Domini Matre, æterna.

VIRGINEM Beatiſſimam, DOMINI Matrem univerſi vos colitis, ſancto & ſane antiquiſſimo inſtituto. Cultus veſter & ſodalitium ſub Cruce DOMINI cœpit in monte Golgothæo. Primum ſodalem & filium hęc Virgo habuit Ioannem, chariſſimum DOMINO diſcipulum. Ab illo vos omnes, & ſodales, & filii eſtis hujus & Virginis, & Matris: quia tamen ejus præſentia, qua Ioannes fruebatur, vobis ſubtracta, & magna hæc mater celſius cunctis Angelorum ordinibus ſic evecta eſt, ut eam Eccleſia merito ANGELORVM REGINAM ſalutet, nec injucundum

vobis

HORA I. DIEI.

Diſce MORI: *id te doceat Mors certiſſima.*

MEMENTO homo lutum, venturum mane illud (& forſan brevi) cujus tu veſpere victurus non ſis, aut venturum veſperem, cujus tu mane non ſis viſurus. Quare, dic tibi ipſe dormituro, Potes non expergiſci: dic experrecto, Potes non dormire amplius. Dic exeunti, Potes non reverti: dic redeunti, Potes non exire ampli⁹. Mors ubiq; proxime te eſt. Statutū eſt hominibus ſemel mori. Heb. 9. Debemur morti nos noſtraq; omnia. At vero diſcere q. vult MORI, omnibus id horis neceſſe eſt diſcat. Et quid longas ſpes præcipis, quid magnis cogitationibus animum imples? cras forſitan futurus favilla & cinis. Cautos fige pedes ô homo; illa atra Diva, Mors cuique noſtrûm ſuper caput quotidie adſtat, & ultimas vitalis clepſydræ arenulas inſopito & vigili oculo expectat. Age, ſi quid agis; abibis brevi: virtus, ſi quam amaſti; vitia, quæ patraſti, tecum ibunt, nec alios hinc habebis comites. Ergo propera bene vivere, & ſingulos dies, ſingulas vitas puta. Memento mori.

Diſce

Disce VIVERE : *id te doceat lex Patientiæ.*

IVRE prima hæc tibi virtus ſit, quia ſummè neceſſaria. Vitam hanc bene noveris; ſunt ubiq; ferenda plurima. Bonam vitam ego puto, ait Bernardus, mala pati & bona facere, & ſic perſeverare uſque ad mortem. Qui pati non vult, vivere recuſat. Ad hoc ſacramentũ adacti ſumus, ferre mortalia; nec perturbari his, quæ vitare noſtræ poteſtatis non eſt. Noſtri ad Deum pædagogi ſunt, MOEROR & DOLOR. Affligi & non murmurare, eſt cælum jam cominus ſalutare. Magnum ſane malum eſt, non poſſe perferre malum. vulneris fervorem nihil tam exaſperat, quam ferendi impatientia. Deus ſi ſæpe ferire, at ſæpiſſime etiam mederi conſuevit, præſertim ſi quis leniter, & cum gratiarum actione moleſtias perferat, nec eum, à quo immittũtur, oderit, aut cum Dei providentia expoſtulet, nec in ſecundis tantum rebus bonum ſe præbere didicerit. Sępe protrahitur labor pugnę, ut creſcat corona victoriæ. PATIENTIA thorax ferreus eſt, impenetrabilis; & Virtus dum patitur, vincit. Optimum, cum pateris, canticum eſt: SIT NOMEN DOMINI BENEDICTVM. Omnis impatientia hoc habet lucri, propriummalum auget, promiſſum præmium perdit, ſupplicium novum commeretur. Ergo tolera quod

quod non vis, ut assequaris quod vis: tormentis præmia crescunt.

Disce ORARE: *id te doceat actus Contritionis.*

DOmine IESV Christe, verus Deus & homo, creator ac redemptor 1. meus, pœnitet 2. me ex toto corde, quod offenderim te Dominum meũ & DEVM meum, quem 3. amo super omnia. Et propono 4. firmiter, amplius non peccare, omnesq; peccandi occasiones devitare, confiteri, & implere pœnitentiam, quæ mihi fuerit injuncta. Et in satisfactionem peccatorum meorum offero 5. tibi Passionem tuam, merita B. MARIÆ semper Virginis, & omnium Sanctorum tuorum, atque omnia opera mea, & totam vitam meam. Et confido 6. in bonitate & misericordia tua infinita, quod per merita pretiosi sanguinis tui, mihi remissurus sis omnia delicta mea, & gratiam 7. uberem largiturus, qua vitam sanctè instituere, tibique perfectè usque in finem servire valeam. Qui cum Patre sanctoque Spiritu vivis ac regnas Deus in sęcula benedictus. Amen.

Includuntur hac oratione.

1. Actus fidei. 2. Dolor de peccatis. 3. Amor Dei super omnia. 4. Propositum de futuro. 5. Oblatio sui per Christum. 6. Spes veniæ per Christum. 7. Petitio gratiæ & auxilii Dei.

Ad-

Admonitiunculæ in Contritionis actum.

CONTRITIO adeo res est pretiosa, ut momento vel mille gravissima etiam peccata extinguat, hominem Deo, homini Dei gratiam restituat, ac beatam æternitatem tribuat, si quem sublata confessionis occasione sic
Psal. 50. mori contingat. *Sacrificium Deo spiritus contribulatus; cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.* Contritio vero maxime nititur amore Dei super omnia, continetque tres actus.

Primus est, DOLOR ob offensum Deum, qui dignissimus est, ut ab omnibus super omnia & ametur, & colatur: hinc bonum quod quovis letali peccato perditur, infinitum est, majus est omnibus bonis: hinc & malum quod quovis letali peccato incurritur, infinitum est, majus est malis omnibus: proinde tanti boni jactura, & mali tanti perpessio majorem dolorem merito inurat, quam si bona cũcta, pecunia omnis, valetudo, fama, vita, cetera omnia sint perdita. Interire millies, jocus est, *si æternis* inferorum ignibus conferatur, quibus nos peccatum vel unicum obstringit.

Secundus est, PROPOSITUM, non amplius nec amore, nec timore delinquendi, atque si quid contra jus fasq; sit acquisitum, restituendi. Ex hoc firmo animi decreto ita paratum se quis offert ad omnes Dei leges servandas,

ut dicat: Dixi, Domine, custodire legē tuam: quicquid præcepisti, ô mi Deus, faciam quam possum integerrime.

Tertius est, SPES VENIÆ, & PETITIO GRATIÆ ad seriam vitæ emendationem. Accusare se & se non emendare, est Deum tētare, nec quidquam valet à malis veniam poscere, & mala de novo iterare. Sanguis autem & mors Domini IESV, hanc nobis fiduciam ingerit, ut hęc speremus, petamus tanta, seriam scilicet emendationem vitæ post tam graves ac multiplices offensas.

Accusatio sui & propositum emendandæ vitæ, ubi quis in culpam, quam sciverat sibi maxime cavendā, relapsus est.

O Mi amantissime Deus, ego ingratus, ego perditus homo ad te redeo, postquam satis à te per illicita sum evagatus: nunc te amicum quæro, quem ipse mihi hostem feci. Iterum deliqui, & post mille jam casus iterum cecidi. Ah! Domine pessimas illas cogitationes iterum in animum admisi; illa pessima verba iterum dixi. Ah! in culpam illam, quam sciebam tibi plurimum displicere, mihi maxime nocere, in hanc ipsam iterum relapsus sum; quantū mihi hęc cavenda esset, pręsciebam, & tamen non cavebā. Ita Majestatem tuam, ô Deus, offendi, gratiam tuam perdidi, cęlū amisi meipsum damnavi, ob vilissimā delectatiūculam. Scio, Domine, tu mihi

super

ſuper omnia es amandus: agnoſco,mi Deus,quod lex tua & tuus honor,cariora mihi eſſe debeant rebus creatis omnibus,& tamen tam perdite me ipſum amo,ut meum honorem,lucellum meum, meamq; libidinem, tibi, tuæ legi, tuoque honori prætulerim jam ſæpiſſime. Ah quam adhuc carnalis ſum ! & licet ego negem,opera mea loquuntur. Mundus non tantum mihi nondum crucifixus eſt,ſed totus in me vivit & ſpirat. plenus ſum pravis motibus, fœdis concupiſcentiis & deſideriis; & tamen probus ac bonus haberi cupio. Vita mea merus eſt euripus,meriſſima inconſtantia, & mutabilitas; ſenſus mei exteriores, quoquo volunt, liberrime expatiantur: quam variæ & quam fœdæ imagines animo meo inſident ! quam ego,ô mi Deus, dura & immobilis cautes ſum, cum de pœnitentia agitur ! ad loquēdum tam promptus ſum,quam incautus : ſurdus ad monita ; ad fabulas & ſtultiloquium attentiſſimus ; quæ de cælo,de Deo dicuntur,nimis peregrina mihi ſunt & faſtidioſa; ad lucri rationes ſatis vigilo, cum orandum eſt, totus nauſeo ; cum epulandum, totus anhelo & propero. ad cultum divinū teſtudo ſum , ad luſum & petulantias pernix aquila,ad honeſta repo, ad vetita volo. ad invidiam & ſuſpiciones proniſſimus ſum ; vix tangor,& iraſcor, & ferio, certe lingua,cum manu non poſſum. nemo me lædit,in quem

non

non ultionem mediter & vindictam. Libidinis ignes, ô Deus tu noſti, quam mihi ſint vicini : hîc ego quidem diſſimulo & tego, tibi tamen, ô mundi ocule, aperta ſunt omnia: nullum cordis ſecretum eſt, quod tibi celari poſſit. O quoties, & quanta facturum me propono & ſpondeo : mox omnia in ridiculam, imo in flagitioſam oblivionem evaneſcunt.

Iure igitur doleo, me dolenda toties committere : imo vel hoc ipſum doleo, me non magis dolere, nec ſatis, ut par eſt, propriam ſentire miſeriam. Et quamvis hactenus ad omnem pietatem lentiſſimus fuerim, & heu nimis alacer & feſtinus ad vitia, tamen talis deinceps non ero : *Dixi : Nunc cœpi.* Iter ad cęlum nemo bene perficit niſi qui quotidie incipit.

Igitur firmiſſime ſtatuo, ope tua, Domine, confiſus, priores culpas illas, & omnem peccandi occaſionem quã diligentiſſime cavere. Iam ero alius, ita me cęlites juvent. O Dominus meus, & Deus meus, cor mundum & caſtũ in me crea: innova, oro, in me ſpiritum rectum, ut tandem aliquando vitam ſerio emendem, ex animo te amem, & ad finem vitę ſic perſeverem.

Pro Venia Peccatorum.

MIſerere mei Deus, miſerere mei miſerrimi peccatoris, indigna agentis, & digna patientis, aſſidue peccantis, raro dolentis, & tua flagella

impatienter ferentis. Iustus es Domine, & rectum judicium tuum: gravius est quod commisi, levius quod tolero. non injuste nec crudeliter nos affligis ô misericors DEVS. Scio Domine & certus sum vitam nostram non temerariis motibus raptari, sed à Deo nostro disponi & gubernari: tibi cura est de omnibus, præcipue de servis, qui omne desiderium suum in sanctissimo beneplacito tuo collocarūt. Ideo ego ad aram misericordiæ tuæ confugio, & oro supplex, non me punias secundum peccata mea, sed parcas secundum magnam misericordiam tuam. flagellari, mi Deus, non recuso: tu modo da patientiam. sub ipsis, Domine, flagellis & bonitatem tuam laudem, & vitam meam emendem. Miserere mei Domine, miserere mei, & adjuva me, sicut tu nosti: scis omnia, Domine, potes omnia, qui vivis in sæculorum sæcula.

Pro omnibus Dei beneficiis.

BEnedicant te, Domine, omnes Angeli tui, Archangeli, & Principatus; laudent & glorificent te in sæcula.

Benedicant te Potestates, Virtutes, & Dominationes; laudent & glorificent te in sæcula.

Benedicant te Throni, Cherubim, atq; Seraphim; laudent & glorificent te in sæcula.

Benedicite Patriarchæ & Prophetæ Dominum, laudate & glorificate eum in sæcula.

Bene-

Benedicite Apoſtoli & Euangeliſtæ Dominum, laudate & glorificate eum in ſæcula.

Benedicite Martyres & Confeſſores Dominum, laudate & glorificate eum in ſæcula.

Benedicite Virgines & Sancti omnes Dominum, laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

Fideles tuos, Deus, benedictio deſiderata confirmet, quæ eos & à tua voluntate nunquam faciat diſcrepare, & tuis ſemper indulgeat beneficiis gratulari. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

HORA II.

Diſce MORI: *id te doceat mortis incertiſſima hora.*

MEMENTO homo umbra, nullum eſſe in orbe artificem, qui tale concinnet horologium, quod tibi ſupremum vitæ diem aut horam indicet. *Futura nullo ſcire potes nuntio.* Eccleſ. cap. 8.
Mors ubique tibi minatur, diabolus ſemper inſidiatur, & tu tamen torpes & nugaris. quid annos proponis & neſcio quam vitæ ſeriem? nulla tibi horula à morte ſecura fluit. Incertum prorſus eſt, quo te mors loco exſpectet: itaq; tu illam exſpecta omni loco. Quam ſtultum eſt ętatem diſponere! nec craſtino quidem dominamur. Suavis ſed periculoſa eſt demētia, longam vitam ſperare, & de bona vita vix unquā cogitare. Magna res eſt, & diu

discenda, cum adventat hora illa tam inevitabilis quam incerta, æquo animo abire. *Nescit homo finem suum, sed sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aves laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo, cum eis extemplo supervenit* Mors. Memento mori.

Eccles. cap. 9.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Obedientiæ.*

ad Ro. c. 12.

QVi resistit potestati, Dei ordinationi resistit. qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Gratæ olim erant victimæ Deo, sed multo gratior semper Obedientia. Qui suas à Deo preces audiri vult, vocem ipse imperantis audiat, & obedire discat. Citius exauditur una obedientis oratio, quã decem millia contemptorum. Non attendit verus obediens, quam suave sit quod præcipitur, hoc solo contentus, quia præcipitur, nisi quid contra Deum præcipiatur. Virtutibus ceteris dæmones oppugnamus; obedientia vincimus. Parere cum didiceris, imperare scies, certe in cælo.

Disce ORARE: *id te doceant tres istæ Precationes, tam brevissimæ quam optimæ.*

1. Benedictus Deus in æternum.

2. Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam; etsi, Domine, minor sum cunctis miserationibus tuis.

3. O Dominus meus, & Deus meus, ego me tibi offero in omne tuum beneplacitum: fiat voluntas tua.

Observationes in tres illas oratiunculas.

I. ORatiuncula prima sumpta est ex ore David & Zachariæ, Prophetarum, 1. Reg. c. 25. & Luc. cap. 1. Secunda ex ore David regis, & Iacob Patriarchæ, Psal. 50. & Gen. c. 32. Tertia ex ore Christi, & Thomæ Apostoli, Matth. c. 6. & Ioan. cap. 20. Eædem compluribus aliis sacræ scripturæ locis repetuntur.

II. Omnem bonæ orationis perfectionem continent hæ tres oratiunculæ: Laudem Dei, Gratiarum actionem, Opis implorationem, Veniæ petitionem, Demissionem animi, Oblationem sui, Reverentiam Numinis, Voluntatis sacrificium principem amoris effectum, omnium bonorum desideriorum summam.

III. Hæ oratiunculæ, tres sunt sagittę aureæ, quę ubi non è labris, non ab ore solo, sed ex ipso corde hominis avolarint, non feriãtur nec cessant, dum ipsum Dei cor (sic loquimur) attingant & penetrent.

IV. Folles sunt hæ precatiunculæ, quibus ignis sincerissimi amoris in Deum, assiduis quasi flabris conservari, foveri, excitari, augeri potest. Incredibile dictu est, quam hoc Deo gratum, utile homini, assiduis hisce tali-

bus oratiunculis mentem ad Deum erigere, ac cum Deo unire.

V. De his verissime dici potest: *Quo crebrius, hoc melius.* millies de die, iterumq; millies non nimis crebrum sit; *Quo crebrius, hoc melius,* si tamen cordis & oris dissidium nō sit; modo cor consentiat, & non solius linguæ sit labor. nam uti fieri non potest, quin ignis exiliat, cum pyrius pulvis & ignarius fomes conveniunt, ita harum orationum vel unica & cor humanum nunquam simul erunt, quin divini amoris igniculus subsultet.

VI. Nec necesse est semper omnes tres simul, aut lingua pronunciare, aut animo cogitare: sæpe unica harum sufficit, præsertim prima, quæ aliquot centenis per diem iterationibus assidue ingeminanda est, præcipue duæ hæ voculæ: *Benedictus Deus, Benedictus Deus, &c.* nec etiam necesse, semper illas efferri lingua (quamvis id bonum) sed satis animo eas identidem agitari.

VII. Hominibus negotiosis, ægris, calamitosis, ærumnosis, convenientissimæ sunt hæ piè ad Deum precatiunculæ: durum est longas ab eis preces exigere; preces tunc penitus intermittere, impium est, & Christus vetat: *Quoniam oportet semper orare & nō deficere.* Luc. c. 18. Ergo hoc optima cuivis hominum lex sit: Quo plus labor urget, dolor urit, quo magis tædium aut mœror, aut ægritudo aut affli-

ctatio

ctatio quęcunq; premit, hoc & sæpius & ardentius clamandum: *Benedictus Deus, Benedictus Deus in æternum, &c.* vel, *Miserere mei Deus, miserere.* vel excellentissimum illud: *Fiat voluntas tua, fiat, fiat: tua, Domine, Voluntas, tua fiat, tua, non mea.* ô mi amantissime Domine, FIAT VOLVNTAS TVA. Hoc ardenter tunc præsertim repetendum, cum nostræ voluntatis contumaciam advertimus.

VIII. Sunt, qui corde & ore assidue hæc volvant, & quo rarius, hoc sibi pejus; quo frequentius repetunt, hoc sibi melius esse fateantur. Certe mirificum quid viri sancti in his talibus jaculatoriis, ut vocant, orationibus & ad Deum aspirationibus sensere. Alatæ sunt hæ preces, quæ mentem evehunt, & in sereno locant, suavi amoris afflatu accendunt, divinam humanamq; voluntatem sic uniunt, ut tandem amarũ sit homini, velle quod nolit DEVS, aut nolle quod Deus velit. S. Chrysostomus (uti de eo Nicephorus l. 13. c. 37.) animam acturus in hæc ultima verba expiravit: *Gloria tibi Domine de rebus omnibus.* Optima vox plebis fuit (Marc. c. 7.) *Bene omnia fecit.* Ergo, *Benedictus Deus in æternũ, Benedictus centies, Benedictus millies, infinities, Benedictus in æternum.*

IX. Nemo terreatur, si hæc initio aut non tam suavia videantur, aut nõ tam utilia. Nihil principio sui potest perfici. Vsus, & perpetua ejusdem ite-

ratio,& facilem faciet & utilem hunc orandi modum,modo non solius linguæ sit hoc officium; cordis solius esse potest.vox si adsit,ne desit cor:junctæ operę cordis & oris nunquam non fructuosas preces Deo admov ebunt.

X. Et quia bona (quam vocant) intentio in omnibus actionibus nostris summe necessaria est, potest triplici oratiuncula illa triplex ad Deum eaq; omnium optima intentio renovari. Prima est, omnia velle facere ad majorem Dei honorem & gloriam. Et hanc significat illud : *Benedictus Deus in æternum.* Altera ; omnia sua cogitata,dicta,facta,cum iis quæ Christus pro nobis cogitavit,dixit, fecit,cupere unire, & sic Deo Patri offerre. Et hanc designat istud:*Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam.*&c. Vere maxima omnium misericordia Dei fuit,Filium dare unigenitum.Tertia; sua omnia ad Dei voluntatem divinumque beneplacitum referre. Cujus nos monet hoc : *O Dominus meus, & Deus meus, ego me tibi offero in omne tuum beneplacitum : fiat voluntas tua.*

Ad omnes SS. Angelos pius gemitus.

ANgeli,Archangeli,Throni,& Dominationes, Principatus, & Potestates, Virtutes cælorum, Cherubim, atque Seraphim,Sanctique omnes,intercedite pro me, nunc, & in hora mortis meæ. HORA

HORA III.

Disce MORI: *id te doceat Pœnitentia procrastinata.*

MEMENTO homo fœnum, & emendationem vitæ (uti facis) ne differ de die in diem, de hebdomade in hebdomadem, de mense in mensem, de anno in annum: sera nimis est crastina, incipe hodie. Pars magna sanitatis est morbũ agnovisse, & pars magna bonitatis est velle bonum fieri. In morbis pessimum est non habere mali sensum. ecquid miserius misero se ipsum non miserante? Initium est salutis notitia peccati. nam qui peccare se nescit, corrigi non vult. Rem tuam age mature; mors tua non claudicat, sed volat, aderitque subito: inscii rapimur. Crastinam diem suspectam habe, & nunc dole, nunc emenda. Hoc est, ait Augustinus, quod multos in exitium trahit, cum dicunt: CRAS, CRAS: & subito clauditur ostium. Memento mori.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Temperantia.*

MVlta sunt quæ *sustineas*, sed plura pæne, à quibus *abstineas*. Peccatum semper in foribus est, nisi tu ipse aperias, non intrabit. Temperantia sua rebus omnibus mensuram ponit, victum jubet esse sobrium, vestitum honestum, somnum nõ sine parsimonia, omnia cum MODO. id namq; in omni-

omnibus caute obſervat. *Ne quid nimis* Nil tutum eſt quod modum excedit. Optimus eſt mod⁹ cupidorum, non quantum velis, ſed quantū debeas, ſumere. Satius eſt indormire ſtramini, & conſcientiam tranquillam tenere, quam lecto aureo recubare, & perturbationibus agitari. guloſo modulus vitæ, culina & gula eſt; ſobrietas abſtinenti. Menſam ſumptuoſam fortuna, frugalem apponit Temperantia. Temperanti lex Deus eſt, & ratio; voluptas, aut venter, intemperanti.

Diſce ORARE: *id te doceat Officium parvum Cuſtodis* ANGELI.

AD MATVTINVM.

℣. Angelis ſuis Deus mandavit de te, ut cuſtodiāt te in omnibus viis tuis.
℟. Amen.

Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam.

Deus in adjutorium meum intēde, Domine ad adjuvandum me feſtina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen. Alleluja.

A Septuageſima uſq; ad Paſcha, loco Alleluja, *dicitur,* Laus tibi Domine, Rex æternæ gloriæ.

Hymnus.

Cuſtodes hominum pſallimus Angelos,
Naturæ fragili quos Pater addidit
Cæleſtis comites, inſidiantibus
Ne ſuccumberet hoſtibus.

Anti-

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri, defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEUS, qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris: largire supplicibus tuis, & eorũ semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum, &c.

AD PRIMAM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiãt te in omnibus viis tuis.

℟. Amen.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandũ me festina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in ſecula sæculorum, Amen, Alleluja. *Hymnus.*

Nam quod corruerit proditor Angelus,
Concessis merito pulsus honoribus,
Ardens invidia pellere nititur
Quos cælo Deus advocat.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri, defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo. O-

Oremus.

DEVS qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris: largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.

AD TERTIAM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiāt te in omnibus viis tuis.

℟. Amen.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandū me festina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sęcula sæculorum, Amen, Alleluja.

Hymnus.

Huc custos igitur pervigil advola,
Avertens patria de tibi credita,
Tam morbos animi, quā requiescere
Quicquid non sinit incolas.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri, defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEVS, qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris: largire supplicibus tuis, & eorum semper prote-

protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum, &c.

AD SEXTAM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiāt te in omnibus viis tuis.

℟. Amen.

Deus in adjutorium meum intēde, Domine ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen. Alleluja.

Hymnus.

Christe Sanctorum decus Angelorū,
Rector humani generis & actor,
Nobis æternum tribue benignus
Scandere cælum.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri, defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEUS, qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris: largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum, &c.

AD NONAM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te,

ut custodiant te in omnibus viis tuis.
℟. Amen.
Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen. Alleluja.

Hymnus.

Angelum pacis Michaël ad istam
Cælitus mitti rogitamus aulam;
Nobis ut crebro veniente crescant
Prospera cuncta.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri, defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.
℟. Adorabo ad templum sanctum tuum & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEUS, qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris: largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum &c.

AD VESPERAS.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiãt te in omnibus viis tuis.
℟. Amen.
Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto:

Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum; Amen. Alleluja.

Hymnus.

Angelus fortis Gabriel, ut hostem
Pellat antiquum, volitet ab alto,
Sæpius templum veniens ad istud
Visere nostrum.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℞. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEUS qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris: largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum IESUM Christum filium tuum, qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

AD COMPLETORIUM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiāt te in omnibus viis tuis.

℞. Amen.

Converte nos Deus salutaris noster, & averte iram tuam à nobis.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui

San-

Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen. Alleluja.

Hymnus.

Angelum nobis medicum salutis
Mitte de cælis Raphaël, ut omnes
Sanet ægrotos, pariterq; nostros
Dirigat actus.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri, defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℞. Adorabo ad templum sanctum tuum & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEUS, qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris: largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum IESVM Christum filium tuum, qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

Has horas canonicas cum devotione
Dixi, custos Angele, tui ratione.
Precor me custodias mortis in agone,
Et præsens me deducas cœli regione.
Angele Dei, qui custos es mei,
Me tibi commissum pietate superna
Hodie illumina, custodi, rege, guberna, Amen.

HORA

HORA IV.

Disce MORI: *id te doceant Damnatorum inania vota.*

MEMENTO homo bulla, & serio expende, quãti emerent damnati horulam nostri temporis vel unicam, quarum tu tam multas liberalissima socordia ludibundus prodigis. Vive memor leti; fugit hora, & nihil est annis velocius; rigidum jus mortis est, & inevitabile. Moriendum est: cum nascimur, huic tributo subjicimur; moriendum est. Quid ad ineptias & lusus vacas? ingens tibi negotium in manibus est: moriendum est. Veniet dies, qui de omnibus annis nostris laturus est sententiam. Quid egeris, tunc apparebit, cum animam ages: quid profeceris in vita, mors dicet. Pectus mortale nunquam magis divinum est, quam ubi mortalitatem suam cogitat, & scit in hoc natum hominem, ut vita defungeretur. Ergo dum licet, operare & profice; est qui reddat labori tuo premium. Habes operis tui perpetuum & attentissimum spectatorem Deum, qui sicut capillos, ita & minimos cogitatus tuos numeratos habet, aut ad præmium, aut ad supplicium, idq; ÆTERNVM. Memento mori.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Fiduciæ in Deum.*

QVo magis teipsum tibi diffidere necesse est, tanto minus Deo, cui

Psal. 124. semper,& in omnibus fidendum. *Qui confidunt in Domino, sicut mons Sion: non commovebitur in æternum.* Fide Deo, fide affectu quam potes generosissimo; ecquid trepidas modicę fidei? Genes. 20. Deus providebit. Dominus regit te, & nihil tibi deerit. quid angeris? etsi Aug. Serm. 4. de fest. mart. membra tua dilaceret inimicus, capillos tamen tuos dinumerat Deus. ne ergo timeas jacturam membrorum, quando securitatem accipis de numero capillorum. Mihi hoc crede: proborum vita, etiam per singula rerum ac temporum momenta, à Deo sic temperatur ac regitur, ut omnia in eorum cedant bonum. Secure navigat, qui fiduciæ suæ anchoram in Deum jactat, Deoque fidit in omnibus.

Disce ORARE: *id te doceant SS.* ANGELORVM Litaniæ.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison. Christe audi nos. Christe exaudi nos.
Pater de cælis Deus, Miserere nobis.
Fili redemptor mundi Deus, Miserere nobis.
Spiritus Sancte Deus, Miserere nobis.
Sancta MARIA regina Angelorum, Ora pro nobis.
Sancte Michaël, qui populo Dei semper defensor fuisti, Ora pro nobis.
Sancte Michaël, qui Luciferum cum complicibus rebellibus de cælo deturbasti, ora.

Sancte

Sancte Michaël, qui accusatorem fratrum nostrorum in profundum inferni dejecisti, ora.
Sancte Gabriel, qui Danieli visionem patefecisti, ora.
Sancte Gabriel, qui Ioannis Baptistæ ortum & ministerium prænunciasti, Ora pro nobis.
Sancte Gabriel, qui Incarnationis Verbi divini nuncius extitisti, ora.
Sancte Raphaël, qui Tobiam salvum duxisti & reduxisti, ora.
Sancte Raphaël, qui dæmonium à Sara depulisti, ora.
Sancte Raphaël, qui Tobiam seniorem illuminasti, ora.
Sancti Seraphim, orate.
Sancti Cherubim, orate.
Sancti Throni. orate.
Sanctæ Dominationes, orate.
Sanctæ Virtutes, orate.
Sanctæ Potestates, orate.
Sancti Principatus, orate.
Sancti Archangeli, orate.
Sancti Angeli, orate.
Qui super Dei solium excelsum & elevatum statis, orate.
Qui jugiter Deo Sanctus, Sanctus, Sanctus, concinitis, orate.
Qui discussis tenebris mentem nostram illuminatis, orate.
Qui divina hominibus nunciatis, orat.
Qui hominum custodiam à Deo accepistis, orate.
Qui semper faciem Patris, qui in cælis est, videtis, orate.

Qui ſuper uno peccatore pœnitentiam agente gaudetis, orate.
Qui Loth de medio peccatorum eduxiſtis, orate.
Qui per ſcalam Iacob aſcendiſtis & deſcendiſtis, orate.
Qui in monte Sina divinam legem Moyſi tradidiſtis, orate.
Qui Chriſto nato gaudium hominibus annunciaſtis, orate.
Qui Chriſto in deſerto miniſtraſtis, orate.
Qui Lazarum in ſinum Abrahæ deportaſtis, orate.
Qui juxta Chriſti ſepulchrum in albis ſediſtis, orate.
Qui Chriſto in cęlum aſcendente, ejus diſcipulis apparuiſtis, orate.
Qui Chriſtum ad judicium venturum cum ſigno crucis præcedetis, orate.
Qui electos in fine ſæculi congregaturi eſtis, orate.
Qui malos de medio juſtorum ſeparabitis, orate.
Qui orantium preces ad Deum defertis, Orate pro nobis.
Qui morientibus aſſiſtitis, orate.
Qui animas juſtorum ab omni labe purgatas ad cęlum deducitis, orate.
Qui prodigia & miracula virtute Dei perpetratis, orate.
Qui hæreditatem ſalutis capientibus in miniſterium mittimini, orate.
Qui ſuper regna & provincias conſtituti eſtis, orate.
Qui hoſtium exercitus ſæpe diſſipaſtis,

ſtis, Orate pro nobis.
Qui Dei famulos ex carceribus & aliis vitæ periculis ſæpe liberaſtis, orate.
Qui Sanctis martyribus in tormentis ſæpe ſolatio fuiſtis, orate.
Qui Eccleſiæ Prælatos & Principes ejuſdem nutritios peculiari cura fovere ſoletis, orate.
Omnes Sancti beatorum ſpirituum ordines, orate.
A cunctis periculis, per Sanctos Angelos tuos, Libera nos Domine.
Ab inſidiis diaboli, Libera nos Domine.
Ab omni hæreſi & ſchiſmate, Libera nos Domine.
A peſte, fame & bello, Libera nos Domine.
A ſubitanea & improviſa morte, Libera nos Domine.
A morte perpetua, Libera nos Domine.
Peccatores, Te rogamus audi nos.
Per Sanctos Angelos tuos, Te rogamus audi nos.
Vt nobis parcas, Te rogamus audi nos.
Vt nobis indulgeas, Te rogamus audi nos.
Vt Eccleſiam tuam ſanctam regere & conſervare digneris, Te rogamus audi nos.
Vt domnum Apoſtolicum & omnes Eccleſiaſticos ordines protegere digneris, Te rogamus audi nos.

Vt Imperatori noſtro, Regibus, & omnibus Principibus Chriſtianis pacem & unitatem largiri digneris,
Te rogamus audi nos.
Vt fructus terræ dare & conſervare digneris, Te rogamus audi nos.
Vt omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris,
Te rogamus audi nos.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi,
Parce nobis Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi,
Exaudi nos Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi,
Miſerere nobis.
Chriſte audi nos, Chriſte exaudi nos.
Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon,
Kyrie eleiſon. Pater noſter, &c.

Pſalmus ex variis Pſalmis.

Laudate Dominum de cælis: laudate eum in excelſis.

Laudate eum omnes Angeli ejus: laudate eum omnes virtutes ejus.

Benedicite Dominum omnes Angeli ejus: potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem ſermonum ejus.

Benedicite Domino omnes virtutes ejus: miniſtri ejus qui facitis voluntatem ejus.

Benedic anima mea Domino, & noli oblivіſci omnes retributiones ejus.

Qui redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te in miſericordia & miſerationibus.

Quoniã Angelis ſuis mãdavit de te: ut

ut custodiant te in omnibus viis tuis.

In manibus portabunt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis Leonem & Draconem.

Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.

Gloria Patri & Filio, & Spiritui sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorũ, Amen.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

OMnipotens & misericors Deus, qui nos Angelica custodia munire dignatus es, concede quæsumus, ut tanta protectione securi, & à pravis cogitationibus liberemur in mente, & ab omnibus adversitatibus eruamur in corpore. Per Dominum nostrum IESVM Christum filium tuum, qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

HORA V.

Disce MORI, *id te doceat assidua mortis rapina.*

MEMENTO, homo vanitas, non moriturum te, sed MORI, quovis

die,quavis hora. Vitæ hujus principium,mortis est exordium: prima hora quæ vitam dedit,eandem etiam carpsit & mutilavit; hunc ipsum quem agis diem, cum morte dividis. quicquid facis,respice finem. Breves dies hominis sunt,numerus mensium ejus apud Deum est: constituti sunt termini ejus qui preteriri non poterunt; non poterunt,eheu non poterunt. Et non tantum non præteriri,sed nec sciri possunt, quam sint vicini. Vis esse immunis à morte subita? mortem assidue cogita. semper discendum est, quod an sciamus, experiri non possumus: meditare mortem. Nemo improviso moritur, qui semper se moriturum cogitavit. Memento mori.

Iob. c. 14.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Justitiæ.*

VIrtutis est proprium,injustitiam odisse,& omnem injustitiæ comitatum,insidias,fraudes,injurias: has accipere malis, quam inferre. Non mundi, sed Christi lex est: Rapturo pallium etiam tunicam adjiciendam in auctarium. & quod illud lucrum sit,argentum in arca,damnum in conscientia? lucro turpi jactura longe præferenda est: *Quid enim prodest homini, si lucretur mundum totum, & detrimentum animæ suæ faciat?* Sed iis jam moribus vivitur,ut justitię nomen religiose adoretur, res ipsa ad cujusvis sensum aut commodum torquea-

Marc. cap. 8.

queatur: justi haberi volunt plurimi, pauci esse. Pars magna justitiæ est, ut, quod aliis vitio vertis, ipse non committas, & quod tibi fieri non vis, alteri non facias. Discite justitiam moniti (ô mortales) & non temnere Divos.

Disce ORARE: *id te doceant tres Orationes istæ.*

Prima.

DEVS, qui miro ordine Angelorum ministeria hominumque dispensas, concede propitius, ut à quibus tibi ministrantibus in cœlo semper assistitur, ab his in terra, vita nostra muniatur. Per Christum Dominum nostrum, &c.

Secunda.

BEnignissime DEVS, cujus immensa bonitas & sapientia in omnibus sanctis Angelis tuis mirifice relucet, te rogo suppliciter, ut Angelicis pro me intervenientibus suffragiis, omnia opera mea & placatus suscipias, & ad salutem meam provenire concedas. Per Christum Dominum nostrum, &c.

Tertia.

O Æterne DEVS, bonitatem tuam per omnium Sanctorum Angelorum atque Archangelorum preces & merita humiliter imploro, ut quod meo in te amori deest, illorum in te ardentissimus amor compenset. Per eundem Dominum nostrum IESVM

Christum filium tuum, qui tecum vivit & regnat cum Sancto Spiritu in sæcula sæculorum.

HORA VI.

Disce MORI : *id te doceant quotidiana plurimorum funera.*

MEMENTO homo putredo, quot hac, non dicam die, sed hora, è vivis citandi ad tribunal summi judicis, & quot ex eis damnandi. Ita non tantum sæpe, sed assidue mortalem te cogita. Nil æque tibi proderit ad temperantiam omnium rerum, quã frequens cogitatio brevis ævi hujus & incerti. *Noli de mortuo inimico tuo gaudere, sciens quoniam* OMNES *morimur.* Attende ergo tibi & vitæ tuæ. Ortum quidquid habet, finem timet: *ibimus omnes, ibimus.* Illi & isti & isti præcedunt, nos singuli, quo quemque mors ordine vocaverit, sequemur. Omnis dies, omnis hora, quam nihil simus, ostendit : attende tibi : Vitam lucrari est, in singulos dies mori. Memento mori.

Eccles. cap. 8.

Disce VIVERE : *id te doceat lex Misericordiæ.*

Matt. cap. 9.

EDicit Veritas : *Misericordiam volo, & non sacrificium.* Æquũ est egentibus subveniri, non divitibus, effundit, qui in plenũ mittit; illud potius reconditur, quod vasis vacuis commendatur. Laudent te esurientium viscera,

viſcera, non ructantiũ opulenta convivia. Ter mirum! in pleniſſimo resurgentium conventu, coram univerſis Angelis tacet Chriſtus, quod Abel primus martyr fuerit, quod Abraham obedientia excelluerit, quod Moſes legem tulerit, quod Petrus crucem IESV primus aſcenderit, hæc inquam tacet Iudex, & ſolum proclamat, quis ſibi pauperi cibũ dederit, quis nudo veſtẽ obtulerit, quis domo foverit. En, quicquid datur pauperi, non eſt donum, ſed mutuum; quidquid enim tribuitur, tam pulchro quã magno fœnore recipitur. quæſtuoſiſſima omnium ars eſt eleemoſyna, & cæli janitoribus notiſſima. Eleemoſyna vero aurea, & ſumma eſt, INIMICOS DILIGERE.

Diſce ORARE: *id te doceant Orationes de S. Michaële Archangelo.*

Prima.

BEati Michaëlis Archangeli tui, quæſumus Domine, interceſſio glorioſa nos ſemper & ubique protegat, & ad vitam perducat æternam. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

Secunda,

PRinceps glorioſiſſime, Michaël Archangele, eſto memor noſtri, hîc & ubique; ſemper precare pro nobis Filium Dei.

Tertia:

BEati Archangeli tui Michaëlis commemoratione lætantes, humiliter te Domine deprecamur, ut quod

noſtris

ſtris meritis non valemus, ejus interceſſione conſequamur. Per eundem Chriſtum Dominum noſtrum.

HORA VII.

Diſce MORI: *id te doceat temporis jactura irreparabilis.*

MEMENTO homo favilla, non verba ſolum, ſed & tempus volare irrevocabile. in domus combuſtæ vicem ſurgit alia: in temporis combuſti pretiū nulli uniones ſunt computandi. paleæ ſunt gemmæ omnes præ hoc temporis cenſu. nec furum ullus damnoſior eſt, quam qui hoc ipſe ſibi furatur, aut male agendo, aut nihil agendo. Fluunt dies, & irreparabilis vita decurrit. Aliqua eſt rerum omnium recuperatio, nulla temporis: mille florenos perdere, magnum damnum cenſetur; famam amittere, multo majus; tempus otio comburere, multo maximum. & quo plus temporis in vanum avolat, hoc mors formidabilior propinquat. Memento mori.

Diſce VIVERE: *id te doceat lex Manſuetudinis.*

Eccleſ. cap. 3. *Fili, in manſuetudine opera tua perfice, & ſuper hominum gloriam diligeris.* Quicquid dicas, faciasve, ſuper omnia vultus & verba accedant bona: *Beati mites.* Cæleſtis urbs Hieruſalem non ſpolium bellatorum, ſed ſpera-

ſperata hereditas *manſuetorum.* Mites ſunt, qui improbitati cedunt, & malo non reſiſtunt, ſed vincunt in bono malum. Sunt quidam mites, ſed quamdiu cuncta fiunt pro eorum arbitrio: tange montem, mox cernes fumum. nimirum, qualis quiſq; apud ſe lateat, illata contumelia probat. Magni animi proprium illud eſt, ut ſciat eſſe placidus, ut norit iram ſubſtringere, injurias atque offenſiones ſerena ſemper fronte digerere. Vere manſuetus eſt ut tractabilis cera, mitis columba, tranquillum oleum.

Diſce ORARE: *id te doceant Orationes ad Cuſtodem Angelum, Chriſti Matrem, Chriſtum.*

I. Ad Angelum Cuſtodem.

SAluto te, ô Sancte Angele Dei, Princeps nobilis, cuſtos meus fidelis, cui me gubernandum divina bonitas tradidit. Quam multa ſecundum Deum, tibi tuæque charitati debeo, quod indigno mihi tot annis totque modis fideliter atque clementer aſſiſtis, & animi corporiſque mei ſalutem procuras. Commendo me tibi hodie, ut adverſus malignum hoſtem te duce illæſus conſerver, & in gratia Dei ad extremum uſque halitum firmus & conſtans perſeverem, & tecum in cælo Dominum noſtrum laudem in æternum.

II. *Ad Beatißimam Virginem* MARIAM: *Salutiones XII, totidem stellis aßimilatæ.*

AVE Mundi decus, lampas inextinguibilis.

Ave Mundi ocule, cælorum janua, Seraphinorum gloria.

Ave Mater puriſſima, quam nulla unquam ſequior invaſit cogitatio.

Ave ingens & portentoſum mundi miraculum.

Ave ornatiſſimum ſupremi Regis palatium.

Ave armarium vitæ, pratum totius fragrantiæ Spiritus Sancti.

Ave latens theſaure gratiæ, quæ ſola portas Verbũ, quod portat omnia.

Ave vas electionis admirabile; Ave Mater Filii, filia Patris, ſponſa Sancti Spiritus.

Ave nubes lucida, Ave columna ignea, quæ populum Dei per deſertum mundi deducis.

Ave vellus mundiſſimum de cælo humectatum, per quam & in qua ovem induit paſtor.

Ave doctrinæ ſceptrum, devotionis templum, donorum omnium gazophylacium opulentiſſimum.

Ave novi Adami paradiſe: Ave urna aurea cæleſte manna continens.

Ave fax fidelium, infiniti circumdatrix, caſtarum animarum ara: Ave gaudium ſemper & in æternum ineffabile.

Ne-

Nomina Patrum, è quibus hæ ſtellæ ſunt excerptæ.

CYrillus Alexandrinus, Epiphanius, Elias Cretenſis, Fulgentius, Gregorius Nicomedienſis, Gregorius Neocæſarienſis, Hildefonſus Toletanus, Origenes, Proclus, Sophronius, Theodoretus, Methodius, Olympius. Inter hos velut duodecim Apoſtolos, decimus tertius eſſe cupit Bernardus, uti fuit & Paulus. Nec ſe continet Bernardus, & ad DOMINI MATREM ſucclamat: Ex totis animæ virib⁹ te ſaluto ac compello,

Ave Virginum Regina: Avê mare gemmis pleniſſimum.

Nec hoc ei ſatis; totum invitans orbem ad matris iſtius venerationem:

Totis ergo, *inquit*, medullis cordis veneremur Mariam, quia ſic eſt voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam.

III. Ad Chriſtum.

IESV bone, ego nimis imperfectè tibi ſervio, nimis frigide te laudo & diligo. Ah, quam longe adhuc abſum à vera mei abnegatione; à vera Humilitate, Patientia, & Charitate. Te ergo rogo, ut quod minus eſt in me, tu digneris ſupplere pro me, & divinum cor tuum amoris pleniſſimũ Patri offerre pro corde meo amoris egentiſſimo.

Domine IESV Chriſte, amem te ſolum propter te, & nihil amem niſi in te.

Domine IESV Chriſte auge mihi labo-

laborem & dolorem, modo augeas patientiam & amorem.

Domine IESV Chriſte da mihi ut in divino beneplacito tuo, in ſanctiſſima tua voluntate unice delecter, & in ea ſuper omnia requieſcam.

HORA VIII.

Diſce MORI: *id te doceat imminentis metus judicii.*

MEMENTO homo pulvis, conſcientiamque tuam interroga: Si hac te hora ad tribunal ſuum evocaret Deus, num paratus fores reddendæ rationi? diceſne: *Cras ero?* emendationi tuæ indulgentiam promiſit Deus, ſed tuæ dilationi diem craſtinum non promiſit. Nihilominus omnia in futurum diſponimus, & inter præcipitia lenti ſumus. Heu, heu, nos miſeros, quam totus homuncio nil eſt! O theatrum & ludum quicquid in hoc orbe VIVERE vocatur! Age, valedic rebus humanis, & ad reddendam rationem te para; tribunal te vocat. nullam hic moram, nullas inducias, nullam comperendinationem quære. hinc abeundum eſt; ne tergiverſare: ratio reddenda eſt, ne excuſa. qualis vixeris, talis & judicaberis. Memento mori.

Diſce VIVERE: *id te doceat Lex Veritatis.*

Eccleſ. c. 37. Pſ. 30. ANTE *omnia opera verbum verax præcedat te. Veritatem enim requi-*

rit

rit Dominus. Iurare & mentiri nesciat lingua tua. Veritati sic studeas, ut quicquid dixeris, juratum putes. Non est sinceri, non probi hominis, aliud pectore clausum, aliud lingua promptum habere. Veritas, sicut ubique mater est sanctitatis, sic ubique amanda est. Nullæ duæ res tam inter se concordes sunt & cognatæ, ut VIRTVS & VERITAS. Premi quidem solet veritas, non opprimi; emergit tandem: impugnatur sæpe, non vincitur. Veritatis amatori nullus reprehensor est metuendus, aut enim reprehensurus, inimicus est, aut amicus: inimicus si insultat, ferendus; amicus si errat, docendus; si ipse doceat, audiendus est. Tegere, polire, fingere, comere, fucare Veritatem, est dehonestare; mentiri, est animam necare. *Os enim quod mentitur, occidit animam.* Sap. cap. 1.

Disce ORARE: *id te doceat Oratio exercendis divini amoris actibus.*

XIII. Actus amoris in Deum,

O Mi amantissime Deus, 1. Ad te summum bonum, toto cordis affectu feror, 2. In immensissima bonitate tua exulto, 3. & gaudeo, quod te omnes Angeli adorent, beati omnes honorent & laudent. 4. O mi creator, quam ego cupio, ut omnes homines te agnoscant & colant; tibi uni omnes serviant! 5. Ah, quam me pœnitet omnium pecca-

torum meorum! 6. Et ideo firmissime statuo legem tuam posthac in omnibus observare. 7. Omne solatium meum in sanctissimo tuo beneplacito quæram; 8. Aversabor quicquid tibi displicuerit. 9 Mi Deus, omnia mea tua sunt, tibi omnia consecro: 10. Propter te adversa omnia libentissime tolerabo: 11. Permissione & dispositione tua semper contentissimus ero. 12. O Bonitas, tuum in me amorem adauge. 13. O Charitas, te nunquam amare desinam.

Explicatio præcedentis Orationis.

CVm virtutis laus omnis in actione consistat, amoris in Deum tendentis actiones interiores à Theologis plerumque hæ solent assignari.

1. Deum, tanquam SVMMVM BONVM, videndum ac fruendum pronissimo affectu desiderare.

2. Sua Deo bona omnia velle, nec aliam ob caussam, nisi quia bona Dei sunt, uti sunt sapientia, bonitas, potentia, &c.

3. Impense gaudere, Deo ab Angelis, beatis, probis omnibus serviri.

4. Desiderare unice, ut res creatæ omnes, gloriæ honorique divino sese impendant.

5. Animo dolere ob omnes in Deũ injurias, & à se & ab aliis commissas.

6. Serio constituere, omnem Dei legem exacte observare.

7. Vni-

7. Vnicam in omnibus Dei voluntatem sibi sequendam proponere.

8. Aversari omnia, quæ quis Deo displicere cognorit.

9. Omnia sua Deo liberalissima submissione offerre.

10. In res adversas omnes Dei causa tolerandas promptum animũ obfirmare.

11. Divini regiminis providentiam ubique agnoscere, & extollere.

12. Fateri se divinis favoribus minus respondere, & amoris augmentum poscere.

13. Beatam in Dei amore perseverantiã assiduis precibus efflagitare.

Circa has divini Amoris actiones duo maxime notanda.

Primum. Letales animi plagas non persanant, nisi AMOR aut DOLOR. sive, ut theologorum ore loquamur, duo tantum sunt actus, qui perditam Dei gratiam recuperent, actus charitatis, & actus pœnitentiæ; quorum alter alterũ includit. Publicanus dolendo potissimum, Magdalena diligendo præcipue omnem animi pestem detersit: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Luc. 7.

Secundum. Primaria divini amoris actio est, serio & ex animo velle omnibus Dei præceptis parere. *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me.* Ioan. 14. *Hæc est enim charitas Dei, ut mandata ejus*

custodiamus. 1 Ioan. 5. Ad hanc amoris divini actionem exercendã quivis hominum obstringitur in triplici fere periculo. Primum cum quis graviter à dæmone impugnatur, aut aliis ad vitia illecebris invitatur. & hæc sint exemplo: videt quis auream sine custode monetam; deprehensum habet sub unguibus inimicum; cernit oblatam explendæ libidinis occasionem; hic cacodæmon ingenti conatu suggerit: Sic elabi sines pulcherrimam hanc occasionem? en nummos aureos, en opportunam ultionis horam, en paratas delicias; aude aliquid, fruere, & opportunitate, dum licet, utere. Hic necessarium omnino, ut, qui letale crimen horret, in Deũ amorem sic testetur; Domine Deus, lex tua & tuus honor, chariora mihi sunt, quam lucrum meum, quã turpis & vetita voluptas, quam totus orbis. Nisi is, qui in hoc lubrico stat, sic egerit, Deum perdidit, gratia Dei excidit, cælum amisit. aut ergo tunc Deum amabit, aut à diabolo vincetur. Quod si hominẽ clandestinæ mentis, aut furtivæ corporis libidini deditum interrogem: Mi homo, amasne Deum? amare se affirmabit. Sed an decalogum nosti? novi, dicet. Etiam præceptum sextum tenes? dicet, teneo. Nunquid eo libidinem omnem prohiberi censes? censeo, respondebit, nec aliter poterit. Et tamen in hanc expres-

ſiſſimam Dei legem, nihilominus tam petulanter, toties peccare audes? ergo tua tibi muliercula, tui tibi furtivi amores, tuæ tibi oblectatiunculæ præ Deo, præ Dei lege, præ honore Dei, longe ſunt chariora: ergo in te nec ſcintilla vivit divini amoris, quamdiu hos mores & impurum hunc amorem perſeveras. *Hæc eſt enim charitas Dei ut mandata ejus cuſtodiamus.* Quid eſt, inquit Auguſtinus, quod diligo Regem, ſi odio habeo ejus legē? & veriſſime Gregorius: Vere, inquit, amat, qui ad mandata ejus à ſuis ſe voluptatibus coarctat: qui per illicita diffluit, profecto Deum non diligit, quia ei ſua voluntate contradicit.

Deinde, ad eandem divini amoris actionem quemque obligat alterum hoc periculum, cum quis prudenter ſibi metuit, ne ratione loci quo iturus, aut hominum quibuſcum acturus, gravius delinquat. tunc ſane opus, animum Dei amore ſic inflammet & muniat, ut cum Pſalte regio ſincere pronunciet: *Scrutabor legem tuam Domine, & cuſtodiam illā in toto corde meo.* Pſal. 118. *Hæc eſt enim charitas Dei, ut mandata ejus cuſtodiamus.*

Poſtremum denique corporis animique periculum, idem quod dixi, divini amoris argumentum poſtulat, ut, cū quis fatalem ſibi horam imminere ſentit, hoc ipſo in ſuum conditorem amore feratur, idque non

pœnæ formidine, non præmii ſpe, ſed quod agnoſcat, hoc à ſe SVMMO BONO modis omnibus deberi. hac certe ſuprema vitæ hora, ſi unquam, lex illa quam integerrime poteſt obſervanda: *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua.* Luc. 10. *Charitas nunquam excidit.* Ergo, *in charitate creſcamus in illo per omnia.* 1. Cor. 13. & Epheſ. 4.

Proteſtatio ad Deum, ſaltem ſemel per hebdomadem dicenda.

SI quidquam, ô mi Deus, cogitavero, dixero, fecero per imprudentiam, quod divino beneplacito tuo repugnet: coram te, Domine, totaque curia tua cœleſti proteſtor, id præter & contra voluntatem meam fieri. Si aliter accidat, miſerere, Domine, & errantem illico revoca, cadentem ſubleva. & ne id contingat, per bonitatem tuam rogo te, miſericordiſſime Deus, ut benedictio tua me prævenire, & tanquam rem tuam poſſidere ac regere digneris. Arbitrii mei libertatem tibi ſic ſubjicio, ut illam à te, ſi opus, etiam cogi cupiam, & vinciri, ne contra te rebellet, aut contra voluntatem tuam vel minimum quid committat. Vnice velim, mi Deus, quod tu vis; & quod tu non vis, id & ego unice nolim. Hæc mea unica ſit voluntas, volun-

voluntatis tuæ beneplacitum quærere, ac facere in omnibus. Si quid, Domine à te petã, ne largiaris quod honori tuo deroget, quod tuæ voluntati repugnet. Scio ô bonitas, scio: id mihi solum obest, quod tibi non placet. Ergo te per omnes Sanctos Angelos tuos oro, da mihi odium mei, & tui in omnibus amorem.

Gemitus ad Deum anhelantes, amoris plenissimi.

AMo te mi Deus, cupioque ardentius amare. Hac amoris flamma cor meum penitus liquefiat. Nihil extra te me beat. Et quando, mi Deus, & quando ad te hinc evolabo?

HORA IX.

Disce MORI*: id te doceat maximus debitorum numerus.*

MEMENTO homo spuma, immenso ære alieno te laborare, cogita peccata tua omnia, & in unũ ea cumulum compone: tot lascivas cogitationes, tot verba non otiosa tantum, sed contumeliosa, fœda, detractoria: tot facta improba nullo fuco excusanda. intuere hos tantos noxarũ acervos, & fateri cogeris: Magnus debitor sum multorum millium talentorum, & heu, si me sic obæratum mors meo adversario tradat, certum est, carcere non exibo, dum

ad teruncium solvero. Mature hæc cogita, & aliis sæpe ignoscito, tibi nunquã. Qui se cognoscunt, uti semper peccant, ita semper plorant. Vis nunquam esse tristis? bene vive. beatus ille homo, qui semper & ubique sic vivit, ut unamquãque diem velut ultimam, & non redituram consumat. Memento mori.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Castitatis.*

Gal. c. 5. Eccles. ca. 26. FRuctus Spiritus est charitas, continentia, castitas: Omnis autem ponderatio non est digna continentis animæ. Nemo jactet pudicum animum, si impudicum habeat oculum: nemo de casto corpore glorietur, cujus casta non sit cogitatio. Optimus Iob ideo cum oculis sanciebat fœdus, ut posset etiã cum cogitationibus: *Pepigi*, ait, *fœdus cũ oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virgine. quam enim partem haberet in me Deus desuper?* Oraculum accipe à beato Hieronymo editum: Quacunque, ait, virtute polleas, quibuscunq; operibus niteas, si cingulo castitatis careas, omnia per terram trahis. Et crede mihi, mi homo, si te pestilens libidinis uredo adurat, nec resistas, periisti. Corpus, animus, pecunia, fama, omnia tibi tua perierunt: valedic cælo, & morere. Ergo principiis obsta, & caput obtere huic colubro, ne cauda te veneneт.

(Iob ca. 31 in margin beside "cum cogitationibus")

Disce

Disce ORARE: *id te doceat Oratio B. Francisci.*

DEVS MEVS, ET OMNIA.

BEatum Franciſcum accepimus noctes ipſas quatuor, verbulorum horum commentatione & creberrima repetitione, non ſemel ſumma cum animi ſui voluptate transegiſſe. Igitur voce præeuntem ſequere, & dic:

DEVS MEVS, ET OMNIA.

MIllies hoc dicam, millies hoc cogitabo, millies hoc, & uſq;, & uſque, & uſq; millies repetam. neque enim vel dicere vel cogitare majus poſſum aut melius, quam hoc ipſum, DEVS MEVS, ET OMNIA. alii alia quærant, alia deſiderent, unum ego Deum meum quæro, Deum deſidero: O DEVS MEVS, ET OMNIA. opes aliis & honores, voluptates aliis univerſas relinquo: Deum ego habeam, & omnia habeo. totos aliis ego mundos concedo: aureos & gemmeos montes non invideo; ſummas delicias permitto; mihi Deus meus eſt omnia. nihil ita bonum, nihil ita pulchrum aut jucundum, quin ſummum illud & primum bonum, & melius ſit, & pulcrius ſit ac jucundius. DEVS MEVS, ET OMNIA! quam me varia ſæpe accendunt deſideria, quam diverſis ſubinde æſtuo cupiditatibus! ita ut cum lunatico illo adoleſcente, modo in ignem, modo in aquam rapiar. Sed

quænam illa tanta bona sunt, quæ ego tam anxie appeto? num hoc vel illud genus edulii aut potionis? Deus meus, cibus meus, potus meus, & omnia. num hoc vel illud genus ralaxationis aut voluptatis? Deus meus, gaudium meum, voluptas mea & omnia. num hoc vel illud genus honoris aut dignitatis? Deus meꝰ, honor meꝰ, mea dignitas, & mea omnia. quid est tandē quod appetere possim; & cujus loco mihi non Deus sit, & sit omnia? mihi epulatio, mihi oblectatio, mihi quies, mihi thesaurus Deus est, mihi Deus omnia, & plus quam omnia. nā etsi cibis, quibus inhio, vesci: potu, quē sitio, refici: voluptate, quam ardeo, frui: honores, quos ambio, assequi liceat: quid istud vesci, quid istud refici, & frui, & assequi? DEVS MEVS ET OMNIA. te frui, à te refici, est perfectissime refici, & frui omnibus bonis: DEVS MEVS ET OMNIA. At vero labor premit, dolor affligit, curæ distrahũt, homo turbat, & exagitat. Nihil horũ metuendum; neq; enim hęc omnia, etiāsi simul ingruāt, mala sunt, si summũ illud bonum opituletur Deus. DEVS MEVS, ET OMNIA. tu mihi, ô bone Deus, ô bonitas, tu in labore quies, in dolore voluptas, in curis securitas; tu mihi ab omni hominum insultu propugnaculũ tutissimum; tu mihi ab omni malo refugium; tu mihi es OMNIA, quæcunq; tandē desiderare possim. Ergo, quandocunque in poste-

posterum, & quodcunq; bonum appetiero, hoc ipse mihi semper occinam: DEVS MEVS, ET OMNIA. Desine, ô homo, impuros rivulos sectari, cum fontem purissimum habeas: Deum habes, omnia habes, quæcunque habere concupiscis.

Oratiunculæ selectæ ad Christum Dominum.

Prima.

DA mihi obsecro, Domine, diabolica vitare contagia, & ad te meam, etiam rebellem, compelle propitius voluntatem.

Secunda.

OMnipotens æterne Deus, fac me tibi semper, & devotam gerere voluntatem, & majestati tuæ sincero corde servire.

Tertia.

TVa me queso, Domine, gratia semper & præveniat & sequatur, ac bonis operibus jugiter faciat esse intentum. Qui vivis in sæcula sæculorum.

Vna voluntas Dei, adversa, morbum, mortem inferentis: & hominis ista perferentis.

DEVS meus, amor meus, absit, ut quod tu vis, ego nolim; aut quod tu non vis, velim ego. tua voluntas, mea voluntas: imo jam amplius mea non est, quia tua esse cœpit, imo tua jam mihi sequenda est. quia mea esse cœpit. idem ego velle debeo, quod tu:

tu: & vero etiam, ô Domine, volo. vis me ægrotare? volo. vis me depauperari? volo. tabescere? volo. doloribus affligi? volo. solatiis destitui? volo. adversis plurimis exerceri? volo. mori etiam? & hoc volo. vis me cælo adscribere? volo quam maxime. inferis addicere? Ah! bone IESV, ut tu hoc velles, volebam ego & merebar: ut ego hoc nollem, & volebas tu & merebaris. Atque si fieri posset (uti sane non potest) horum alterutrum: aut sanctissimam tuam voluntatem irritam esse, ut ego beatus sim; aut me damnatum esse, ut sanctissima voluntas tua rata sit; proclamo: melius est damnari me; & servari quod tu vis, ô Deus. Sed, ô bonitas, mortem meam, scio, non vis, qui Filii tui mortem ideo volebas, ut posses non velle meam. Per illam ergo Filii mortem te rogo, ô Pater, à morte æterna me eripe. En vulnera, en sanguinem, quo tibi pro me litatum est. Filio nolebas parcere, ut posses servulo. Quia ergo & potes, & vis misereri, ô immensa, ô tremenda Majestas, miserere mei, parce mihi. peccavi; negare non possum; sed tu potes condonare quicquid peccavi. Serva me, Deus, quem creasti: opus tuum sum, & te meum opificem videre & æternum laudare cupio. Potes quidem, instar figuli, me luteum vasculum & sub sui auctoris manu parum obsequens frangere; & (pridem id meritus sum) in flammas abjicere,

ſed quia major eſt tua bonitas, quam malignitas mea, parce, Domine, parce, parce. vivam amando te, qui brevi moriar hoc per ultimum halitum rogando te: MISERERE.

Annotatiuncula de Divinæ & humanæ voluntatis conformatione.

I. PEr omnē ſacram paginam, nihil commendatius eſt, quā hæc divinæ & humanæ voluntatis unio. Chriſtus utique omnium hominum optime orare novit; ſic autem oravit: *Pater, non mea, ſed tua voluntas fiat.* Sed nec nos aliter orare docuit: *Fiat voluntas tua, ſicut in cælo, & in terra.* Mille alia bibliorum pro hoc teſtimonia ſunt.

II. Vnicam in omnibus Dei voluntatem attendere, eſt compendium & ſumma optimæ ac tranquilliſſimæ vitæ.

III. Extra omnes tempeſtatum furias, ſupra nubes ſecurus degit, quicunq; ſua omnia ad unicam Dei voluntatem collineat. Amicis ſummum precandi genus eſt VELLE: Deo amicum facit idem in omnibus ſemper, OMNIA CVM DEO.

IV. Quæcunque in orbe fiunt, aut vere mala, & in Deum peccata ſunt, aut certe mala non ſunt, quia nec peccata ſunt. in prioribus illis Dei permiſſio, in his diſpoſitio ſemper admirabilis elucet. Nam omne malum pœnæ, ut Theologi loquuntur, poſitive &

ve & effective à Deo est, illius etiam quæ è peccatis nascitur. Ipse Deus harum pœnarum omnium, clarissimè auctorem se fatetur, Isaia proclamante (c.45.) *Ego Dominus, & non est alter: formans lucem & creans tenebras, faciens pacem, & creans malum: ego*
Amos *Dominus faciens omnia hæc.* Amos
cap.3. hoc ipsum confirmans: *Si erit malum,* inquit, *in civitate, quod Dominus non fecerit?* Ergo quascunq; demum subeamus pœnas, æquo & fidenti animo dicamus: Dominus est, quod bonum est in oculis suis faciat, *1. Reg. 3.*

V. Ideo sapienter Epictetus: ne postules, inquit, ea quæ fiunt, ita fieri ut tu vis: sed, si sapis, ita velis ea fieri ut fiunt. sic omnia secunda tibi accident. (Enchir. c.13.) Sapientius Thomas à Kemp. Homo internus cito sese colligit, sicut res eveniunt, sic se illis accōmodat. (lib.2.c.1.) Sapientissime Salomon: Non contristabit justum quicquid ei acciderit. (Prov. c.12.) Quid enim tristetur ille, qui in omnibus summam Dei providentiam, & sanctissimam ejus voluntatem agnoscit?

VI. In omni fortuna, secunda & adversa, in quavis turbatione aut tentatione, in quibuscunq; procellis, tutissimum & optimum, unicam sibi Dei voluntatem sequendam proponere; universa & singula, quæ facienda & ferenda, in unam Dei voluntatem reducere. hac quisquis iverit, tutissimus ibit.

VII. In morbo & morte non eſt utilius exercitium ullum (Ludovico Bloſio teſte, in conſol. puſill. p. 328.) quam ut quis ſeipſum ex integro divinæ voluntati ſubmittat, & immenſam Dei bonitatem ac miſericordiam HVMILITATIS & CHARITATIS brachiis amplectatur.

HORA X.

Diſce MORI: *id te doceat uſitatus deſunctorum Pſalmus.*

MEMENTO homo aura, quid tibi omnes è tumulis defuncti acclament: MIHI HERI, ET TIBI HODIE: *Memor eſto judicii mei, ſic enim* Eccleſ.
erit & tuum. Hic ille communis c. 38.
mortuorum pſalmus eſt, quo invitamur ad tumulum. Imus huc omnes, nec ſejungimur, ſed leniter alter alterum anteimus. Hæc lex eſt univerſi: naſci, ſurgere, languere, mori. *Omnes* 2. Reg.
morimur, & quaſi aquæ dilabimur in c. 14.
terram, quæ non revertuntur. Ideo id ſæpe cogitandum eſt. Quare ſarcinulas collige, brevi aderit qui te ducet ad PLVRES. iter hoc nec auro, nec prece, nec pretio, arte nulla redimes. Eundum eſt, eundum, & in alium orbem migrandum: ſi mortem metuis æternam, vide ut tua ante te vitia moriantur. Memento mori.

Diſce

Disce VIVERE: *id te doceat lex Humilitatis.*

Prov. ca. 15. GLoriam præcedit Humilitas. Et qui sine Humilitate virtutes congregat, in ventos pulverem jactat. Vere modestus & humilis non vult modestus & humilis, sed vilis videri. cum affligitur & contemnitur, sibi ipse identidem occinit: HIS OMNINO DIGNVS ES. Cadere vult, non ascendere, qui ad alta non per infima tendit: perire vult, qui se in superbiam &
Eccles. cap. 3. pretium sui præcipitat. *Quanto magnus es, humilia te in omnibus.* Et queso cur spectatores tibi deligis in terra, cum theatrum habeas constructũ in cælo? quid sterilem gloriolam aucuparis, cum gloria æterna promittitur? Nihilominus humilitatis umbram multi, veritatem pauci sectãtur. Humilem ostendit indefessã patientia, & generosus suimet contemptus. Et hoc tibi longe sit certissimum de teipso: Tanto major eris in oculis Dei, quanto minor fueris in tuis: tanto Deo pretiosior, quanto tibi ipse vilior.

Disce ORARE: *id te doceat commendatio animæ in manus Creatoris: In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum.*

IAM commendo sanus & valens, ut commendatum habeas, ô Christe, quando illum commendare non potero amplius, etsi suis vinculis nondum solutum. Timeo tempus illud, quo

quo inter vivos ero, nec esse me sciam. videmus in plerisq; moribundis id fieri. spirant, vivunt, & vivere se nesciunt. quis palpitantem tunc spiritum & migrare trepidantem tandem tamen ex amico carcere migrantem recipiat, si tu excludas orbis Conditor? Christe patientissime recordare, etiam te in extremis illis angustiis lacrimatum, & deseri questum esse, spiritum Patri commendasse, exclamasse, expirasse: Ad te ego jam clamo, ut tu meus servator spiritum meum suscipias, quocunque morbo, tempore, loco, è corpore abeuntem. Recordare, bone IESV, in cruce te brachia expandisse, pectus aperuisse, caput inclinasse. Ecce, anima mea a rebus creatis omnibus deserta refugium quærit: in illa tua brachia sese immittit, in tuum illud pectus sese ingerit: admitte, obsecro, miseram, & ne inde exturba, donec ira Dei transeat. hîc secura, hîc ab inferorum satellitibus tuta lateat. Ergo, in manus tuas, Domine, commendo spiritum meum, imo tuum, quia tu eum creasti & reparasti: Figmentum tuum; ô Deus, ne despice.

Aspirationes ad Christum pro felici obitu.

NOn intres in judicium cum servo tuo, dulcissime IESV, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Psal. 142.

Ps.78. *Ne memineris, bone IESV, iniquitatum mearum, cito anticipent me misericordiæ tuæ, quia pauper factus sum nimis.*

Ps.12. *Illumina, mansuetißime IESV, oculos meos, ne unquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus, prævalui adversus eum.*

Domine IESV Christe, fili Dei vivi, pone paßionem, crucem & mortem tuam, inter judicium tuum & animam meam.

O mi amantißime Domine IESV Christe, ob honorem & virtutem tuæ benedictæ paßionis, jube me adscribi in numerum electorum tuorum.

Ad omnes SS. Angelos ardens suspirium.

SVccurrite, subvenite, ô vos omnes beatissimi Spiritus, Sancti Angeli Dei, & cum in extremis vestram opem non amplius implorare potero, ne me deserite.

HORA XI.

Disce MORI : *id te doceant repentinæ mortis insidiæ.*

MEMENTO, homo somnium, cum cubitum te confers, quam plurimos somnum inchoasse & usq; continuasse, morte subita extinctos. ita

Iud. cap.4. Sisara *soporem morti socians defecit, & mortuus est.* Quot sani cubitum ierũt, reperti mortui? quot inter colloquendum, cœnandum, ridendum subito abrepti? mille modi sunt leto. unica vene-

venenata herbula, vulnuſculum neglectum, puſtula vix conſpicua, acinus uvæ, tecti tegula, piſcis ſpinula, guttula medicata, tenuiſſimus pilus, ipſa etiam vel paullo corruptior aura necat hominem: ad vitam rapiendam innumeros habet aditus inſidioſiſſima MORS. ideo dies omnis & ordiendus cautiſſime, & claudendus. optimus ordo eſt, à Deo diem incipere, & cum Deo finire; nec prius plumis ſe mergere, quam rationes ſint poſitæ de luce tranſacta. nimium temerarius eſt, qui offenſo & nondum propitiato Deo, audet obdormire. Sic ſomnum ſemper inchoa, ac ſi quis auri inſuſurret: *Hac nocte repetent à te animam tuam.* Memento mori. Luc. c. 12.

Diſce VIVERE: *id te doceat lex Charitatis.*

D*iligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum*, omnia. Beatus, ô Domine, qui amat te, & inimicum propter te. Cauſſa diligendi Deum, Deus eſt; modus, ſine modo diligere. Vbi theſaurus tuus, ibi & cor, & amor tuus eſt. vis noſſe ubi tuus theſaurus ſit? attende quid ames. vis noſſe quid ames? attende quid cogites. ibi theſaurum cōdis, quo crebras cogitationes mittis. Vbi Dei oblivio eſt, ibi De⁹ theſaurus non eſt. Sed nec Deum amat, qui ullum hominem odit. Paulinum dogma noſti: *Si charitatem non habuero, nihil ſum*, etſi habeam alia omnia.

ad Ro. cap. 8.

1. Cor. 13.

Col. 3. & ; *Super omnia autem charitatem habete.* Licet ergo tota horrea, totas vineas, aureos montes, gemmeas domos in ſtipem eroges, ſi vel unicum hominem odiſti, nihil dediſti. Nunquam enim concordiam habebis cum Chriſto, ſi diſcors eſſe volueris cum Chriſtiano. Tota lex Chriſti tribus litterulis includitur : AMA. Deum ama & omnes leges ſervaſti.

Diſce ORARE: *id te doceat Oratio pro felici vitæ fine.*

SAnguine tuo, Chriſte IESV, à peccatis omnibus lava me, & concede ut anima mea, cum è corpore migraverit, ante tribunal tuum appareat munda. O bone IESV ne deſeras me in ultimis anguſtiis, in ſuprema mortis lucta, à qua tota pendet ÆTERNITAS. O mi redemptor in manus tuas ſpiritum meum jam commendo. Tua, ò mi Deus, ſanctiſſima voluntas in me ſemper fiat, & in æternum.

Ad Chriſtum crucifixum.

ADoro te, IESV Chriſte, & benedico tibi, quia per crucem tuam redemiſti mundum. Salvator mundi ſalva me, qui per crucem & ſanguinem tuum redemiſti me. Trahe me ad te, ô bone IESV, qui dixiſti, cum exaltatus fuero in terra, omnia traham ad meipſum; te deprecor per pretioſum ſanguinem tuum, quem pro me peccatore effundere voluiſti, ut

ut abluas omnes iniquitates meas. Creator & redemptor meus, Chriſte IESV, totum me tibi trado, non me rejicias; ad te venio, non me repellas. Ne projicias me a facie tua, & Spiritum Sanctum tuum ne auferas à me. Ne perdat me iniquitas mea, quem creavit omnipotens bonitas tua.

Ad omnes SS. Angelos hominis moribundi gemitus, & impendentis judicii memoria.

O Vos omnes puriſſimi Spiritus, Sancti Angeli Dei, reſpicite in me. Hic ego jaceo gemens & ſuſpirans, quia manus Domini tetegit me. mors mihi in oculis eſt: mortalium jam nemo amplius, vos ſoli poteſtis ſuccurrere. judicii dies mihi jam eſt indictus; eheu, comparēdum eſt coram ſummo Deo, & reddenda ratio de cogitatis, dictis, factiſq; omnibus. Scitis, ô beatiſſimæ mentes me vilem terræ vermiculum, quotidie honori veſtro dicere aliquid aut facere conatū eſſe. Ah! ne me deſerite in his ſummis anguſtiis meis, in hac ultima neceſſitate, à qua mihi tota pendet ÆTERNITAS. Momentū illud jam imminet, in quo ſalus mea omnis, aut perenne ſtat exitium. Ah! juvare, & ante regem regum pro me ſupplices procumbite, & meum mihi obſecro conciliate judicem. Sententiam ego nunc expecto ſupremam; vos impetrate, ut ea mitis ſit & ad vitam. Mortē, quam

ego meritus fuissem, æternam per vestras preces meritaque liceat deprecari. Subvenite Sancti Angeli Dei, subvenite, succurrite, jam jam aderit judex, Christus IESVS. Miserere, ô IESV, miserere: per omnes Sanctos Angelos tuos te rogo, IESV MISERERE.

HORA XII.

Disce MORI: *id te doceat improvisa mortis irruptio.*

MEMENTO, homo nihilum, uti fures in domum illam nunciare non solent, quam hora noctis duodecima, aut prima, aut secunda effringere vel suffodere statuerunt; sic nec mortis mos est, certis nunciis præmonere, se tali die aut hora venturam. ubiq; mors est, & semper in propinquo. Vigilate itaq;, ô mortales, omni
1. Thess. 5. die, omni hora. *Ipsi enim diligēter scitis, quia dies Domini sicut fur nocte, ita veniet.* Iacob moriturus, collegit pedes suos super lectulum, & mortuus est. Animum tu tuum, ô homo, tuum spiritū tu collige. ibis brevi, ibis in domum ÆTERNITATIS. Punctum est quod vivimus, & adhuc puncto minus. Vita, quam exspectam⁹, vere diuturna, æterna est. Memento mori.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Familiaritatis cum Deo.*

Iac. 4. A*Ppropinquate Deo, & appropinquabit vobis.* Non metuenda est hîc fami-

familiaritas nimia; quo quis Deo familiarior erit, hoc erit & Dei reverẽtior. Amicos facit animorum conjunctio, & consiliorum communio. Amicus Deo nemo fit, nisi purgatissimis moribus. Hîc ego, mi homo, summe oro, tracta caussam tuam omnem cum tuorum amicorum optimo, cum Deo tuo. bene tibi est? de hoc successu Deum consule. male tibi est? de hoc ipso nil sine Deo tuo statue: omnia cum hoc amico tuo delibera; tam fidenter cum ipso loquere, quam tu ipse tecũ. Suavissimus est hic amicorum & fidelissimus, sed animæ solum Deum quęrenti. Dei quotiescunq; minus fueris memor, mox redi & clama: O mi Deus, ô meorum amicorum amantissime, diem perdidi, quia pręsentiam tuã amisi, tui memoriam neglexi. Scio, eum qui amicus est, omni tempore diligere: nec ei quidquam esse suaviꝰ, quam esse cum amico. Amicitia quæ vera est, est ÆTERNA. Nam, *omni tempore diligit, qui amicus est.* Prov. c. 17.

Disce ORARE: *id te doceat examen Conscientiæ quotidianum, practicum.*

TAnto, inquit Gregorius, securius quis Dominum exspectat, quanto quotidie vitam suam suspectius examinat. Eleganter hujus officii submonens Augustinus: in tribunal, inquit, mentis tuæ ascende contra te, & te reum constitue ante te: noli te ponere post te, ne Deus ponat te ante te.

Epist. 28. Sapienter & Christiane Seneca: Deprehendas, inquit, te oportet, antequam emendes. Inquire in te: accusatoris primum partibus fungere, deinde judicis, novissime deprecatoris. Ideo, quantum potes, te ipse coargue. Aliquando te etiam offende.

Quotidianum examen conscientiæ, orationem esse longe utilissimam, omnium sapientum vox est. multi quinq; illius assignant capita, nemo est qui hunc orandi modum sic doceat, ut is nemini videri possit difficilis. at erit facillimus volenti doceri: tu modo sic ora, & hoc solum observa, ut post duas primas oratiunculas nonnihil subsistas, & quomodo diem expenderis, cogites.

Ergo si sic oraveris, rem pæne omnem factam habebis.

I.

O Infinita Bonitas, gratias tibi ago pro omnibus beneficiis tuis, quæ mihi hodie & tota vita mea contulisti. tibi laus & gloria in infinitas sæculorum myriadas.

II.

O Immensa Majestas, da ut quidquid tibi hodie in me displicuit, id mihi in memoriam integre redeat.

III.

Hic exacta diei cogitata, dicta, facta in memoriam revoca, & quid in Deum peccaris, expende.

I V.

O Inexausta Misericordia, ignosce mihi quicquid hodie peccavi contra te. Ego omnes offensas hujus diei, & totius vitæ meæ, in abyssum misericordiæ tuæ depono, & per mortem Filii tui te precor, ô Deus, dimitte mihi quicquid unquam in te peccavi.

V.

Æterna sapientia, Christe IESV, firmissime propono non peccare amplius.

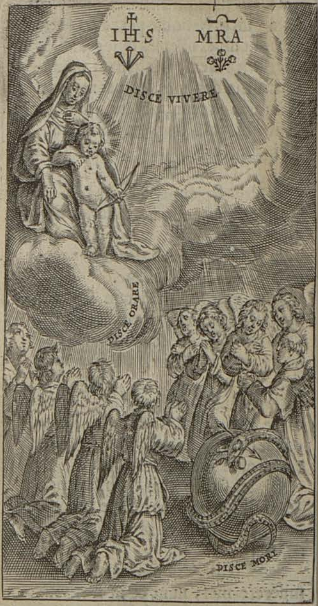
Et hoc quotidianum est examen conscientiæ: Addi possunt hæc.

Pater æterne, per vitam & mortem Filii tui; per omnem bonitatem tuam te rogo, concede mihi ut in bono perseverem, & in gratia tua moriar.

Bone IESV per extremas illas in cruce voces, quibus Patri spiritum commendasti, te rogo, suscipe spiritum meum in fine vitæ meæ.

Spiritus sancte Deus, miserere mei, & sancta inspiratione tua me semper, & potissimum in hora mortis meæ, adjuva.

Sanctissima Trinitas, unus Deus, miserere mei, nunc & in fine vitæ meæ. AMEN.

Attente PRECARI, Vigilantiæ est; recte VIVERE, pugnæ et Victoriæ; pie MORI, perseuerantiæ: fuisse Virginem, Virtutis; fieri Angelum perfectæ felicitatis est.

HORÆ NOCTIS.

EXegimus HORAS DIEI; supersunt NOCTIS, quæ uti quietior, ita meditationi, quam dies, aptior est. Idcirco quem per diem docuimus orare, per noctem meditari & considerare docebimus: prius tamen caussas assignabimus, quare Angeli tanto amore, totque officiis meritissime sint colendi.

Caussæ cur SS. ANGELI, *præ cæteris beatorum ordinibus, summe venerandi.*

I. *Caussa, Sacra Biblia.*

PLenæ sunt divinæ litteræ testimoniis & elogiis, de felicissimo statu, deque plurimis SS. Angelorum in nos beneficiis.

II.

Omnis vetus historia amantissima circa nos Angelorum ministeria varie deprædicat.

III. *Numerus Angelorum.*

Angelorum numerus nobis infinitus, soli Deo est numerabilis: ita innumeros in cęlo amicos habere poterit, quisquis eos sibi conciliare voluerit.

IV. *Angeli, Dei vicarii.*

Tam in prisca quam in nova lege vices Dei funguntur Angeli. frequentissime promittit Deus: Mittam Angelum meum: Præcedet te Angelus meus: Immittet Angelus Domini, &c.

V. No-

V. *Nobis addictißimi.*

Angeli nobis benevolentissimi sunt: & hoc unum omnibus suis officiis agunt, ut brevi eis quam simillimi simus.

VI. *Nostri sine numero patroni.*

Vnico venerationis actu tot centena millia beatissimorum spirituum innumeros nobis patronos conciliamus.

VII. *Adversariorum de eis testimonia.*

Ipsi etiam adversarii Lutherus, Calvinus, admodum honorifice de Angelis scripserunt. Calvinus, etsi neget alios Divos & beatos; Angelos tamen expresse docet invocari posse, ut patronos & caussidicos nostros. lib. 3. Institut. cap. 20. §. 23.

VIII. *Experientia quotidiana.*

Multos hominum quotidiana docet experientia, quam assiduas pro nobis, & fideles agant excubias beati Angeli in nostrûm omnium tutelam attentissimi.

IX. *Voluntas Dei.*

Deus Angelos curandæ nostræ saluti præfecit: provinciam custodiendi nos in omnibus viis Deus Angelis demandavit: Angeli sunt Pædagogi hominis, ut Basilius loquitur, & ut Augustinus, Angeli sunt Domestici Dei, cæli Cives, Principes paradisi, scientiæ Magistri, Doctores sapientiæ. Angelis Ecclesia theatrum est, in quo & Dei sapientiam mirentur, & ignoran-

Tom. 10. p. 98.

rantiæ nostræ opitulentur. Mille nos Angeli afficiunt beneficiis; mille nos Angelos afficiamus obsequiis.

I. HORA NOCTIS.

Disce MORI: & cogita:

Nunquid non mihi migrandum erit tandem, & moriendum? Cur ergo vasa non colligo?

Disce ORARE:

1. ANIMA Christi sanctifica me, corpus Christi salva me, sanguis Christi inebria me; 2. Aqua lateris Christi lava me; 3. Passio Christi conforta me. 4. O bone IESV exaudi me; 5. intra vulnera tua absconde me; 6. ne permittas me separari abs te; 7. ab hoste maligno defende me; 8. in hora mortis meæ voca me, 9. & jube me venire ad te, 10. ut cum sanctis tuis laudem te in æternum, Amen.

Brevis est hæc oratio, sed exercendæ virtuti decem illustria documenta suggeruntur cogitanda, prout indicant numeri.

1. Communio crebra. 2. Confessio frequens. 3. Passionis Dominicæ meditatio. 4. Oratio assidua. 5. Iudicii metus. 6. Perseverantia. 7. Fortitudo in tentationibus. 8. Memoria mortis. 9. Desiderium cælestis patriæ. 10. Æternitatis meditatio. *Et hæc ego tibi, unà cum adjunctis duobus aliis documentis, per duodecim Noctis horas,*

ras, brevissime explicabo. Faciamus initium hac hora.

Disce VIVERE: *tua vero sit Vita*
COMMVNIO CREBRA. Nisi manducaveritis carnem filii hominis, &c. non habebitis vitam in vobis. (Ioan. c.6.) Amicum non amat, qui ejus præsentiam odit: nec sane Christum diligit, qui ejus convivium fugit.

II. HORA.
Disce MORI; *& cogita:*

Quid me fiet post mortem? quo anima deveniet? incertum est. Cur ergo tam securus vivo, velut jam certus cæli?

Disce VIVERE: *tua vero sit Vita*
CONFESSIO FREQVENS. Amplius lava me à peccatis meis. (Psal. 50.) Operum bonorum initium, est confessio malorum. quotidie peccamus, peccata si non quotidie, saltem crebrius, eluamus: peccatum enim, quod pœnitentia non diluit, suo pondere mox ad aliud trahit.

Disce ORARE: *& considerare, quod*
ORatio vera, est cordis, non oris, aut labiorum: neque enim verba deprecantis Deus intendit, sed orantis cor aspicit, ait Isidorus. Itaq; paullatim, mi homo, & in minutioribus docebo te corde orare, hoc est, meditari, & quævis, divina maxime, attentius considerare. Optime orat, qui
res

res suæ salutis hoc modo considerat. pro more sic oraverat Isaac: *Et egressus fuerat ad meditandum in agro, inclinata* jam *die.* (Gen.cap.24.) Nihil est quod non assidua meditatio facillimum reddat. Primum quod tuæ considerationi subjiciam, interrogatiunculæ sunt, quas tu ipse jam diu aves proferre. nunc licet; tuarum partium sit quærere, mearum respondere.

Tres quæstiunculæ.

1. Q. O mi Angele, cur Deus pro lapsis Angelis, non itidem factus est Angelus, uti pro lapsis hominibus factus est homo?

1. Resp. Ah noli hoc querere: RVINAM Angelorum, & LAPSVM hominum tu nunquam satis intelliges, nisi cum hominem exueris, & inter Angelos vixeris. quis fando explicet aut cogitando satis indaget decretum illud, quo mitissimus ille Deus, tot milliones nobilissimorum ac pulcherrimorum spirituum cælo proscripsit, in omnem æternitatem. & quis ille inter homines monarcha, qui trecentos principum aut regum filios ad gladium damnet, & in ferale theatrum productos securi percuti jubeat, ob culpam, multorum judicio, levissimam? & quid sint, ignosce mihi, mille Cęsarum filii ad Angelum unicum? tot tamen centenis Angelorum millibus ipsa bonitas recusavit parcere. & delictum quod erat? unica cogitatio, unicum NOLLE. Vere

Vere vigilat rex noster, tam ad justitiam quam ad misericordiam, ut indulgeat, & ut puniat. Creavit quidem Deus tot pulcherrimos Angelos, eos tamen ab æterno præscivit fore fœdissimos diabolos. At sicut Deus (ut recte Augustinus) naturarum bonarum est optimus conditor, ita malarum voluntatum est justissimus ordinator, ut cum illi male utuntur naturis bonis, ipse bene utatur voluntatibus etiam malis. Apostatarum Angelorum sedes jam hominibus decretæ sunt, si eas velint facere suas, bene vivendo: ita Luciferi ruina, humanæ genti causa est sublimioris ascensus. non vane Origenes. Si earum, inquit, virium essem, ut Luciferum vincerem, Luciferi in cælo solium obtinerem. quo quis enim fortiorem ac callidiorem superaverit diabolum, hoc celsiorem inter Angelos occupabit locū. Quis autem hominum in principis Angeli sede sit collocandus, tua non refert scire: hoc scias, eum illic sublimissimum fore, qui ante hic fuerit veræ submissionis studiosissimus. Hæc sanctitatis regula non errat: Is apud Deum sanctissimus est, quisquis est apud seipsum humillimus.

2. Q. Num, oro mi Angele, tot hominum in cælum sunt evehendi, quot Angelorum inde præcipitati? extant libri qui hoc constanter, nec sine ratione affirment.

2. Resp. Et hoc velim omittas quærere:

rere : pia malim tibi placeant, quam curiosa. Sed est humanæ gentis vitium, CVRIOSITAS. Verissime dixit Ecclesiastes: *Solummodo hoc inveni, quod fecerit Deus hominem rectum & ipse se infinitis miscuerit quæstionibus.* Eccles. cap. 7.
Tu hoc potius quære, quibus alis ad Angelorum cætus evehari. E divinis libris nosti novem illorum esse ordines: infimum Angelorum, proximum Archangelorum, supra hos Principatus, Potestates, Virtutes, Dominationes, Thronos, Cherubim, Seraphim. Vni horum inseri cupias. Sed quæris, quomodo id possis? Beata Mechtildis divinitus edocta, in hunc sensum de hac re loquitur. Revel. S. Mec c. 24. Ad primos ANGELORVM ordines viam sibi sternunt, qui egenis, ægris, peregrinis, Dei causa inserviunt. Ad secundã ARCHANGELORVM coronam contendũt, qui orationi rerumq; divinarum meditationi se dedunt. Ad PRINCIPATVS spectant, qui omnem in se noxiam cupidinem expugnant. Inter POTESTATES censentur, qui aliis ea qua par est cura, amore, vigilãtia præsunt. VIRTVTIBVS annumerantur, qui opibus paupertatem præferunt; qui se patientiæ ac obedientiæ totos emancipant. Ad DOMINATIONVM chorum anhelant, qui devotissimis studiis omnem suam voluntatem ad divinam in omnibus conformant. THRONI dicendi sunt, qui assiduis rerum cælestium meditatio-

bus cor ſuum dignam Deo ſedem faciunt. Ad CHERVBINOS extollendi, qui, quod in Deo per meditationem vident; quod in operoſa hac mentis quiete diſcunt, in aliorum animos ſermone transfundunt. SERAPHINIS accenſentur, qui Deum toto pectore amant, ardentq; , & ipſos etiam, propter Deum, inimicos; ſi quid amant aliud, in Deo amant; ſolius Dei injuria percelluntur. Et hæc via eſt ad ſublimes illas Angelorum hierarchias.

3. Q. Et cur, mi optime cuſtos, nullus unquam Sanctorum Angelorum (quod ego ſciam) chari hominis corpus inſedit? quod tamen transfugæ Angeli ſæpe ſæpius ſunt auſi. quandoque multa millia diabolorum, unius hominis membra, velut tabernam publicam ſubierunt, vix multa vi pellendi. cur non idem meliore humanitate audeant beati Angeli?

3. Reſp. Homo, templum eſt Numini ſacrum; Angeli, reverentia & amore ducti, principis ſui conclave ſuo ingreſſu nolunt temerare: impudentis famuli eſt, ſpectante Domino, aut ſellam aut equum ſui Domini inſidere: Angeli vero conſervos ſeſe non diffitentur. Accedit, quod, cum Deus hominis originem adeo nobilitarit, admirando divinæ & humanæ naturæ connubio, tam nihil ſibi in hominem licere volunt Angeli, ut non tantum Numinis, ſed & hominis ſervos ſe dici

tole-

tolerent, nihil nisi jussu Domini in hominem moliantur.

Angelus exul, Dei æmulus, modo Deus non abnuat, omnia vi agit, & crudeli impudentia. Atque huic Deus sæpe annuit, puniendo homini, qui, si Deo neget hospitium, hunc ab Orco hospitem jubetur admittere. Gemina in corde hominis conclavia non sunt; unicum est, in quo aut Deus hospitatur, aut diabolus: si Deo locus non sit, certe est diabolo: sic ubi peccatum regnat, illic exulat VIRTVS.

III. HORA.

Disce MORI: *& cogita:*

Quo morbo, quo tempore, quo loco, mors me invadet? Hæc nemini prænuntiantur. Cur ergo non quovis loco, & omni tempore mortem expecto?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA

MEDITATIO DOMINICÆ PASSIONIS. Christo passo in carne, & vos eadem cogitatione armaminih. (1. Pet. 4.) Ab omni hoste tutus est, qui in vulneribus Domini Iesu se novit abscondere: nec sentit sua devotus miles, cum sui ducis intuetur vulnera.

Disce ORARE : *& considera.*

Meditatiunculæ ter novenæ, quibus compendio è sacris paginis, aut benignus Angelorum amor, aut justa in nos ira proponitur.

ANGELI 1. *Liberant è carcere.*

APostolos in carcerem à Principe sacerdotum conjectos, è vinculis educens Angelus: *Ite*, inquit, *& stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus.* (Act. c. 5.) Nec audiendus, nec timendus est homo, cum aliud jubet Deus.

2. *Servant in flammis.*

Hebræos tres juvenes in flammis Babylonicis quartus ipse servavit illæsos Angelus. (Dan. c. 3.) Innocentia ubique tuta est: innocentibus flammæ pro rore sunt, leones pro agnis.

3. *Vindicant à gladio.*

Isaacum sub patris gladio constitutum, jam jam feriendum liberavit Angelus. *Et ecce Angelus Domini de cælo clamavit, dicens: Abraham, Abraham. qui respondit, adsum. dixitq; ei: non extendas manum tuam super puerum, neq; facias illi quidquam.* (Gen. c. 22.) Laudatissima est obedientia quę in arduis præstatur.

4. *Inter leones protegunt.*

Agnellum unum septem impastis leonibus objectum Angelus defendit intactum, quod de se confirmat Daniel: *Deus meus misit Angelum suum, & con-*

& conclusit ora leonum, & non nocuerunt mihi. (Dan. c. 6.) Inter leones, velut inter agnos secura degit castitas, quam Angeli tuentur.

5. *In undis defendunt.*

Mosen in fiscella scirpea Nilo innatantem ab exitio protexit Angelus, & educationem ei velut reginæ filio impetravit. (Exod. cap. 2.) Pallio pro navigio utitur per furibundum mare, qui Angelum habet navarchum.

6. *E vinculis educunt.*

Ad Petrum Angelus geminis catenis vinctum velut Sol irradians penetravit; & dormientem impellens: *Surge,* inquit, *velociter, & circumda tibi vestimentum tuum, & sequere me.* (Act. cap. 12.) Omnium serarum claves habent Angeli, omnia penetrant: vinciri non potest, quem Angelus in libertatem asserit.

7. *Incendio vicino subducunt.*

Lothum proximo jam Sodomæo incendio educentes duo Angeli: *Salva,* inquiunt, *animam tuam, noli respicere post tergum, nec stes in omni circa regione, sed in monte salvum te fac, ne & tu simul pereas.* (Gen. c. 19.) Bonis moribus nocentissimum venenum est malorum societas: Cum his versare, qui te meliorem facturi sunt.

8. *A mortis supplicio eripiunt.*

Angelus castissimam Susannam, cum jam duceretur, à morte liberavit per spiritum innocentissimi ado-

lescentis Danielis, qui in impuros senes publice proclamavit: *Manet Angelus Domini gladiū habens, ut secet te medium, & interficiat vos.* (Dan. c. 13.) Nemo gratis fidit Deo: in summis periculis, quo minus humanum, eo præsentius habet divinū auxiliū.

9. Imminentem cladem avertunt.

Angelus, velut Imperatorius caduceator, ut inferendam vastitatem cohiberet, proclamat: *Nolite nocere terræ & mari, neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum* (Apoc. c. 7.) Vasa etiam vacua honori sunt, quando sic signata sunt.

ANGELI *1. Contumaciæ resistunt.*

BAlaamum asina vehentem stricto gladio invasit Angelus, &: *Ego veni,* inquit, *ut adversarer tibi, quia perversa est via tua, mihique contraria,* jussitque eum aliud non loqui, quam quod ei præceperit. (Num. c. 22.) Pronum est homini errare, modo errorē monitus nō recuset emendare.

2. Inobedientiam reprehendunt.

Vniversum Israelis populum acerrime objurgans Angelus: *Noluistis,* inquit, *audire vocem meam, & cur hoc fecistis?* concionē non tantum magnus omnium fletus, sed & magna morum emendatio secuta est (Iud. c. 2.) Noxas ridicule plorat, qui deplorata mox iterum patrat.

3. Super-

3. Superbiam puniunt.

Angelus Herodem veste regia nitentem, pro tribunali sedentem, & concionantem ad populum *percussit, eo quod non dedisset honorem Deo, & consumptus a vermibus expiravit.* (Act. c. 12.) Exosa est superbia vel ipsis superbis; & qua ratione Superis placeret?

4. Hostium castra evertunt.

Angelus unicus magnum mare Assyrii sanguinis fudit: *Dejecit castra Assyriorum, & contrivit illos Angelus Domini.* (Eccl. c. 48.) Vnica maledica lingua (qualem Senacherib habuit) & suum dominum, & innumeros alios trahit in exitium.

5. Plurimos peste perimunt.

Angelus 70000 Israelitarum triduo peste necavit: cumq; Hierusalē etiam eadem lue laboraret, *Misertus Dominus super magnitudine mali imperavit Angelo qui percutiebat: Sufficit, jam cesset manus tua. Levansq; David oculos suos vidit Angelum Domini stantem inter cælum & terram, & evaginatum gladium in manu ejus, & ceciderunt tam ipse, quam majores natu, vestiti ciliciis, proni in terra* (1. Par. c. 21.) Quā severus est Deus in peccantes, tam mitis est in dolentes de peccato.

6. In bellis terrori sunt.

Iudam Machabeum Angelus eques candidatus, armis aureis coruscus, contra hostes præcessit, eumque militibus se sequentibus animum injecit,

ut in hostes leonum more irruerent, parati muros ferreos penetrare (2. Mach. cap. 11.) Sub tali duce, quantumcunque parvis copiis, certa est victoria.

7. Pro amicis se opponunt.

Angeli in monte Dothano adeo formidandam & flammeam aciem explicuerunt, ut Elisæus servulo suo trepidanti dixerit: *Noli timere, plures enim nobiscum sunt, quam cum illis, & ecce mons plenus equorum & curruum igneorum in circuitu Elisæi* (4. Reg. cap. 6.) Veniant Xerxis copiæ, & invadant me; veniant universæ diabolorum catervæ, & irruant in me: ridebo tutus, dum me vel unicus tueatur Angelus.

8. Belli duces constituunt.

Angelus Gedeonem belli ducem salutans: *Dominus*, inquit, *tecum, virorum fortissime: Vade in hac fortitudine tua, & liberabis Israel de manu Madian, scito quod miserim te; Ego ero tecum.* (Iudic. cap. 6.) Per Angelos nemo non fortis est, si velit esse.

9. Futurum exitium prædicunt.

Angelus fortissimus saxum molare ingens sustulit (spectante id Ioanne) & in pelagus excussit, clamavitque: *Hoc impetu mittetur Babylon, civitas illa magna, & ultra jam non invenietur.* (Apoc. c. 18.) Cavete Babylonii, vos balneum hoc exspectat.

ANGE-

ANGELI *1. Facundiam donant.*

ISaiæ Prophetæ labra calculo ignito, quem forcipe tulerat de altari, attrectavit Angelus (Is. cap. 6.) Facile est ei facundos ignes in frequens auditorium spargere, qui sub tali magistro Rhetoricam addiscit.

2. Ægrotos sanant.

Aquam Hierosolymis intra Salomonis porticus conclusam Angelus per annum sæpius (ut plerique censent) in gratiam tot ægrotorum movit, ut qui primus in eam descendisset post motum, sanus exiret (Io. c. 5.) Non plebejus hic medicus est, qui aquā duntaxat turbat & ægros sanat.

3. Fatigatos reficiunt.

Eliam Prophetam sub umbra juniperi dormientē e somno excitans, & cū fontana panem apponens Angelus: *Surge*, inquit, *comede: grandis restat via* (3. Reg. c. 19.) Valeant regū deliciæ, valeat falernum omne præ hac aqua, quam talis è cœlo pincerna ministrat.

4. A caris vinci se sinunt.

A Iacob Patriarcha vinci se luctando permisit Angelus, & victorem suum à fratris intentatis minis tutatus est. (Gen. c. 32.) Dum vivimus, luctandum & pugnandum est: beatus es si pugnando moriaris, quia mortuus mox coronaberis.

5. *Afflictos solantur.*

Angelus Abrahami ancillam Agar à desperatione revocans: *Quid agis*, inquit, *Agar? noli timere.* simul vicinum fontem desperatæ vitæ remedium monstravit. (Gen.c.21.) Miser & infelix est, qui non fuerit infelicitate tentatus.

6. *Ad benefaciendum hortantur.*

Angelus Philippum hortatus: *Surge*, inquit, *& vade contra meridianũ &c.* Voluit Angelus occasionem arripi, per quam Candaces Æthiopum reginæ quæstor religione vera imbueretur. (Act.c.8.) Occasio bene de aliis merendi, non quærenda tantum, sed sæpe rapienda est.

7. *E cœlo in terras commeant.*

Angeli tam in prisca quam nova lege, officioso ascensu & descensu cœlum terrasque petunt. *Vidit Iacob in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens cœlum: Angelos quoque Dei ascendentes & descendentes per eam.* (Gen.c.29.) Christus simillimum Angelorum huc illuc commeandi studium prædicens: *Videbitis*, inquit, *cælum apertum & Angelos Dei ascendentes & descendentes supra filium hominis.* (Io.c.1.) Errare cupit qui viam ad cœlum ab his cœli tabellariis discere negligit.

8. *Orantes animant.*

Vxor Manue simplici narratione viro referens: *Vir Dei*, inquit, *venit ad me, habens vultum angelicum, terribi-*

bilis nimis. Cumq; iterũ utriq; conjugi sese videndum exhiberet Angelus, ac de nomine interrogaretur: *Cur, ait, quaris nomen meum, quod est mirabile?* (Iudic.c.13.) Et terret probos, & solatur Deus, omniaque in eorum bonum vult cedere.

9. Castos ubique ardentissime amant & propugnant.

Castissima Iudith pudicitiam suam inter ungues Assyrii prædonis Holofernis servatam, nulli nisi Custodi Angelo in acceptis referens: *Vivit Dominus*, inquit, *quoniam custodivit me Angelus ejus, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc revertentem, & non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari.* (Iudith.c.13.) Amica Angelis est Obedientia, amica Patientia, amica Demissio, super omnia amica illis est CASTITAS.

IV. HORA.

Disce MORI: *& cogita:*

An non plurimi morte repentina sublati sunt? & quo migrarunt? Cur ergo ego mihi tam pacificam & lentam mortem polliceor?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA

ORATIO ASSIDVA. Quoniam oportet semper orare, & non deficere. (Luc.c.18.) Meditatio docet quid desit: oratio, ne desit, obtinet.

Disce

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio I.

Sanctorum Angelorum natura, & numerus.

CAP. I.

CONSIDERA mirificam in Angelis naturæ excellentiam, ob quam Angelus, perfectus homo: homo, imperfectus Angelus dici queat. Angeli beatissime vivunt, sine omni corporea fæce, corruptionis omnis expertes. Summa insuper præditi sunt rerum omnium notitia, & abditissima cognitione, excepto
2. Par. 6. solo cordis secreto. *Tu solus nosti corda filiorum hominum*, ô Deus. quamvis ad hoc pectoris arcanum penetrare facile est Angelis: è signis plurima rimantur; & signa non sint, Deũ cuncta scientem & videntem vident, & in Deo omnia. Patent eis universa naturæ mysteria, nec unum ex alio, uti nos, ratiocinando deducunt, momento & simul capiunt innumera. In gratia divina firmati intellectu suo Deum semper aspiciunt, idque sine velo, sicut illum nos olim (prout Paulus loquitur) facie ad faciem videbimus. Voluntate Deum solum ardent, amoris divini plenissimi. Hos, stellas matutinas recte dixeris, aut purissimos soles. quod si solem beatorũ quilibet septies auctiore splendore vincet, quanto magis hi proximi Deo aulici, immẽso radiabũt jubare?

Vere

vere tersissimo nitidissimoque speculo sunt simillimi, in quo æterna sapientia, bonitas, potentia, & amor conditoris clarissime relucent. Hi, Cāt. 2.
illa sunt candidissima lilia, inter quæ cælestis sponsus supra omnem amœnitatem pascitur. Hi, montes illi optimorum aromatum fertilissimi. Hi Cāt. 8.
sunt velut amœnissimum pratum, in quo mille millia florum, inter quos tamen (quod obstupescendum) duo ejusdem coloris, formæ, odoris nusquam reperiantur. ita D. Thomas Aquinas existimat. Part. 1. quæst. 50. art. 4. nec tamen secus sentientes rejiciendi.

CAP. II.

NVmerus eorum tantus, ut (quod de eo vere Nazianzen. orat. de Nativ. Dom.) mundum novum constituant, qui nostrum numero longissime superet. nam uti cœlum ea omnia, quæ complectitur, magnitudine; sic cælites, universa numero excedunt. Et hunc Angelorũ numerum nec intelligentia comprehendi, nec lingua pronunciari posse, è divinis paginis liquet. Iob quærit: *Nun-* C. 25.
quid est numerus militum ejus? Lacedæmonum reges, trecentos selectissimorum militum; reges Macedonũ, mille in corporis custodiam habuerunt. omnia hæc numerabilia. Sed nunquid est numerus militum Dei?

Daniel conatur sub calculum vocare: *Millia millium*, inquit, *ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant ei.* Nimirum hoc affirmat propheta: Angelorum numerum esse prorsus innumerabilē. Ita clarè B. Gregorius: Supernorum, inquit, civium numerus apud sanctum Iob infinitus est, & apud Danielem definitus exprimitur, ut qui Deo numerabilis est, esse hominibus innumerabilis demonstretur. Acced't huic sententiæ regius propheta. Currus Dei decem millibus multiplex.

Dan. cap. 7.

Ps. 67.

Matt. 26.

Christus in olivarum horto præfervidum Petrum inhibiturus: *An putas*, inquit, *quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo plus quā duodecim legiones Angelorum?* Tuo, mi Petre, & sociorum tuorū auxiliis non indigeo. quiescant gladii Apostolorum, cum respuam defensionem etiam Angelorum: ab aliis propugnari si vellem, non vos duodecim discipulos meos, sed duodenas Angelorum legiones à Patre meo exorassem: fuissent 72000. Angelorum, uti beatus Hieronymus numerat. Albertus Magnus eadem ratione hoc supputans: In una, inquit, legione sint Angeli 6000. Christus Dominus in monte Olivario, à septuaginta duobus millibus utique satis defensus fuisset, si sic defendi voluisset.

Cap. 2. Christo nato, ait S. Lucas, facta est cum Angelo multitudo militiæ cælestis.

stis. milites vocat Angelos, quemadmodum Iob, ut qui semper ad prælium, & ad honorem Imperatoris sui defendendum promptissimi ac paratissimi, Zacharia etiam teste: Circumdabo domum meam ex his qui militant mihi, euntes & revertentes. Hi milites tam cari sunt Deo, ut nomen sibi titulosque sumpserit, non ab aureo cœli palatio, non à terræ marisque thesauris, non à tremendo inferorum imperio, sed à suis militibus vocari voluerit: DOMINVS EXERCITVVM. Cap. 9.

Paulus Apostolus in eandem ait sententiam, &: *Accessistis*, inquit, *ad civitatem Dei viventis Hierusalem, & multorum millium Angelorum frequentiam*. Ioannes Apostolus arcanissimorum conscius, *Et vidi*, ait, *& audivi vocem multorum Angelorum in circuitu throni, numerus eorum millia millium*. Luculenta sunt hæc testimonia, numerum Angelorum majorem esse quam vel capere vel dicere possimus. Dionysius Pauli Apostoli discipulus, tantam innuit esse Angelorum multitudinem, ut numeris nostris quamvis in immensum multiplicatis non facile simus definituri. Aliquot Thomæ Aquinatis discipuli, eam ajunt fuisse mentem magistri ut afferant plures esse Angelos sideribus cœli, avibus aëris, Oceani guttulis, arenæ granulis, terræ herbulis & flosculis, plures imo ipsis atomis, mi-

Ad Hebr. c. 12.

Apoc. 5.

Cæl. Hier. c. 14.

minutissimis corpusculis; demum plures quam sint omnia in orbe, ut vocant, individua. [1. de creat. hom. c. 18.] B. Gregorii Nysseni verba non discrepant: Sunt, inquit, infinita millia Angelorum: [Tom. 4 serm. 49.] Ejusdem prorsus animi est S. Bernardinus Senensis.

[Epist. ad Antioch.] Mediolanensis præsul Ambrosius quosdam sentire ait, numerum Angelorum nonagies novies majorem esse omni numero hominum, idque confirmari è capite decimo quinto D. Lucæ, ubi de pastore sermo, qui 99. oves deserit, ut errabundam unicam reperiat. ita Christus, ajunt, Angelos deseruit, & in hanc incultissimam eremum demigravit, ut humanum genus ab errore revocaret. ita [D. 18. in Matt.] sentit D. Hilarius. S. Brigita. Tot, inquit, millia millium serviunt Deo, [Lib. 4. revel. c. 111.] ut si ab Adamo primo, homines universi, ad usque ultimum numerentur, omnibus & singulis hominibus, plures quam decem Custodes Angeli assignari possent. Hoc certum videtur, & divinis testimoniis congruum, multo majorem esse numerum Angelorum quam hominum. quot eorū vero legiones, quot milliones sint, novit rex ille, [Psal. 146.] *qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocet.* Ipsi Angeli numerum suum in Deo, ut in speculo cernunt; mortalibus hæc arcana nondum scienda.

CAP.

CAP. III.

SVbmittamus ergo curioſi ingenii alas, & ſcire hoc noſtrum tantiſper differamus, dum in alium beatorum Orbem deveniamus. beata nos interim ſpes ſoletur, & extimulet, ut eo votis omnibus contendamus, ubi non tantum Angelorum numerum noſſe, ſed & Angelos, eorum medii, videre poſſimus. Interea loci, numeroſiſſimam hanc ſupremi Regis aulam, aſſidue vel ſic eminus contemplemur, cui Salomonis effatum pulchre congruit: *In multitudine populi dignitas eſt Regis.* Æquiſſimum prorſus ut Rex Regū in immenſo cæli regno, copioſiſſimam alat familiam, quam obſtupeſcens David exclamat: *Deus qui glorificatur in concilio Sanctorum, Magnus & terribilis ſuper omnes, qui in circuitu ejus ſunt.* Mirum illud: in orbe noſtro, à ſua Rex cuſtodia defenditur; illic ſuam Rex defendit cuſtodiam. Regum noſtrorū vires in multo milite ſunt; Rex ſummus ſuis ipſe dat vires militibus. Et quod obſtupeſcendum, innumera hæc militiæ cæleſtis agmina, eo inter ſe amore uniuntur, ac ſi omnibus voluntas una, unicus ſit intellectus. Heu! quā diſpar cæli terræque facies! ubique hîc lites, deſcordiarum & diſſenſionum ubique plurimum, omnia rixarum plena, turbæ è turbis, catenata bella, undique bella. Pax in terra, pax ſit, ſed pax hominibus BONÆ VOLUNTATIS.

Prov. c. 14.

Pſ. 88.

V. HORA.

Disce MORI : *& cogita* :

Quid mortem facit maxime formidabilem ? mala conscientia. Cur ergo nunc eam non tranquillam reddo, ac bonam ?

Disce VIVERE : *tua vero sit* VITA,

IVDICII METVS. Omnes stabimus ante tribunal Christi. Itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo (ad Rom. c. 14.) Omnia tempus habent: tempus nunc miserendi, tunc vero tempus erit ulciscendi ; dies illa, dies iræ.

Disce ORARE : *& observa*.

Consideratio II.

Qua ratione pingantur Angeli : Seu Vestes, Habitus, Forma, assumptum schema Angelorum.

CAP. I.

FACIEM florentissimi ac formosissimi juvenis penicillum eis recte assignat: juvenes sunt, nec ullum eos senium, aut morbus, aut annorum series corrūpet. De feminis Christum
Marci c. 16. uncturis Marcus : *Introeuntes*, inquit, *in monumentum, viderunt juvenem sedentem in dextris*. Forma eorum, omnium etiam venustissimorum hominum formas ita extinguit, ut sol stellas. Angelorum forma non fragile bonum est, rugis aut canis non fœda-

datur,superbiam aut lasciviam penitus ignorat : immortalis est, nec unquam florere desinet. Duplicem hîc nobis cogitationem inspiret noster in Angelos amor. Prima ; si infimus atque minimus Angelorum,omnem humanam formam ita superet, ut illa cũ hac nec ferri quidem velit; quæ olim in cœlo voluptas erit, tot centena millia, tot milliones Angelorum, non eminus aut caligante oculo, sed perfectissimo intuitu æternũ aspicere, nec ullum satietatis tœdium sentire ab hoc suavissimo aspectu : & tamen pars hæc beatitudinis erit minima. Secunda ; cura nostra sit quotidie juvenescere, non annis, sed castissimis desideriis, ac sanctis propositis. omni die spiritus innovandus est, & seniũ desidiosi lãguoris exuendum. Cadim⁹ millies?millies resurgamus. David Rex quotidie factus seipso junior : *Dixi*, ait, *nunc cœpi*. Nobis ipsis idem de die sæpius occinamus : *Dixi, nunc cœpi, NVNC, NVNC.* quod intra decem, viginti,triginta aut quadraginta annos neglexi,hodie,hac hora, NVNC faciam. ita in novam quotidie recoquemur ætatem,viginti, triginta aut quadraginta annis juniores.S.Carolus Borromæus petenti è suis , qua via optime iretur ad cœlum?hoc dedit documenti : Ad cælum sic eas, ut quotidie de integro ire incipias. Ps. 76.

CAP. II.

VESTIS Angelorum rutilans, & plerunque nivei candoris visa, & talis etiam pingitur. Augustinus Angelum ad salutandam Beatissimam Virginem missum ait venisse, facie rutilante, veste coruscante, ingressu mirabili. quid ni albã vestem gerant innocentissimi, purissimi spiritus? decet illos hæc textilis & decora nix. neque vero atrati & in pullis vestibus prodire debent, cũ summis semper affluant voluptatibus, cum eorũ vita merissimum sit gaudium. Nocte qua Christus natus, non sine lætissimo fulgore Angelus, opilionibus primũ ferens nuncium: *Euangelizo, vobis gaudium magnum.* Visi tamen etiã Angeli in armis, & ut nostri milites ferro, sic illi auro quandoque cataphracti. Machabæorum historia narrat: Cum irruente Lysia Iudas Machabæus suis auxiliatum iret: *Apparuit præcedens eos eques in veste candida, armis aureis hastã vibrans.* Contra Timotheum vero Asiatici exercitus ducem cum pugnaretur, *apparuerunt de cœlo viri quinque in equis, frenis aureis decori, ducatum Iudæis præstantes: ex quibus duo, Machabæum medium habentes, armis suis circumseptum incolumem conservabant: in adversarios autem tela & fulmina jaciebant.*

Mach. lib. 2. c. 11.

Lib. 2. c. 19.

Hîc tuam, mi Lector, meditationem

nem cũ venia interpellare, & recens Angelorum, (ſic arbitror) in bellis ſubſidium modeſto compendio narrare: Angelis certe proprium ſemper militiæ curare.

Cum Sereniſſimus Bavariæ Dux MAXIMILIANVS, Anno CIↃ IↃC XX. in rebelles Bohemos moveret, non procul Bilſna, in vili pago (Lithiz ei nomen) per aliquot dies caſtra habuit, hoſte ſatis vicino, & ad inſidias varie procurrente. multis fruſtra tentatis, noctem unam, quæ opportunior viſa, delegit ſibi hoſtis, forſan non minimam cladem illaturus, ſi inferre illi tam conceſſum quã deſtinare. mens erat Sereniſſimum MAXIMILIANVM Ducem, & omnem illic militem vi repentina opprimere; & ut cruenta hæc fraus certiore iret ſucceſſu, ſelectiſſimos quoſque milites ad ſigna evocabant primipili. Ibat agminis caput, quod & belli, Fridericus, quondam Elector Palatinus, cujus regiam dignitatem annuum magiſtratum fuiſſe, eventus docuit. ibat Dux Anhaltinus, ibat & Ducis Anhaltini filius, ibant præſtanti animo & numero duces complures, cum ſuis quiſque ſelectis copiis. Primum agmen Comes ab Hollach ducebat, conjunctis ex omni turma ſelectis equitibus & Moſquetariis, ut eſſent mille trecenti. hos Vngari, illos Auſtrii, iſtos alii atque alii ſequebantur. Principis Anhaltini filius

(qui hæc ſua manu conſcripſit) regē proximus antecedebat. Hi omnes caſtris ſuis, hora ſeptima primæ noctis, cœperunt egredi. Decem millium inſidioſa hæc phalanx fuiſſe creditur. Euntibus nox favebat : Sereniſſimū Ducem MAXIMILIANVM locus non defendebat, nec adeo numeroſus, puto, miles, qui hoſti par eſſet, vigilabat; vigilabant tamen pro eo inſomnes Angeli, qui (quod ipſis facile) confuſiſſimum hoſtem, & jam inſidias metuentem, quas ſtructurus venerat, in caſtra repulerunt, re non tantum infecta, ſed nec quidem incœpta. Triplex hoſti objectum impedimentum. Primum: à via aberrarunt qui apud illos, viæ duces peritiſſimi habebantur. facillimum eſt errare, cum Angeli ſeducunt. Alterum; tantæ viarum anguſtiæ occurrebant, ut univerſum agminis ordinem turbarint & ſolverint. Tertium: terror plane Panicus viam omnem coegit relegere, nam ea inter Vngarorum præſertim ordinem ortæ ſunt turbæ, ut hoſtem, quem quæſiverant oppreſſuri, jam fugerent, velut prōditi perditique. Atque hæc vel ipſorum hoſtium teſtimonio vera eſſe comperta ſunt. nam omnia quæ narravi, Principis Anhaltini filiꝰ, gallico idiomate accurate perſcripſit, ſed in ultimo prælio & ipſe & bellici ipſius commētarii ſunt capti.

Attexo, narrationem (in rem ipſam-

ſam judicis partes mihi non ſumo) & duorum colloquium, è quo pronum ſit opinari, in ultima dicti anni & decretoria pugna milites e cœlo ſuppetias adveniſſe, & luculentã opem tuliſſe Catholicis ſignis. Non ita diu poſt memorabiliſſimam illam cæſis rebellibus victoriã, Auguſtæ in eodem hoſpitio convenerunt, miles unus religione Catholicus, & gente nobilis; alter dux belli è VVirtembergia oriundus, qui rebellium Bohemorum caſtra ſequebatur. Hic miles: Quæſo, inquit, ſtrenue domine, fas mihi ſit quærere, qui tandem fieri potuerit, ut omnis adeo animus in pedes vobis conciderit? An non vobis æque ac Catholicis copioſus exercitus? An nõ vobis locus multo æquior quã Catholicis? An non penes vos Moravi equitatus robur? An non vos tormentorum curulium numero illic loci ſuperiores? An non feſſum Catholicorum agmen, vos jam diſpoſita per quietem acie excepiſtis? an non vobis urbs à tergo munimen? vicinum palatium, Stella nomine, propugnaculum? Vide ergo Catholicis victoria, vobis fuga? Ignoſcat mihi, domine, tuus genius, pene auſim dicere, feminæ fuiſtis, quia noluiſtis vincere. Audiit hæc è VVirtembergia militiæ dux, &: Si finiſti, inquit, quæ in nos promere volebas, & me audi. Pugnæ ratio hæc fuit: Nos nec noſtras nec hoſtium vires ignoravimus;

Nominari poteſt, nec ignotus eſt.

quis utrimque numerus esset legionum, scivimus, & ita equitatum equitatui, turmas turmis, legionem legioni opposuimus prout licuit; certe hîc ducum nec industria potest accusari, nec prudentia: arma nobis cum hoste paria fuerunt; locus, fateor, nobis æquior fuit, ac opportunior, quã hosti; ex edito pugnabamus in subeuntes. Sed & alia, non nego Bohemorum parti contra Bavarum militem favebant. Ideoque victoriæ jam fere certi, non sicut illi, diu deliberandum de ineundo conflictu censuimus è re nostra esse, visum est plerisque omnibus, CONFLIGERE: At vero post aliquod pugnæ felix initium, nova nobis ex adverso castra stare, gens incognita, & nunquam visa se opponere, legio ostendere, de qua nihil unquam nobis innotuit. hîc, mihi crede Domine, ea omnium animos invasit consternatio, ut nemo nisi fugam cœperit circumspicere. nec est quod quis adeo id nobis vitio vertat: ipsi equi stabant, & tremebant. mox partes nostræ labare, dein multum inclinare, inde ruere, demum omnes apertissime fugere; & sane plures è nostris in fuga cæsi, quam pugna.

Et quæ autem hæc invisa fuit legio, quæ acies illa incognita, quæ nova castra? nos qui præsentes fuimus, vetera novimus, non nova hæc, nisi ea fuerint è cœlo: certe nullus militum

tum è formidanda & fulminatrice hac legione, ſtipendium à noſtris ducibus ullum exegit. Si Angelos à nonnemine noſtrorum viſos, pro nobis pugnaſſe dicamus; nimium in rem noſtram honorifice locuti videbimur. Sed ſuum hoſti teſtimonium non refutamus: nobiliſſimum veritatis argumentum eſt, quod adverſarius ſuppeditat.

——fas eſt, & ab hoſte doceri.

Addo tertium, & recentius. Anno MDCXXII. Dutlacenſis Marchio, Gregorius Fridericus, contra Bavaricã aciem ad Neccarũ flumen inter VVimpffen & Hailbrun ſe oſtendit magnis copiis nec minorib⁹ minis. nã prædam (uti fertur) à ſe Monachii in foro brevi dividendam ſpondebat. Bavariam certe omnem bonus Marchio ſpe jam devorarat: nec vires deerant. miles ei copioſus; multorum millium cenſebatur. Atque hic illius exercitus, plane inſtructiſſimus fuit ab omni apparatu bellico. Tormenta curulia, & majores balliſtas grandi numero ſecũ advexerat. Fuit qui ubi hæc omnia oculis ſpectaſſet, dicere non eſt veritus: Ad urbem Pariſiorum oppugnandam hunc talem apparatum ſatis futurum. Ita Marchio hic Poliorcetes dici potuiſſet, ſi ei ſucceſſus perinde reſpondiſſet.

Porro Catholicũ agmen, gemino, ſed non adeo numeroſo conſtabat mili-

milite, Bavaro & Hiſpano,illi Tillius ſupremus Dux, virtute ſua, nec una victoria Orbi jam notus, huic Conſalvus Corduba præerat. Et ut partes Catholicæ, vel ante pugnam vincerentur metu,iis pridie commiſſi prælii Durlacenſis miles, victoriæ jam certus, nunciari juſſit: operirentur modo diem craſtini; cæſum iri ad unum omnes, & nec nuncium cladis evaſurum.

Ergo pridie Nonas Majas, poſtridie Aſcendentis DOMINI in cœlum, utrinq; velitationes præmiſſæ, conſueta prælii exordia. Inde conflictus cœpit acer,vehemens, cruentus, & qui ad ſex horas tenuit. Diu anceps ſtetit Victoria: Demum ex equeſtrium numero unus, undeunde advectus (*Albatum equitem* dixere) quod equo candido niveoque ſit uſus, initium fecit victoriæ à parte Catholica ſtaturæ. Admiranda in hoc equite fuerunt complura. Primum illud: equus ei non ſolum niveus, ſed adeo pernix & Pegaſeus, ut hoſti nō tam currere quā volare crederetur. Alterum: in hunc unum equitem plures quam quadringentæ plumbeæ glandes convolabant, à Moſquetariis adverſæ partis emiſſæ: nulla læſit,ſed nec ulla tetigit. Tertium: auſu incredibili hoſtilem aciem omnem prætervectus, à tergo hoſtium, pulveri pyrio ſubjecit ignem. Atque ita victoriæ nobiliſſimæ præluſit. Nā ubi hoſtes

ſtes volantem à tergo flammã viderunt,velut feræ indagine clauſæ,collapſis metu animis, ad fugam animarunt pedes. Sed vindicem Numinis irã nõ effugerunt, eoque tunc numero ſunt cæſi,ut campi cadaveribꝰ ſtrati lugubri ſpectaculo docerent, inſultantem ſuperbiam detumuiſſe,minas recidiſſe in auctorem : non armis & viribus fidendũ eſſe,ſed *Domino exercituum*,cui ludus eſt velXerxianas copias unico è ſuis milite debellare. Qui vero facinoris illius animoſiſſimi auctorem ſe ferret , qui una cum equo illo candido duci ſe ſiſteret ; qui præmium poſceret, nullus fuit.

Hæc mihi viſa ſunt ſilentio nõ involvenda,quæ ipſorum hoſtium teſtimoniis ſunt firmata. De re plura ego nõ diſputo,nec adverſariorũ narrationẽ cõvello, quæ ſi è ſolido vera eſt,facile liquet,*albatum* illũ,ut vocabant, *equitem*,fuiſſe Angelũ,qui Catholico exercitui aſpectabilis venerit ſuppetias.

Angelis certe nil novi,militiæ gratuitis ſervire ſtipendiis. felicia caſtra quæ vel unico tali gaudent milite! & quantã olim nocte una Angelꝰ unicꝰ in caſtrisSennacheribi regis ſtragẽ edidit?pene ducenta millia hominũ jugulavit unicus talis è cœlo archiſtrategus.Atq; hujus ipſiꝰAngeli,quiAſſyriorũ caſtra tantis funeribꝰ opplevit,fuſilem è cera ſtatuam, ante mille ducentos &amplius annosChryſoſtomus ſpectavit,non ſine ſuavi ſenſu,& piis

Orat. quod vet. & novi testam. unus sit legislator.

piis lacrimis. Ita pace belloque Angeli suam nobis probant obedientiã & invictum robur; neque tantum scipionem ferunt ut peregrini, sed & clavam ut milites, & duces; pacem offerunt & bellum, uti olim Q. Fabius Carthagine in Curia, sinu è toga facto: PACEM, inquit, ET BELLVM PORTAMVS, VTRVM PLACET? Pacem ferunt Angeli HOMINIBVS BONAE VOLVNTATIS, bellum rebellibus.

Albati porro crebrius visi sunt Angeli, non quod eis alîus coloris veste uti non liceat, quod nescio quis Severus Antiochenus somniavit, perinde ac si eis purpura, uti olim Romanis fęminis esset interdicta. ridiculum figmentum. Candor placet Angelis, & in veste; & in mente. Candidatos illos esse convenit, apud quos perpetui festi ac nuptiales dies, continuum gaudium, æterna convivia. Sed laxius paullo evagati sumus: à FACIE & VESTE Angelorũ ad ALAS deveniamus, quod tertium meditationis caput est.

CAP. III.

ALas appingi ait Angelis divinus ille Areopagita Dionysius, quod nihil in eis lutei aut sordidi è terræ fæcibus, sed nec ullum corporis pondus eos moratur, quin momento sint, ubi esse volunt. Ea etiam amoris dul-

dulcidine inhærent Deo, ac si in aëre penderent indefessa voluptate. Meminit alarum in Angelis Chrysostomus. Recteque Gabrielem Archangelum alatũ pingi asserit, non quod Deus alatum crearit, sed ut nos grati semper recordaremur mirandi volatus è cœlo in beatissimæ Virginis Nazarethanum conclave; ubi legationem obiit Angelus, & Dei vice assensum Virginis expetiit in Orbis reparationem. Hom. 3. de incõp. nat. Dei.

Pernices alas avium, sagittarum, ipsorum etiam ventorum: cursus cervorum, aut tigridum, volatus aquilarum, velocitatem nubium, rotatus orbium cælestium, si cum Angelorum alis conferamus, res tarda est & morarum plena: nimium quantum prævertunt Angeli vel ipsos ventos. multo celerrimos habet tabellarios magnus ille Dominus, Rex cœli. qua Dei nutus viam designat, hac momento eunt Angeli, in omnem obedientiam pronissimi. Obstupescit hoc psaltes regius: *Domine Deus meus magnificatus es vehementer! qui ambulas super pennas ventorum, qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem urentem!* Psal. 103.

CAP. IV.

GEMMAS tribuunt Angelis, & SERTVM cruce insignitũ imponunt capiti pictores. congrue id faciunt rationi, & litteris divinis.

Eze-

Ezech. c. 28. Ezechiel de omniū Angelorum pulcherrimo locutus: *Omnis lapis pretiosus*, inquit, *operimentum tuū.* nobilis gemma eſt Obedientia: at quia hanc Lucifer excuſſit, gemmas ſuas omnes perdidit. Conſtantin⁹ Magnus, B. Damaſo teſte, in æde D. Ioannis ad Lateranum (baſilica Conſtantiniana olim dicebatur) præter innumeras ex auro & argento iconas, quatuor prægrandes ex argento Angelos, variis gemmarum ignibus collucentes ſtatuit. horum ſinguli libras argenti centenas quinas pendebant: Donum prorſus regium.

Fronte crucem præferunt Angeli, quia hanc dierum ultimo, velut labarum ac trophæum ſui Domini, ad judicii locum devehent. prædixit hoc Matt. c. 24. Chriſtus: *Et tunc parebit ſignum filii hominis*: ſigniferi erunt Angeli, qui crucem ſui Domini amant, non quod cruce ſic ab interitu ſervati, uti nos (quamvis ſint optimæ notæ ſcriptores, qui dicant Chriſtum etiam Angelis & gratiam & gloriam promeruiſſe) ſed quia Rex illorum cacodæmonem debellavit cruce. ideo & Seraphim à B. Franciſco, non niſi crucifixus ſpectari voluit, ut eo nos ſpectaculo ſuaviter ſubmoneret: Omnes amores noſtros ad crucifixum IESVM debere tendere, ut animo ſæpius ingeminemus: AMOR MEVS CRVCIFIXVS; imo nos à nobis ipſis quotidie crucifigi debere, ne-

neque enim divini amoris aurum, ad aliam coticulam certius exploratur, quam ad crucem: IN AMORE NON VIVITVR SINE DOLORE.

CAP. V.

EXCALCEATI pinguntur Angeli, nubibus inambulantes. Nihil hoc insolitum in Dei legatis, hæc pedum onera abjicere. fecit id Moses, Isaias, Apostoli. sed & alii viri sancti, quorū mens cœlo jam inerrabat, calceis potuerunt non egere, per annos aliquot nudis pedibus incedentes, uti Nicolaus Tolentinus, & complures olim Christiani. Angelorum per nubes ambulatio modum docet, quo adversa tranquille vincamus. levissimum quid nubes est, & non nisi densatus vapor, quem ventus agitat. omnis fulgurum & fulminum intemperies in nubibus luctatur, quæ igneos hos partus in inferiora ejiciunt. ultra nubes jus nullum est tempestati. ii, quorum *conversatio in cœlis est*, adeo tenaci amore inhærent Deo, ut eos inde nulla fortunæ serenitas, nulla tristitiæ tempestas avellat: Deum curant & conscientiam, cetera omnia non pluris quam fungum æstimant. atræ nubes impatientiæ, invidiæ, iracundiæ eos non turbant; ipsi supra nubes sunt, & calcant eas imperio mentis, & hoc est cum Angelis nubibus inambulare.

CAP.

CAP. VI.

ZONAM Angelorum vidit Daniel vates, esse non holosericum, sed aurum obryzum. Zona hæc castimoniæ nota est: *Erunt*, inquit Christus, *sicut Angeli Dei.* D Gregorius: Lumbos præcingimus, inquit, cum carnis luxuriam per continentiam coarctamus. Neq; lumbos tantum, sed & pectus cingulo stringunt Angeli, neque enim corporis solum, sed & cordis est castitas. Sed heu, quam sæpe vilem censemus hujus utriusque cinguli jacturam?

Hom. 13. in Euang.

Sunt lusores, qui ubi pecuniolam omnem per lusum decoxerunt, eo aguntur ludendi libidine, ut vestes quoque committant aleæ, & plerunque primum est cingulũ, ut quo facilius carere se posse putant, quã pallio aut pileo. Ita quicunq; concupiscentiã, in societatem lusus admittit, jam pudicitiæ jacturã fecit: modo hoc, modo illud concupiscet miser; nunc hanc, nunc illam, & brevi aliam atq; aliam indagabit oblectatiunculam, eo minus satur, quo plus animũ impleverit turpitudine. Peritissima ludendi est *Concupiscentia*, fraudem ex fraude struit, blande trahit, suaviter illaqueat, retinetq; plane viscosis manibus. nam è suggestione cogitatio, è cogitatione affectio, ex affectione delectatio, è delectatione cõsensus, è con-

consensu operatio, ex operatione, consuetudo, è consuetudine desperatio, è desperatione peccati defensio, è defensione gloriatio, è gloriatione demum damnatio. pulcher lusus! post multa hoc lusu perdita, proxima est Zona pectoris, seu, castimonia mentis. hac amissa, proclive est, & lumborum cingulum, seu, castitatem corporis prodigere.

Ludit mundus, mihi credite, cum hoc utroq; cingulo castitatis. O Castitas, inquit Ephrem, mater pulchræ dilectionis, & angelicæ vitæ ratio! O vere beata Virginitas, quæ cum Angelis de gloria certat, imo superat, virtute non felicitate.

Radix est odorifera, inimica pesti, quam ANGELICAM vocamus: vere ANGELICA hęc est Castitas, quę venenum cordis, cogitationes impuras, altius non sinit imbibi, resistit, & pellit hanc animi pestem, & Angelos nunquam non amicos habet. Ambrosius: Quo quisq; purior est, ait, eo magis est custoditus & circumdatus ab Angelis, qui ob similitudinem, quam virgines castique cum eis gerunt, plurimum cum eis versari delectantur. oderunt discinctos Angeli, nec eorum societatem amare possunt, qui fluentem vestem per omne genus sordium trahunt. Repeto illud Hieronymi: quacunq; virtute polleas, quibuscunque operibus niteas, si cingulo castitatis careas, omnia per ter- Lib. 1. de virg.

ram trahis. fideliſſime de hoc admo-
Luc. c.12. nens Chriſtus: *Sint*, inquit, *lumbi ve-
ſtri præcincti.* Hanc FACIEM, VE-
STEM, ALAS, GEMMAS, SOLEAS,
ZONAM pictura dat Angelis, quæ,
niſi cæci ſumus & ſurdi, formandis
noſtris moribus, taciturna, ſed erudita
eſt concio.

VI. HORA.

Diſce MORI: *& cogita:*

Qualis tandem, quà mores & vitam, à morte reperiri cupio? Cur ergo nunc talis non ſum?

Diſce VIVERE: *tua vero ſit*
VITA,

PERSEVERANDI STVDIVM. Eſto fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. (Apoc. c.3.) Plus operis in eo eſt, ut propoſita quis cuſtodiat, quam ut bona proponat: exiguum eſt bene incipere, niſi & bene finias. Scias diabolum ſoli ſemper Perſeverantiæ inſidiari, quam ſolam virtutum ſcit coronari. Tolle perſeverantiam, nec obſequium mercedem habet, nec beneficium gratias, nec laudem fortitudo. Non, cœpiſſe nec feciſſe, virtutis eſt, ſed perfeciſſe.

Diſce ORARE: *& conſidera.*
Conſideratio III.
Cantus Angelorum & officia.

CAP. I.

Iob. c.38. CONCENTVM COELI QVIS
DORMIRE FACIET? quærit Io-
bus.

bus. Eam nos vitam vivimus, ut semper extrema gaudii luctus occupet. Subinde nostras aures suaves moduli permulcent, putamus canere Sirenum concordiam, sed hoc quamdiu? tandem satietas, tædium, nausea priorem suavitatem expellunt; aut certe dum musicos concentus avidissime audimus, & adhuc integra est audiendi fames, cessatur, & omne illud mel aurium vanescit in ventum: sic sua perit vel invitis auribus dulcedo, & tanto post durius cruciantur silentio, quanto plus ante fidium & vocum delectabantur inani sonitu.

Aliter in cœlo canunt Angeli, & prolixiorem faciunt suæ musicæ voluptatem, incipiunt & nunquam finiunt, satiant nec tædium creant; post aliquot millena millia annorum symphonia hæc tam grata erit auditu, ac prima fuit qua cœpit audiri hora: symphoniæ hujus suavitas mortalium aures nunquam attigit, immortalibus & jam beatis semet infundit. Sed quid canunt Angeli, quis audiit cantantes?

Isaias audiit, & cælestis illius odarii verba descripsit: *Seraphim clamabant alter ad alterum: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria ejus.* Hoc idem sacrum trisagion canunt irrequieta illa & insomnia animalia, quæ Apocalypticus ille Angelus vidit & audiit clamantia: Isa. cap. 6.

Apoc. c. 4. *Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat & qui est, & qui venturus est.* Conferat quis obsecro nobilissimos hos Dei cantores, & auletas cum tot impiis in terra hominibus, tot damnatis sub terra diabolis, & spiritibus, qui nefariis execrationibus & blasphemiis continuis eundem optimum Deum incessent æternum. Heu, quam dispar est beatorum ac damnatorum psalmus!

CAP. II.

IOANNES etiam, ille Domini oculus, ille charissimus discipulorum, hos Angelorum in cœlo concentus

Apoc. cap. 7. audiens: *Et vidi, ait, & audivi vocem multorum Angelorum in circuitu throni & animalium & seniorum: & erat numerus eorum millia millium, dicentium voce magna: Dignus est Agnus qui occisus est, accipere virtutem & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & benedictionem.* Sed & alibi narrat, quæ in celsissima illa æternæ voluptatis arce viderit, & au-

Ibid. diverit: *Et omnes Angeli stabant in circuitu throni, & seniorum, & quatuor animalium, & ceciderunt in conspectu throni in facies suas, & adoraverunt Deum, dicentes, Amen. Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, & virtus, & fortitudo Deo nostro in sæcula sæculorum, Amen.* Neque dubium est, quin & Angeli cum innumeris illis beatorum agminibus, lætis-

lætiſſimum illud celeuſma cantent; *Alleluja*. O cælum! ô domus amœnitatis & gaudii! quis non nauſeet vel etiam ſuaviſſimos hominum concentus, velut inconditos pecudum mugitus; cum de te tuaque cogitat, non dulciſſima tantum, ſed æternæ dulcedinis ſymphonia! O mors veni, & transfer me è valle flentium, in arcem canentium, avelle me ab hominibus, ut conjungar Angelis.

CAP. III.

OFFICIVM Angelorum fere quintuplex. Sunt CANTORES, ſunt ORATORES, LEGATI, PROCVRATORES, BELLI DVCES. Primum & princeps eorum munus eſt, Deum ſemper amare, & nunquam non laudare. Sic amant ut ardeant Deum, ſic amant ut pervigili & inſopita laudis harmonia collaudent. En, aulicos cantores indefeſſis obſequiis, ſuo Domino adſtantes! Et tanti Deus hoc aulæ ſuæ officium facit, ut ſupremos Angelorum & nobiliſſimos, voluerit eſſe præcentores. Divinum illud melos, SANCTVS, SANCTVS, SANCTVS, Seraphini præcinunt, Iſaia teſte, & dum canunt volant, uti per aërem cantando alaudulæ aſcendunt. Summi hoc deſiderii argumentum eſt, & ardentiſſimi affectus, Deum ardentius, atq; ardentius amandi, & ſic quaſi propius ac propius accedendi: interim alis conve-

lant pedes & faciem, summę reverentiæ signo. Omnibus Deum precaturis duo hæc maxime necessaria sunt: REVERENTIA & AMOR. Supremi hoc faciunt Angeli: & quid nos infimi vermiculi? *Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore:* hortatur Rex David. Laus sine amore friget; amor sine reverentia sordet: amari vult Deus, sed caste & reverenter.

Alterum Angelorum munus: ORATORES sunt. Preces & vota hominum offerunt Deo. Testes sisto ipsos Angelos, è quibus unus aliquis primari-
Tob. c. 12. us Tobiæ: *Ego,* inquit, *obtuli orationem tuam Domino.* hoc ipsum alius ex Angelis Cornelio Centurioni affir-
Actor. cap. 8. mans: *Orationes tuæ,* inquit, *& eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei.* idem à se visum, narrat ille arcanissimorum conscius, & vere
Apoc. cap. 8. Dei primicerius Ioannes: *Stetit Angelus ante altare, habens thuribulum aureum, & data sunt ei incensa multa, ut daret de orationibus Sanctorum omnium.* In hunc modum & Sancti Patres loqui didicerunt è divinis paginis. Vnus omnium loco sit Bernar-
Serm. 3. super Missus est, &c. dus: Solent, inquit, Angeli adstare orantibus & delectari in his, quos vident levare puras manus in oratione. Rabbini fabularum pleni, & hic nugas suas ingerunt; caput primum Geneseos sic exponunt: Firmamenti facies ajunt, sunt volucres, quæ Deo referunt

ferunt omnia. Aliquid veritatis involvit deliramentum istud. Sed oculis Patriarchæ Iacob, clausis etiam & sopitis plus credimus. Vidit is ascendentes & descendentes Angelos negotioso sane ministerio, quasi cæli & terræ internuncios, & regios cursores, ut qui è cælo litteras ferant in hanc vallem, & hinc ab hominibus illuc referant responsa, spectatores calamitatis nostræ, auditores suspiriorum ac gemituum, testes lacrimarum & precum nostrarum. Sed quid descensus aut ascensus iste, quid hæ precum nostrarũ oblationes? an Deo nunciant quod ante nesciat? quæso te, mi homo, cum tu oras, cum tuam in precibus ægrimoniam deploras, nũquid Deo, quod ante ignoret, explicas? scivit hæc, antequam ordireris, & ab æterno scivit. Ergo non orandum, ergo tollendæ preces? idem de Angelis cogita: Deo visum, sic ordine fieri, ut immensa Dei majestas magis innotescat, dum in ejus cultu operas jungunt cœli terræq; incolæ. ideo Deus omnes fecit *administratorios spiritus, &* bonitati ac potentiæ suæ luculentius nobis demonstrãdę, *Mittam*, inquit, *Angelum meum qui præcedat te, & custodiat in via, & introducat in locum quem præparavi.* Aliam assignans causam Bernardus: Quis, inquit, dabit mihi per vos, ô benigni principes, petitiones meas innotescere apud Deum? non Deo, cui etiam cogitatio hominis confite-

Gen. c. 28.

Ad Hebr. cap. 1.

Exod. c. 23.

Serm. 7. in cant.

tur, ſed iis qui cum Deo ſunt, beatis Virtutibus ac ſolutis carne ſpiritibus. Sed & alia inſuper hujus eſt ratio: Precibus noſtris ſuas jungunt Angeli, & hiemem noſtrarum orationum igne
In Pſ. 90. ſuo temperant. Hilarius affirmans: Angelis, inquit, non eget natura Dei, ſed imbecillitas noſtra; nihil eorum quæ agimus, ignorat Deus, ſed infantia noſtra ad rogandum & promerendum hos tales deſiderat oratores. Sed cur preces tantum, non opera alia dicuntur offerre? Inter opera bona optimum eſt oratio, & aliorum principium. Addo & hoc: ab Angelis orare diſcimus. Bernardus: Homines, inquit, docent Deum quęrere, Angeli adorare, ſolus Spiritus Sanctus eſt, qui doceat invenire. Nec illud omittendum: non preces tantum, ſed & eleemoſynas ab Angelis offerri Deo, divina teſtantur oracula. At quo tandem modo exhibent preces noſtras, cum non videant cogitationes noſtras? quid precemur, facillime ſciunt, aut noſtri aſpectu, aut Dei. quis eſt qui oret & non ſimul gemat, ſuſpiret, pectus tundat, etſi verba non formet? ſagaciſſimis ſpiritibus hîc facile eſt aſſequi, quid clauſum ſit animo. At nil penitus in nobis obſervent, in Deo certe rerum omnium opſtupeſcendo ſpeculo vident omnia, ea præſertim quæ ad ſui clientis curam per-
Lib. 4. Dial. c. 33. tinent. Gregorius: Quid eſt, inquit, quod ibi neſciāt, ubi ſcientem omnia

ſciunt?

ſciunt? Tempore eodem, diverſiſſimis locis orabant Tobias, & Sara, hęc in Rages urbe Medorum, ille in Ninive urbe Aſſyriorum, tamen uno hoc eodemque tempore utriuſq; preces, Deo quaſi prælectæ ſunt: ſic enim liber Tobiæ loquitur: *Miſſus eſt Angelus Domini ſanctus Raphael, ut curaret eos ambos, quorum uno tempore ſunt orationes in conſpectu Domini recitatæ.* Quis recitavit, quis recitatas commendavit, quis commendatas obtulit, ſi non Angeli? Et hoc probis omnibus ſummo eſt ſolatio: oratores ſuos, ſuæque cauſæ patronos & actores habent in cœlo; quicquid patiuntur aut agunt, quicquid precis aut ſtipis fundunt, hac Angeli commendatione Deo fit commendatius. Tob. cap. 3.

Tertium Angelorum munus: LEGATI ſunt, idq; in ſummi momenti negotiis: cum Dei filius hominem indueret, cum in cruce obiret, in ſepulchro ad vitam rediret, cum à nobis in cælum abiret, prompti parati erant ad omne obſequium Angeli. non egebat illorum ope & opera, ſed hoc agebat bonus Deus, ut animus noſter caperet, quantam ille noſtræ ſalutis gereret curam. Solet nimirum amantiſſimus Deus ſic noſtris conatibus quotidie intereſſe, ut ad noſtros mores & ad noſtram intelligendi rationem ſeſe quam plurimum attemperet, mirificis ſummi in nos amoris argumentis.

Quartum Angelorum munus: PROTECTORES sunt. Regius psaltes:
Ps. 90. *Angelis suis*, inquit, *mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis*: in viis, non in præcipitiis: gradientem, non volantem custodiet te Angelus tuus: perire qui vult, pereat. Vti vero quivis hominum; ita quævis regio, provincia, regnum, suum habet tutorem Angelum. & sic duo reges in quovis regno, sic in quavis diœcesi duo sunt episcopi, sed illi è cælo episcopi & reges secreta majestate, humanis sese oculis non exponunt.

Quintum munus Angelorum. BELLI DVCES sunt, & tales, ut quoties velint, à parte stantem habeant victoriam. sine tormentis, sine commeatu, sine impedimentis, sine copiis pugnant, & copias quantumcunq; maximas levi difflant halitu. *Cum esset Io-*
Iosue cap. 5. *sue in agro urbis Iericho, levavit oculos, & vidit virum stantem contra se, evaginatum tenentem gladium, perrexitq; ad eum & ait, noster es an adversariorum? qui respondit: nequaquam; sed sum princeps exercitus Domini, & nunc venio.* O veni beatissime Angele; etiamnum bellorum turbines modo hanc modo illam provinciam involvunt. Populo
Exod. c. 35. suo promittens Deus: *Et mittam*, inquit, *præcursorem tui Angelum, & ejiciam Chananæum, & Amorræum, & Hethæum, &c.* Etiam nunc conferti malorum cunei in bonos irruunt, sed feliciter pugnat in quemcunq; hostem, qui

qui non legionem horum; sed unicum legionarium talem pro se habet pugnantem.

VII. HORA.

Disce MORI: *& cogita*:

Si mihi hac ipsa hora moriendum esset, quid facerem? Cur ergo id ipsum jam non facio?

Disce VIVERE: *tua vero sit Vita*

FORTITVDO IN TENTATIONIBVS. Resistite diabolo & fugiet à vobis. (Iac. 4.) Viriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino. (Ps. 30.) Ibi homo plus proficit, ubi magis seipsum vincit.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio IV.

Angelorum in homines officia.

CAP. I.

ANGELVS tutelaris nascentes nos in suam fidem recipit. Videtur bonus Deus, præcipua Angelorum in nos beneficia, in Raphaële Archangelo, velut in imagine, oculis voluisse subjicere: duxit is Tobiam juniorem, & reduxit incolumem ad parentes. Principium fidissimæ familiaritatis in Raphaelem & Tobiam sic factum est: *Egressus Tobias invenit juvenem splendidum, stantem, præcinctum, & quasi paratum ad ambulandum.* Infans materno utero vix prodit, & en adest Tob. cap. 5.

adest Angelus, quem ei Deus in tutelam assignavit ab æterno. Testis locu-
In cap. 18. Matth. ples Hieronymus: Magna, inquit, dignitas est animarum, quod habeat unaquæq; ab ortu nativitatis, in custodiam Angelum delegatum. hic ille splendidus juvenis est, nostræ peregrinationis comes, splendorem unius ex hoc numero juvenis describens
Matth. c. 28. Matthæus. *Aspectus ejus*, inquit, *sicut fulgur, & vestimentum ejus sicut nix.* Stat juvenis iste præcinctus, & paratus ad ambulandum, iter monstraturus ad cælum.

CAP. II.

SVAM nobis tutelam & fidem obligat. Tobiam seniorem salutans:
Tob. cap. 5. *Gaudium*, inquit, *tibi sit semper.* Hoc sane votum est custodis Angeli, hoc ipsi curæ & cordi, ut nunquam non gaudeamus, etiam cum lacrimæ fluunt oculis, cum luror & mœror in ore sedet, etiam inter tormenta: *Non contristabit justum, quidquid ei acciderit.* Ruat cælum, impavidum ferient
Prov. c. 12. ruinæ. Audisne Tobia, *gaudium tibi sit semper*, etsi te paupertas premat, etsi cæcitas affligat, uxor obturbet, irrideant cognati: *gaudium tibi sit semper.* idem Thessalonicensibus incul-
1. Thes. cap. 5. cat Paulus: *Gaudete semper.* Quæ autem causa gaudii, præsertim continui? Fidem ego meam tibi obligo, ait Angelus; *Ego ducam & reducam.* Hæc illa sinceri causa gaudii est; suo se
nobis

nobis chirographo devincit Angelus, *ducturus, & reducturus*, officiumque fidissimi comitis præstiturus. Fidamus huic sponsori: non fallet, ducet, modo non reluctemur: reducet, modo sequamur.

CAP. III.

SOLATUR nos. Dum hîc degimus, & hanc seu vitalem mortem, seu mortalem vitam vivimus, solatio egemus assiduo. Nunquã deest quod patiamur. In singulos non tantum dies, sed & horas, in singula, pene dixerim, momenta est qui nos vellicet vermiculus, & quandoque omnem spei ac gaudii nostri hederam depascitur. Sed sint tranquilla ac fausta omnia, fluant ad nutum universa, solus tamen metus amittendi sat grande est patibulum, felicitati nostræ torquendæ. Sic nunquam ex toto feriamur à malis; aut enim corpori ægre est, aut animo. Hæc vitæ lex, cui annexum dolere in omni sorte. Ideo perpetuum nobis solatii rorem instillans Angelus: *Forti animo esto*, inquit, *in proximo est, ut à Deo cureris.* Ne salutem despera, vicina est: uno solo fit halitu, & totam possides inter beatos ÆTERNITATEM. Neq; tamen lacrimas semper abstergit Angelus, quandoq; etiam elicit, uti fecit refractario Israelis populo, cui rebellem Iud. cap. 2. contumaciam exprobravit. Verum ad solandum & exhortandum proniores sunt,

ſunt, quam ad objurgandum, cæleſtes hi ſacerdotes, qui aſſidue illud nobis ingerunt: *Fortes animo eſtote, in proximo eſt, ut à Deo curemini.*

CAP. IV.

Cacodæmonis technas detegit. *Audi me* (ait Tobiæ Angelus) *& oſtendam tibi, qui ſunt, quibus prævalere poteſt dæmonium.* Quantæ nobis quotidie ab hoc optimo tutore noſtro ſunt admonitiones? quoties blande ſuggerit? hîc cave, omitte hoc; fuge illinc, & ictus Cupidineos exi, fuge, fuge. hinc tibi periculum, hinc & exitium impendet. hac parte te muni, qua debilior es: huc ne acceſſeris, latet anguis in herba; hunc lapidem ne tange, ſcorpius ſub eo ſe occulit. abjice hoc, quod vides, non aurum eſt, ſed lutum, non lux ſed fumus: hac cautus gradere, aut ſenties pedicas, dimitte voluptatem hanc magno luendam, &c. ita centies, ita millies nos monet; at multi & centies & millies ad hæc monita obſurdeſcunt. Luemus miſeri ſtudioſam hanc ſurditatem: non audiemur perituri, qui toties, ne periremus, monentem audire detrectavimus.

Tob. cap. 6.

CAP. V.

A Cacodæmonis inſultu defendit. Vociferabatur Tobias, inſtare immanem cetum, perire ſe, cui acclamans Angelus: *Apprehende*, inquit,

branchiam ejus, & trahe eum ad te. adeo trepidabat Tobias ad aquatilis hujus bellue occursum, ut se jam in ejus faucibus herere crederet. exemit metum Angelus, & voce juvenem adeo animavit in cetum, ut quem horrebat aspicere, jam tangere non formidaret. Sapientissime Apostolus Iacobus: *Resistite diabolo, & fugiet à vobis.* Iac. cap. 4. Diabolus simillimus est crocodilo, qui, ut ajunt, insequentem fugit, & fugientem insequitur. ergo, mi Tobia, apprehende ceti branchiam: resiste diabolo, magno animo te isti oppone, & fugabis hunc formidabilem crocodilum, aut certe ille te, ni præoccupes. Aude tantum, & socium atque adjutorem Angelum cogita; vicisti, si una cum illo pugnes. neque enim Tobiam à ceto solum, sed à diabolo illæsum vindicavit. *Tunc Raphael Angelus apprehendit dæmonium, & religavit illud in deserto superioris Ægypti.* Tob. cap. 8. ita & diabolum optimus hic tutor noster compescit, ut jam non magis ab illo lædi possimus, quam à cane catenis adstricto. latrare hic potest, mordere non potest, ni propius accedentem.

CAP. VI.

VT fratres nos habet, adeo tenerè amat. *Tobia frater, si placet itaque tibi, præcedamus.* Sed & alius, probabili conjectura Angelus, gratulatur nobis: *Nunc*, inquit, *facta est salus,*

pro-

projectus est accusator fratrum nostrorum. Observa, viator, comitis tui, aut, tui fratris honestissimas blanditias: *si placet itaque tibi, præcedamus frater*. Secum te vult præcedere, sed mente ac desiderio, & ad illam cælestem patriam. quis viatorum non præmittit oculos ad viæ suæ terminum, etiam cum eum oculis nondum licet contingere? at ubi vel eminus illum conspexerit, cor salit, & oculi prævolant, jamque ibi sunt, quo pedes contendunt; ita, mi frater, PRÆCEDAMVS, mens nostra jam ibi sit, quo brevi secuturum & corpus speramus. Amemus nostram quietem, sed eam solam, quæ nos, finitis tumultibus & turbis omnibus, exceptura est in cœlo.

CAP. VII.

IN periculis omnibus tuetur. Redux Tobias narravit patri ordine, quanta sanctus ille vir (sic eum vocabat) in se beneficia contulisset, quantis à periculis liberasset. Dæmonium, inquit, compescuit; me ipsum à devoratione piscis eripuit. quam certi sint, hi cœli principes, amici nostri, quis est, qui non id expertus in rebus sæpe incertissimis? quoties manus, crura, cervicem fregissemus, si horum amicorum nobis auxilia defuissent. Si bene calculum ponamus, ubique naufragium est, & periculum. quot pori corporis, tot ostiola mortis, per quæ

quæ improvisa irrepat; nec sudamus, nec algemus absque periculo; nec mensam, nec lectum à periculis securi adimus. cibus avidum strangulat; fames jejunum necat. Hunc bellum rapit, illum penatum suorum ruina sepelit. in equis, in navi, in silvis; domi, foris; terra & mari undique pericula, & vere sub omni lapide scorpius dormit. At vigilant in rem nostram custodes Angeli: hi Ionam in ventre ceti, Paulum in undis pelagi, Danielem in leonum fovea, in scirpea fiscella Mosen, Iuditham in hostium castris, Hebræos tres juvenes in ipsis flammis servare norunt. Absque horum ope fuisset, centies & nos periissemus. Testor ego, qui hæc scribo, volare me nunquam didicisse, sed præcipitem è scalis in saxa; præcipitem è clivo & curru everso in Danubium, penitus incolumem evasisse (ut alia pericula taceam) non sine opitulante Angelorum manu: Testor, præsentissimam Angelorum opem me sexcenties expertum. idem aliorum quoque confessione constare credo. Vere integerrimos amicos habemus Angelos; tum maxime præsentes, & sollicitos, cum plurimum urgent pericula.

CAP. VIII.

ALiis docet bene facere. Raphael, exenterato pisce, fel tradidit Tobiæ, &; *Lini, ait, super oculos ejus ex* Tob. c. 11.

 felle

felle isto piscis, quod portas tecum. Scias enim quoniam mox aperientur oculi ejus, & videbit pater tuus lumen cœli. Præterquam quod à Gabelo pecuniam, à Raguele filiam, & omnem ex asse hæreditatem, suo Tobiæ impetrarit Angelus, etiam artem docuit, qua parenti oculos restitueret. Verissime dixit Nazianzenus: Nihil tam divinum homo habet, quam de aliis bene mereri & scimus, neminem sibi nasci, neq; nos nobis tantum vivere. Sapientissimus hominum venuste submonens: *Deriventur*, inquit, *fontes tui foras, & in plateis divide aquas tuas.* Samaritis illa, cæteroqui non optimæ famæ fœmina, ubi à Christo meliores vitæ leges accepit, mox cives suos ad eandem pertraxit concionem. Maximæ laudis est, cum Ecclesiastico gloriari posse: *Respicite, quoniam non mihi soli laboravi.* Nemo gratis quamvis ingratissimum beneficiis afficit: quo minus mercedis ac laudis habet ab homine, tanto plus remunerationis ac præmii expectet à Deo. Ab Angelis discamus bene facere, ut Angeli fiamus.

Prov. cap. 5. Ioan. cap. 4. Eccli. c. 33.

CAP. IX.

AD omnigenas virtutes inducit. Orandi, jejunandi, ac largiendi studium, non ut mercator merces, quas vult extrudere, commendat Raphael, sed sua hoc utilitate noscendum proponit, &: *Bona est*, inquit, *oratio cum jejunio*

Tob. c. 12.

jejunio & eleemosyna, magis quam thesauros auri recondere, quoniam eleemosyna a morte liberat, & ipsa est, quæ purgat peccata; & facit invenire misericordiam, & vitam æternam. qui autem faciunt iniquitatem & peccatum, hostes sunt animæ suæ. Libello breviore, omnes omnino virtutes docere non potuisset. Hæc virtutum trias omnes actiones bonas includit. Oratio nos Deo reddit; nosipsos nobis jejunium restituit; pauperes Dei amicos, & nostros esse eleemosyna facit. Oratio velut aquila est, quæ mentem ad Deum evehit, sed sine geminis jejunii & stipis, seu Temperantiæ ac Misericordiæ alis, conatu inani in altum se librat, & decidit, antequam incipiat ascendere. multum orare, & gulam non frænare, stipem egenis negare, est Æthiopem lavare. *Bona est oratio, sed cum jejunio & eleemosyna.* thus sine prunis nec odores spargit, nec sublime petit; oratio friget, quam abstinentia & debita frugalitas, quam misericordia & pia liberalitas non commendat.

CAP. X.

OMni bonorum genere nos cumulat. Tobias, tot sui comitis beneficia ordine patri enarrans, ut plurima compendio diceret: *Bonis, inquit, omnibus per eum repleti sumus.* Idem dicere habuit & Cornelius de Angelo, qui ei viam ad fidem & ad cœlum

Tob. c. 12.
Act. c. 10.

patefecit, familiarissimo colloquio: *bonis omnibus per eum repletus est.* Idem prorsus & nostrum quisque de suo tutore Angelo ingenue fateri cogitur: *Bonis omnibus per eum repleor.* quid enim mali nos doceant hi sanctissimi alites, hi oculi castissimi, hæ purissimæ flammæ, quæ identidem & exemplo suo & hortatu, dies noctesque illud unicum nobis ingerunt: Deum ama, ama Deum, cetera omnia nisi ob Deum non amanda; mi homo, creatorem tuum ama, à quo tantis impendiis es amatus. Audiamus modo sapientissimos hos doctores nostros, *bonis omnibus per eos replebimur.* nil boni desiderabimus quod per eos nō assequamur. Amicos quærimus? fideliores his non inveniemus. Consiliariis egemus? intelligentissimi sunt, pervident omnia. Patronos desideramus? hi sunt, & disertissimi. Propugnatores ambimus? Angeli sunt, & potentissimi. Benefactores optamus? his liberaliores non habebimus: *bonis omnibus per eos replebimur.*

CAP. XI.

IN mortis lucta defendit. Raphael suo Tobiæ valedicturus: *Tempus est,* inquit, *ut revertar ad eum, qui misit*
Tob. c. 12. *me; pax vobis, nolite timere.* Non est ꝗ quis addubitet, mendaci Lazaro (cujus chirurgi & medici canes erant) Angelos adfuisse in morte, qui eum post mortem tam honorificis exe-

quiis

quiis detulerunt in ſinum optimi patris: *Factum eſt, ut moreretur mendicus,* Luc.
& portaretur ab Angelis in ſinũ Abrahæ. c.16.
Angelorum ope nunquam magis egemus, quam cum mors inſtat, & jam tota in oculis eſt ÆTERNITAS. hîc gelidus ſudor, hîc trepidæ conſcientię vulnera, hîc omnis generis anguſtiæ premunt. hîc frendet & furit dæmon, omneſque nequitiæ ſuæ vires exerit. non neſcit, ſi hoc horulæ ultimo vincatur, aliam nullam de homine illo ſperabilem eſſe victoriam. ideo ne tot annis actum egerit, tunc agit omnia, in omnem terrendi aut fallendi occaſionem attentiſſimus. Sed æquo animo eſto, mi moribunde, ſeu juvenis, ſeu ſenex; tuus tibi defenſor adſtat: non expugnaberis, modo defendi velis. mille nos lupi cingant, hunc paſtorem non mordebunt; multa diabolorum millia nos impugnent, ſat defendet unus Angelus. Aſpice, mi homo, quo tibi tuus hic propugnator digitum intendat? In Chriſtum crucifixum. huc oculi tui, huc tui gemitus, huc omne tuum ſuſpirium eat. hîc patientiam diſce, huc fiduciam erige, huic Domino tuo, pro te in crucem acto, teipſum ſumma ſubmiſſione offer. dic centies, repete millies: fiat voluntas tua, Domine, fiat voluntas tua, fiat, fiat. paratus ſum vivere, ægrotare, mori, ſicut vis. peccata mea me turbant, ſed ſanguis tuus inſtaurat; mea vita me damnat,

tua solatur: sicut vis, bone IESV, sic fiat. Hæc animo assidue volve, & tuo te Angelo ac Angelorum regi committe: perire vix potest, qui hac via tendit ad ÆTERNITATEM.

CAP. XII.

POst mortem etiam inservit. Est credibile Angelos iis, quos flamma piacularis cælo parat, aliquid quandoq; solatii affundere. Sed illud plurium testimonio firmatum est, supremi judicii die, cineres omnium nostrum ab Angelis legendos, ita quidem ut singuli eorum hominum ossa sint congesturi, quorum olim gesserunt curam. Sic demum à longo nos somno excitabunt, aut ad æternas in paradiso nuptias, aut ad perpetuas in flammis vigilias & pœnas. *Ipse Dominus in jussu & voce Archangeli descendet de cælo.* Vix erit tunc una omnium Angelorum ad Iudicis amicos: *Benedicite Deum cæli, & coram omnibus viventibus* (hîc præsentibus & judicandis) *confitemini ei, quia fecit vobiscum misericordiam suam.*

Franc. Suar. tom. 2. disp. 50. Sect. 4.

1. The. cap. 4.

Tob. c. 12.

VIII. HORA.

Disce MORI; *& cogita:*

Quid me fecisse aut pertulisse optarem annis prioribus, si mors jam immineret? Cur ergo jam, & agere & pati fortia recuso?

Disce

Disce VIVERE : *tua vero sit* VITA,

MEMORIA MORTIS, seu consideratio finis. Et vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. (Luc. c. 12.) Potentissimum in omnia vitia pharmacum est, assidua mortis memoria. Quid egeris, tunc apparebit, cum animam ages: Mors de nobis pronunciatura est.

Disce ORARE : *& considera.*

Consideratio V.

Angelorum in Christum obsequia.

CAP. I.

DEVM hominem futurum nunciant. Gabriel in Galilæam, Nazarethum missus, castissimæ Virgini, illud è cælo AVE tulit, gratia plenam pronunciavit, Dei in utero concipiendi modum explicavit, filii nasciturì nomen & stabile regnum prædixit, Elisabethæ cognatæ fœcunditatem exposuit. *O beati mundo corde! quoniam ipsi Deum videbunt.* Luc. cap. 1.

CAP. II.

CHristum natum evulgant. Illustrius Angelorum gaudium, in orbe nostro, nunquam nec auditum, nec visum, quàm cum rex illorum in eo est natus. Alias, aut unus solū, aut duo sese videndos exhibuerunt; hîc ingens exercitus, & visus, & auditus

est, illam de pace odam concinere: Luc. cap. 2. *Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Sed & opiliones in colloquii societatem adsciverunt, nec erubuerunt regis sui tugurium, & viles panniculos. *O beati spiritu pauperes! ipsorum est enim regnum cælorum.*

CAP. III.

CHristo fugam adornant. Dixisses Angelos nimium quantum pro divino hoc infante sollicitos. non tantum tres illos ex Oriente dynastas, Herodis hospitium in reditu declinare jusserunt, sed & cælestem puerulum jam gladio destinatum ab Herodiana sica defenderunt. Iosephum porro ire, & in Ægyptum secedere, Matth. cap. 2. monens Angelus: *Accipe*, inquit, *puerum, & matrem ejus, & fuge in Ægyptum, & esto ibi usque dum dicam tibi.* tantundem fuit, ac si aperte diceret: Nos equidem pro rege nostro solliciti sumus. ne tibi grave sit, mi Ioseph, patriam terram exilio mutare, utriusque orbis thesaurum tecum vehis. Sed ne longiorem in Ægypto moram sentias; opportune iterum monebimus; inter Ægyptios princeps hic noster nonconsenescet. Extincto igitur Herode monitor rediit, & hostes pueri jam funeratos nunciavit, viamq; aperuit in terram Israel. *O beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam! illorum est enim regnum cælorum.*

CAP.

CAP. IV.

ESurienti Christo ministrant. Post DOMINI tam longum jejuniũ, post tot esuriales dies in eremo exactos: post triplicem sui ducis cum cacodæmone congressum; post obtentam ter victoriam, post hostis recessũ, præsto fuerunt siderei hi ephebi, & velut dapiferi, esurienti suo Domino mensam posuerunt. Ah! quam malim ego, ex hac quantulumcunque frugali cœnula, vel miculas corradere, quam in lautissimo Herodis vel Tiberii epulo, lætus conviva accumbere. *O beati qui esuriunt & sitiunt justitiam! quoniam saturabuntur.* Matt. c. 4.

CAP. V.

MOEstum, & orantem in horto Christum solantur. Cum DOMINUS ad clivum olearum, etiam ante crucem & flagra, suo jam sanguine maderet, tristis, pavidus, tantum non exanimis, inter preces & mortem luctaretur, velut vivum funus, in terram se abjiceret, angoribusque supremis circumflueret, *apparuit illi Angelus de cœlo, confortans illum* (ait Lucas) illum ipsum à quo creatus, a quo in æterum beatus conservatur. Heu, spectaculum! cæli Dominum, terræ affusum, viribus delinquentibus labantem, pallidum, suomet sanguine sudantem, tristitia oppressum, jam morti proximum cernere! *O beati qui lugent! quoniam consolabuntur.* Luc. c. 22.

CAP. VI.

CHriſtum redivivum annunciant. Dum in cruce rex cæli animam ageret, Angeli velut mœrore abſentes, inter impios ſicarios, in ſcelerata terra videri recuſarunt. nec mirum: ipſa gemebant ſaxa, terra trepidabat, omne cælum exequias parabat, atratæ ſtellæ in funus prodibant & lugebant, ſol ipſe pudibundum à tanto flagitio vultum avertebat, & velo tegebat; ergo & Angeli, prout dignum erat, mœrebant. Sed enim Chriſto reviviſcente, lugubri veſte poſita, ſplendentem & candidam ſumunt, crucifixum Nazarenum ad vitam rediiſſe nunciant, ſepulti amictus lineos oſtendunt, reſurgentis locum monſtrant, pavere vetant, diſcipulis lætum nuncium afferri, & ut in Galilæam migrent, dici imperant. Liceat dicere: poſt grandem luctum, inter varios applauſus officioſiſſimi ſunt Angeli. *O beati mites! quoniam terram poßidebunt.*

CAP. VII.

CHriſtum in cælum aſcendentem comitantur. Admirandum prorſus fuit hoc iter DOMINI ad cælum. Hominem per aëra ſeu volare, ſeu gradi poſſe primi viderunt Apoſtoli. dumq; fixiſſimis oculis obſtupeſcendam hanc in cælum profectionem ſpectarent & ſubmiſſa nubes, velut ſella regia ſuum Dominum exciperet, ſpectantiumque oculis ſubduceret;

ret; *Ecce duo viri adſtiterunt juxta illos, in veſtibus albis, qui & dixerunt; Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in cælum, hic IESVS, qui aſſumptus eſt à vobis, ſic veniet, quemadmodum eum vidiſtis euntem in cælum.* En iterum duo Angeli (alios omnes in occurſu ſui regis occupatos cogita) in hilari feſtaque veſte, triumphum ſui DOMINI comitaturi adſunt, ſimul etiam indicant reditum ad tribunal, & judicium. *O beati pacifici! quoniam filii Dei vocabuntur.* Act. cap. 1.

CAP. VIII.

VEnturum Chriſtum judicem ſtipabunt. Nil certius hoc judicis adventu. judex ipſe præmonuit: *Cum venerit filius hominis in majeſtate ſua, & omnes Angeli cum eo, tunc ſedebit ſuper ſedem majeſtatis ſuæ.* Nullus ergo Angelorum deerit, qui Chriſtum non comitetur, *& omnes Angeli cum eo.* Aderunt univerſi, & velut comitatus aulicus, parebunt. Conjectura eſt veriſimillima, Angelos in corporibus ſupra humanam dignitatem & formam elegantibus: omnium ſe aſpectui exhibituros. Cum enim judicium hoc apparatu maximo, ſumma gloria ſit tranſigendum, æquum erit, ut aſſeſſores & miniſtri judicis, eum habitus ſplendorem præ ſe ferant, qui augendæ judicii hujus majeſtati, omnium oculis cernatur; quod ſi vere tubis uſuri ſint Angeli,

Matth. c. 25.

Franc. Suar. tom. 2. diſput. 57. Sect. 3.

& Domino suo crucem prælaturi, credibile est in assumptis corporibus hæc facturos. *O beati tunc misericordes! quoniã misericordiam consequentur.*

IX. HORA.

Disce MORI: *& cogita*

Et quanti, cum moriendum mihi erit, omnes orbis delicias ac voluptates æstimabo? Cur ergo illas tanti nunc æstimo?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA.

PERPETVA MORS. Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram (Colos. cap. 3.) Ille demum censendus est optime vivere, qui quotidie vitiis, sibique ipsi magis magisque moritur.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio VI.

Angelus & Homo inter se collati.

Discrimen I.

ANGELVS, velut filius in arce regia natus, & educatus rex est, verus regni hæres: nunquam deliquit, parentem sibi nunquam habuit offensum. Homo, IRAE filius, heu quam ignobili & fœda prodit origine? non sine ingenti labore, assidua lucta, continuis miseriis ac ærumnis, Dei favorem & cæli regnum emeretur.

tur. & nisi longos ac catenatos labores & dolores finis optimus coronet, frustra tulit fecitque omnia. Ergo Angelis ut filiis, hominibus ut militibus obtingit regnum.

Discrimen II.

ANGELVS, unico rerum intuitu, penetrat pervidetque omnia. nos unum ex alio colligimus, nec sine tœdio & morose ratiocinamur: & adeo angusti oris est mens nostra & intelligentia, ut si quid plusculum sublimius, guttatim ei sit instillandũ. Terra cælo comparata, punctum: homo Seraphino collatus, formica est. Theologorum eruditissimi ad infimum Angelum puerulí sunt balbutientes & alphabetarii, quam vere Ecclesiastes: *Cuncta res, inquit, difficiles; non potest eas homo explicare sermone.* multa scrutamur & indagamus, & nec ea quidem penetramus cogitando, quæ oculos incurrunt. misełli, hæc infima non capimus, & quî tandem illa cæli arcana rimando pervestigabimus? blanda & suavi cæcitate nosmet fallimus, & crebro vanissimas conjecturas, aut ignorantias, pro venerandis scientiis adoramus: Scire nostrum nihil est, nisi pleraque omnia nescire nos sciamus. Eccl. c. 1.

Discrimen III.

LOco, ah, quam dispari Angeli habitant & homines? Celsissimam

illi arcem, ab omni hoste undiq; securam incolunt; Nos paradisi exules, in sordente & uliginoso viculo; in combusto pago degimus, & tamen genus atq; proavos nostros, nostras terras, & palatia jactamus. Animam Deus sic affixit corpori, ut suum illa carcerem, perpetuo secum circumferret, misere compedita. Angelus è cęlo in terram, inde in cælum, & quaqua vult, liberrime commeat & celerrime. Angelus à Deo conditore, primæva nobilitate donatus, sex minimum diebus prævenit hominem, cujus dimidia pars (erubescimus) merum lutum est, sed scite compactum. Angelus ab omni tabe immunis, nullum pendit vectigal morti. homo ipsa putredo, ad mortem sensim defluit; tandem fit cadaver, & abjicitur; nec ante hac ullus restitit, quin sese præberet vermibus expectatum epulum. Spes sola nos alit, tales futuros olim, quales nunc
1. Cor. c. 15. sunt Angeli: *Oportet mortale hoc induere immortalitatem.*

Discrimen IV.

VOluntas Angeli efficacissima, memoria tenacissima, judicium electioque rerum immobilis. hîc nos omni infante prorsus infantiores sumus, male judicamus, sæpe pejus eligimus: numum aureum piro, equum fistula mutare, lucrum putamus: humana divinis, caduca æternis anteferre, consuetam & facilem jacturam cense-

censemus. VELLE nostrum, & pigrum, & instabile est: *Vult & non vult piger.* Memoria nostra, pene dixerim, nulla est, in iis plane labilior, quę utilissime retinerentur. quoties vix à sacro confessionis tribunali abimus, & ejurata mox repetimus: peccata sobrie defleta, brevi velut ebrii, denuo perpetramus, damnosissima oblivione. Ob hoc ipsum Chrysostomus, auditores suos non semel, verborum mordaci aceto perfudit. Erant Antiochiæ frequentes terræ motus: videbantur iis etiam pectora moveri, & in pœnitentiam flecti. Sed quamdiu durabat hæc morum emendatio? quamdiu fere terræ motus; paucis post diebus, omnia in ventum & vanam oblivionem abibant; iterum ut ante, passim omnes in vetitum ruebant. Sic vivimus; hæc memoriæ nostræ labes est: jam peccasse dolemus, mox iterum hilariter peccamus Sic pigrum VELLE, facillime sepelit maligna oblivio. Accusare se, nec se tamen emendare, est Deum ad sumendum de se supplicium incitare.

Prov. c. 13.

Hom. 3. ad pop.

Discrimen V.

FOrmam nostram quandoque ipsi adeo suspicimus, ut veluti cœlo delapsos homines, aut instar Deorum vel Dearum nos coli non indignemur. Sed hem quo purpurisso rubicundulas genas vel levis tingit febri-

cula? mors & morbus, omnem oris purpuram extinguunt, & vultum vel venustissimum lurore cereo sic fœdant, ut non tantum non alii, sed nec ipsi nos amplius norimus, & ad speculum quæramus, QVIS ES TV? Vbi nunc quæso formosissimi Adonides, ubi laudatissimæ Helenæ? fuerũt. Non tantum fragile, sed breve quid est, humana forma, & ad formam Angeli, ah neutiquam accedit. Confer in unum humanas elegantias omnes, & una fiat, nondum sat digna erit, vel infimo Angelo. Nitet quidem etiam aurichalcum, sed quam illud exiguæ dignitatis est, auro collatum? Angelorum pulchritudini, cum hominum forma minus convenit, quã auro cum aurichalco. Narrat Guilelmus Baldesanus, à Francisca Romana miræ sanctitatis & pudicitiæ fæmina, tutores ejus Angelos (duos habuit) visos sæpius. vestis illorum nivis aut cæli colorem habuit, brachia in crucem pectori appressa, oculi cælo elati, aurea cęsaries, vultus decora majestate longe fulgentissimus, & qui vere deceret Angelum. Si ulla Dei sit effigies, Angelus erit. De Lucifero Ezechiel: *Tu signaculum,* inquit, *similitudinis Dei, plenus sapientia & perfectus decore, in deliciis paradisi Dei fuisti.* Sic hominum venustas, cinerea ac lutea deformitas est, Angelorum formæ collata.

Ezech. c. 28.

Discri-

Diſcrimen VI.

FOrtitudo & vires Angelorum eæ ſunt, ut ipſi gigantes ſint, nos imbecillimi pumiliones. Sapiens quidem aſtris dominari dicitur, ſed heu quam debile hoc, & remotum eſt dominium. Stellis & orbibus cæleſtibus jus dicunt Angeli, qui, uti Thomas Aquinas loquitur, admiranda poſſunt, facillimum illis, ventos, pluvias, tempeſtates, tenebras, terræ tremores, momento producere; flumina ſiſtere, fontes durare, montes diluere, ſidera extinguere, tartarum illuminare, cælum deponere, terram ſuſpendere, poſſunt unico, ſic loquimur, digituli motu, elementorum certe partes, ſi non tota, de loco in locum transferre poſſunt. Æque facile illis eſt, homines, pecudes, ſanare, necare; annonæ caritatem aut vilitatem inducere, incendia ſine aquis præfocare, famelicos leones jejunium docere, corpus ex aëre formoſiſſimum momento efformare, & æque celeriter in auras diſſolvere. claves habent Angeli ad omnes ſeras & repagula: atque hæc omnia celeritate conficiunt incredibili. Vnicus Angelus ſummum cælum tot millibus annorum, velut per otium circumducit, rotatu tam aſſiduo ac præcipiti, ut ſol hora unica 260000 ducenta, ſexaginta millia milliariũ Germanicorum percurrat, & hic ſupre-

mi cæli curſus eſt, quo & orbes ceteros ſecum rapit, incredibili prorſus velocitate, quam ei confert Angelus. & quam lacertoſum hoc brachiũ ſit, quod immenſam hanc molem ſic gyret! Et quæ noſtræ ſunt vires, quæ illa potentia noſtra? Iſaias expro-

Iſa. c. 5. brans: *Væ*, inquit, *qui potentes eſtis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miſcendam ebrietatem.* Hæc fortitudo ac potentia humana, copioſum vinũ doliis egurgitare in ventrem. cetera tam debiles ſumus, ut Iob miratus dixerit:

Iob. c. 13. *Contra folium, quod vento rapitur, oſtendis potentiam tuam, & ſtipulam ſiccam perſequeris.*

Diſcrimen VII.

Pſ. 8. nondeſunt qui ſic interpretentur Pſalmem; nos tamen communem ſententiã non rejicimus Ad Hebr. c. 2.

Ergo, quid nos homunculi, viles formiculæ, potentiam, aut genus, aut ſcientiam noſtram crepamus? delira vanitas eſt, & quæſo ponamus criſtas; Angelos cognatione proxima ſane non attingimus, neque de nobis pronunciavit illud Rex David: *Minuiſti eum paullo minus ab Angelis:* Parum ad nos laus iſta; propria Chriſti eſt. Paulus id diſertiſſime affirmans: *Eum autem*, inquit, *qui modico quam Angeli minoratus eſt, videmus Ieſum, propter paſſionem mortis, gloria & honore coronatum.* Nos vero Angelis multo inferiores ſumus, nihilominus tamen Angeli, nobis tanquam dominis ſuis, inſerviunt fideliſſime. Angelis toga candida, pacis ac lætitiæ ſign-

ſignum, nobis gladius, galea, clypeus, lorica convenit. *Militia eſt vita homi-* Iob.
nis ſuper terram. Quotidie in acie c. 7.
ſtandum, quotidie tela tentationum excipienda, nunquam non pugnandum. Angeli ſuo nectare & ambroſia fruuntur, gaudiis æternùm non deſituris. ob noſtras dapes ingemiſcens David: *Cibabis,* inquit, *nos pane lacri-* Pſ. 79.
marum, & potum dabis nobis in lacrimis, in menſura. Iſaias: *Dabit vobis Dominus,* ait, *panem arctum & aquam* Iſa. c. 30.
brevem. Certe nunc Angelis qua plurima diſſimillimi ſumus, ſpes unica ſolatur, olim in plurimis fore quam ſimillimos. Veritatis oraculum eſt: Matt.
In reſurrectione neq; nubent neq; nu- c. 22.
bẽtur, ſed erunt ſicut Angeli Dei in cælo.

X. HORA.

Diſce MORI; *& cogita:*

Quos maxime hoſtes, & quos potiſſimum amicos habebo in morte? Diabolos, & Angelos. Cur ergo nunc amicis iſtis non aſſentior? his hoſtibus non reſiſto?

Diſce VIVERE: *tua vero* VITA *ſit*

DESIDERIVM CÆLESTIS PATRIÆ. Quam dilecta tabernacula tua, Domine Virtutum: concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. (Pſ. 83.) Ah, cui non ſordeat terra, cum cælum cogitat. Mens cælum, aut Deum ſemper cogitans, quidquid affligit, requiem putat.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio VII.

Quæ Angeli in homine oderint, mirentur, ament.

CAP. I.

AVERSANTVR quidem Angeli, quidquid vitium redolet, maxime tamen oderunt in vitiis CALOREM, FVMVM, FOETOREM. Calorem *Iræ & Invidiæ*, fumum *Superbiæ*, fœtorem *Luxuriæ*. IRAE calor quandoque tantus est, ut vere dicat Chrysostomus: Ira quasi fulmen in animam irruit, servientemque sibi reddit amentem. Iratus nihil nisi crimina loquitur, & merum vomit venenū. Iratus (ait os illud aureum) dæmone plenus, dicenda & non dicenda effundit: quandoque etiam voces per jugulū redituras protrudit. Iracundus ferrū semper in igne habet; ubi vel verbulo læditur, prosilit, & impugnat. De ira affirmate dixit Seneca: Nulla pestis humano generi pluris
Iob. c. 5. stetit. Ejusdem animi Iob: *Virum stultum*, inquit, *interficit iracundia, & parvulum occidit invidia.* Ira, vehemens & furibunda fera est, ferreos habet ungues, & fauces igneo veneno plenas. Ideo suos Augustinus enixe rogans: Ne obsecro, inquit, fratres amantissimi, ne tantum malum nobis inducamus, animæ morbum, alienationem à Deo, principium bello-

lorum, plenitudinem calamitatum, dæmonem pessimum. Paulus, & rogans & imperans: *Omnis*, inquit, *amaritudo, & ira, & indignatio &c. tollatur à vobis: estote autem invicem benigni.* Nam, *sicut carbones ad prunas, & ligna ad ignem, sic homo iracundus suscitat rixas.* Malum calorem, pessimus ignis sequitur: illum & hunc oderunt Angeli.

Ad Ephes. c. 4.

Prov. c. 26.

Æque calorificum & letale toxicum est INVIDIA, oculos & cor invidia consumit. Salomon: *Vita carnium* inquit, *sanitas cordis: putredo ossiũ,* INVIDIA. Hominum plerunque pessimi sunt, qui aliorum ærumnis læti, alienis jacturis divites, calamitatibus locupletes, funeribus immortales. Et quid alteri alteros flagellamus? Et cui tandem invidemus? bono? ergo & bonis dignus est. malo? sua illi malitia laqueus est, & interitus: quid opus illum sæpius perire? Qui livoris & invidiæ peste carere vult, illam hæreditatem diligat, quam cohæredum numerus non minuit, quæ & omnibus vna est, & singulis tota: præstans Invidiæ antidotum, est amor ÆTERNITATIS. Cælum vis ascendere? non his moribus illic vivitur: inferiores gaudent superiorum bono. ideo nec Angeli hanc à diabolo luem, in nobis tolerant. sibi quoque id dictum putant: *Neque cum invidia tabescente iter habebo, quoniam talis homo non erit par-*

Prov. c. 14.

Sap. 6.

ticeps sapientiæ. Aut ergo invidiam pone, aut Angelos & cælum amisisti.

CAP. II.

NEc SVPERBIÆ FVMVM ferunt Angeli, ne miremur; nec David rex eum ferre potuit: *Non habitabit,* inquit, *in medio domus meæ qui facit superbiam.* Et unde Angelos superbiæ nostræ amicos speramus? in regibus hanc oderunt, in æqualibus suis eā non tulerunt. turpissimum monstrum est, superbus pauper. habuit Lucifer unde superbiret, sed habuit etiam unde superbus rueret. nos vero mendiculi, unde turgemus? unde tam altum nobis supercilium? miseriis & spurcitiis scatemus, & fastu extollimur? superbi pauperes, turpissima monstra sumus. quid lutum se jactat? quid homo superbit? cujus vita, naufragium; cujus esse, momentum; mors finis & exordium. Sic Angelorum non deliciæ, sed nausea erimus. Verissime Augustinus: vix toleratur, inquit, superbus dives: pauperem superbū quis feret? & nemo miretur, adeo inimicos esse Angelos superbis. adhuc trepidant ob veterem suorum ruinam. Ex Angelo facit diabolum superbia, omnium malorum fœcunda mater; hæc turres evertit, linguas confudit, Goliathum prostravit, Amanū suspendit, Nicanorem discerpsit, interfecit Antiochum, Pharaonem submersit, jugulavit Sennacherib,

Psal. 100.

Hero-

Herodem pediculis confecit: omnes hactenus filios suos præcipitavit, & male perdidit SVPERBIA.

CAP. III.

NEC LVXVRIÆ FOETORES tolerare possunt Angeli; indignantur & horrent, quidquid in castitatem inverecunde peccamus; oculei toti sunt, imo oculi iique purissimi, qui sordes nostras celerrime, & cum indignatione notant. Asmodæus & Gabriel non bene conveniunt in uno cubiculo, multo minus in uno pectore. O homines, nolite fieri sicut equus & mulus. Tobiæ arcanum hoc pandens Raphael: *Audi me*, inquit, *& ostendam tibi qui sunt, quibus prævalere potest dæmonium: qui Deum à se & sua mente excludunt, ut suæ libidini vacent, sicut equus & mulus, habet potestatē dæmonium super eos.* Angeli vero homines in amicitiam adscìscunt, nō pecudes: divinus è cælo sponsus nusquā suavius est, quam inter odorifera castitatis lilia; eos solum in amplexus admittit, qui omnem penitus à se Veneris & Cupidinis ignem excusserunt. castas amat & virgineas mentes Virginis filius: abite impuri; odio estis, & Angelis & Angelorum regi. Narrat Antoninus, Angelum humana specie tectū, iter fecisse cum anachoreta. transierunt forte cadaver in viā temere

Part. 4 Sum. theol. l. 1. c. 6. §. 1.

temere projectum : anachoreta nares preſſit,non ita ſocius.paullo poſt obvium habuerunt hominem ſupra ornatiſſimas imagines cultum, ſed qui occulta libidine laborabat. Cetera politiſſimus,& inceſſu venuſto pedes ad legem & numerum ponebat. quin & cinnama fragrans , & balſama rorans, odoros poſt ſe ventulos trahebat: optaſſet quis naſus fieri cū Catullo.Sed Angelus velut mephitim fœdiſſimam declinaturus , vultum preſſaſque nares avertit. cauſam à ſocio rogatus: Homo libidinoſus,inquit, olentiſſimum cadaver eſt.Dixit, & evanuit.LVXVRIAE FOETORES nō ferunt Angeli.procul ô procul Cupidinis ignes à caſtiſſimis Angelorū ſacris.neminē oderunt magis, quam quem in libidinis cœno volutari cernunt. O mi juvenis,aut libidini amicus non ſis,aut hoſtes habebis omnes Angelos.

C A P. IV.

EST quod Angeli ſumme in nobis mirantur. hoc Eſdræ ſacerdoti exponens Angelus : Tranſierunt,inquit, dolores, & oſtenſus eſt in fine theſaurus immortalitatis: Noli ergo adijcere, inquirendo de multitudine eorum, qui pereunt, nam & ipſi accipientes libertatem, ſpreverunt Altiſſimum, *& quidem ſcientes quoniam moriuntur*. Hæc Angelorum ſumma admiratio eſt,quod ſciamus non tantum morituros, ſed mori, nec tamen ani-

4. Eſ.8 quāvis hic liber non ejuſdē cum ceteris ſit ordinis.

animæ interitum ſentiamus, aut exitium horreamus, aut mores corrigamus. Nil novi, ſi fur furetur, cum ſolus eſt, & extra lictoris oculos, & tutam credit occaſionem. Sed furem jam jam ducendum, in ipſo carcere caliculum in manticam retrudere, hoc novi quid eſt. & certe reperti tales, qui, cum patibulum jam in oculis eſſet, imo ſub ipſa furca, & riſerint, & impie jocati ſint. Nos tales ſumus; grandi paſſu ad mortẽ imus, imo morimur, atque dum morimur, audacter peccamus, & aut furtivas libidines animo agitamus, aut in alios linguam ſtringimus, aut manu nocemus. Eheu, jam in fatalibus ſcalis ſtamus, mox deturbandi, & necdum petulantiam noſtrã deſinimus? *Scientes, quoniam morimur*, adhuc vitia in nobis vivere connivemus: Vere hoc Angelorum admiratione digniſſimum eſt.

CAP. V.

Sed eſt etiam, quod Angeli, ſaltem in aliquibus noſtrum admodum ament, SANOS OCVLOS Oraculum à Chriſto eſt, oculi ſanitatem in totum corpus redundare: *Si oculus tuus ſimplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.* Luc. c. 11. Angeli, ubi demũ locorum ſint, pervigili, & nunquam interrupto obtutu Deum aſpiciunt. Sunt inter homines, qui eo quo poſſunt modo id æmulentur: Deus illis aſſidue in oculis eſt. E Sanctis quidam

 dam

dam monuit, piſtori nos ſimiles eſſe debere, qui dum farinam aqua ſubigit, dum brachia jactat, dum totus formandæ maſſæ incumbit, nihilominus iucunde garrit, & in colloquentē ſubinde oculos reflectit. ita nobis, non ideo, ut Deum videamus, labores deſinēdi, ſed dum laboramus, oculi in Deum aſſidue & ſuaviter emittendi. & hoc Tobias ſenex filium
Tob. c. 4. docens: *Omnibus*, ait, *diebus vitæ tuæ*
Pſ. 15. *in mente habeto Deū*. Hoc David feciſſe gratulatus: *Providebam*, inquit, *Dominum in conſpectu meo* SEMPER. nimirum ſaniſſimos oculos habuit Rex David. Lippientes ſunt illi oculi, & multo pulvere corrupti, qui in viis, in domibus, in templis, in angulos omnes emiſſitii excurrunt, & interim mentis oculi amiſſū Deum non quærunt. Tunc bona eſt actio, cū manus eſt in opere, oculus in Deo: Multa ſæpe agimus, ſed ignave & oſcitanter. Oramus: ſed ubi attentio? ſtipem damus: ſed ubi affectus? jejunamus, & ubi Deo placendi ſtudium? nimirum uti nos Deum non videmus; ita nec videri nos à Deo cenſemus: ita quædam ſegniter, alia turpiter, & incompoſite facimus, quia Deum ſpectatorem noſtrum non aſpicimus. At-
Eccli. c. 42. tende tibi, ô homo, & fixos ſemper oculos intende Deo. *Non præterit illum omnis cogitatus, & non abſcondit ſe ab eo ullus ſermo*. Laſciva cogitas, & non erubeſcis? *Deus videt*. Impudica loqueris,

queris, nec te pudet? *Deus audit.* Illuc rapacem, huc libidinosam manum extendis, nec cohorres? *Deus præsens est.* Quicquid agas, quidquid cogites, quibuscunque te latebris condas, memento te ubique deprehensum. Epictetus: Tamen etiam custodem, inquit, cuique nostrum addidit, & Genium curatorẽ. Cum igitur fores obduxeris, tenebras intus feceris, ne succurrat dicere: Solus sum, non enim es: sed Deus intus est, & Genius noster intus est. quibus quid opus illato lumine, ut videant quid facias? Clemens Alexandrinus: Hac solum, inquit, ratione fit, ut quis nunquam labatur, si Deum sibi ipsi semper adesse existimet. Dositheum optimum fecit monachum ex dissolutissimo milite hoc unicum beati Dorothei præceptum: *Cogita semper Deum præsentem, & te coram illo stare.* Vere, *In omni loco oculi Domini contemplantur bonos & malos. Sprituum ponderator est Dominus; omnia nuda & aperta sunt oculis ejus.* Supremi judicii die quot abdita peccata, quot arcana scelera, quot monstra noxarũ in lucẽ & publicũ protrahentur, quæ nunc aut simulationis mantela, aut arcana parietũ fide, aut tenebrarum silentio teguntur? omnia Deus audit, videtq; omnia: & quomodo gravi⁹ unquã delinquat, qui intuentem se Deũ non desinit intueri? quidquid agis; ô homo, videri te scias & audiri; memento te in omnibus deprehensum.

Lib. 1. c. 14.

Lib. 3. pædag. c. 5.

Prov. c. 15.

Ad Hebr. c. 4.

XI. HORA.

Disce MORI: *& cogita*:

An non in extremo morbo, omnibus ignoscam, & omnes mihi cupiam ignoscere: Cur ergo nunc tam longas nutrio iras, tam implacabilem spiro vindictam?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA.

CONSIDERATIO PRÆSENTIÆ DIVINAE. Opera omnis carnis coram illo, & non est quidquam absconditum ab oculis ejus. (Eccl. cap. 39.) Deo nihil clausum est: & verissima vox Augustini: Deus, totus oculus est, quia omnia videt: totus manus est, quia omnia operatur; totus pes est, quia ubique est.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio VIII.
Virtutes Angelorum.

Virtus I.

PURITAS, innocentia, castitas summa. Cælestes hi genii, nullam unquam labem contraxerunt. constantissimi Numinis amici. hos enim allocutus Deus: *Venite*, inquit, *descendamus, & confundamus ibi linguam eorum.* Angelos ad hunc descensum tam humaniter invitatos, Augustinus affirmat; Amat Deus suos hos inno-

Gen. c. 11. L. 16. civ. c. 5.

innocentissimos ephebos, post tot milliũ defectionem. Infans in cunis, innocens Angelus dicitur; tamen in paradiso, aliena manu deliquit, & primus ejus avus fur fuit. In nullum beatorum spirituum hoc dici potest, quos & Christus laudans: *Erunt*, inquit, *sicut Angeli Dei*. quod si nostram in aliis similitudinem amemus, Angelis hoc quis carior erit, quo castior, quia sic iis similior. Ideo pudicissimam Iudith in castris hostium singularius defenderunt; castissimam Susannam insidiis senum eripuerunt; Cæcilias, Agnetes, Theodoras luporum dentibus subtraxerunt. Vbi cor castum, ibi deliciæ Angelorum.

Virtus II.

Obedientia promptissima. *Nonne omnes sunt administratorii Spiritus?* Ad Heb. c. 1. Cum jussa acceperint, dictũ factum. Psal. 103. confirmat hoc psaltes regius: *Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros flammam ignis.* Ad nutum, eo quo mittuntur, celerrime feruntur, ad instar volatilis ignis. *Nunquid mittes*, ait Iob, *fulgura, & ibunt; & revertentia dicent tibi: Adsumus?* Iob. c. 38. pluribus imperiis non fatigantur; parati Ioan. c. 1. sæpius ire & redire. *Videbitis*, ait Ioannes, *cœlum apertum, & Angelos Dei ascendentes & descendentes supra filium hominis.* uti fulgura, eunt redeuntque Angeli, & novis sese officiis offerendo dicunt; ADSVMVS, hæc

omnium obedientium vox eſt: adſum, ecce me, præſto ſum; paratus ire, promptus facere, quidquid imperabitur. Tarde velle, nolentis eſt: proprium eſt libenter facientis, cito facere.

Virtus III.

AMor in Deum & nos maximus. Angelus Iſaacum à gladio vindicavit: ancillam viliſſimam ſolatus eſt Angelus, luctatus cum Iſaaci filio & vinci non indignatus. Angelus incendio Lothum eripuit: Tobiam incolumem velut tabellarius duxit & reduxit; Eliæ & Danieli Angelus à ferculis fuit, illi panem & fontem, huic delicias meſſorum appoſuit. Angelus Philippum ad Reginæ Candacis quæſtorem Æthiopem miſit. Bono ægrotorum pauperum Angelus aquã Hieroſolymis turbavit. Angelos amor pene veſpillones fecit; mendiculum in ſinum Abrahæ non unus tantum Angelus deportavit. Suis nos manibus portant, ne offendamus, ut majores natu filii fraterculos ſuos minores brachiis quandoque circũgeſtant. Nemo tam impius eſt, quin gaudium creet Angelis reſipiſcendo. Lacrymæ pænitentium, vinum ſunt Angelorum, ait Benardus. Ab Angelis beatiſſimam Dei Matrem, & Ioannem Baptiſtam cibos accepiſſe, ſcriptorũ complures aſſerunt. Amore noſtri, viliſſima miniſteria nunquam recuſarunt Angeli. O Charitas! quanta

Franc. Suar. diſput. 24. ſect. 3. in part 3. D. Thom.

quanta Virtutum Regina es, quam tamen ubique passim inhonora & contempta jaces!

Virtus IV.

SVbmissio admiranda. In lege prisca, adorari se passi sunt Angeli. advolvit se ad illorum genua pronusque imo humi abjectus adoravit ternos è cælo sibi parentes nuntios, ingens ille Abrahamus: non prohibuerunt. Binos adoravit & Lothus: non interdixerunt. Adorarunt eosdem Iosue, Tobias, Manue: non reprehenderunt. Sed & alii hos ipsos adorarunt: nõ obstiterunt. Sed neque in submissionem deliquerunt; temporis decoro paruerunt. In nova lege, sui regis exemplo moti, & velut si profecissent, facti submissiores, post tantam DOMINI abjectionem, hunc sibi cultum deferri, seque adorari vetuerunt. Viderant enim summum Deum ad infimorum hominum pedes, non procumbentem tantum, sed & lavantem. Ad hoc novum invisumque cælitibus spectaculum, se quodammodo attemperarunt, infraque suam naturam ac morem descenderunt. Ita Ioannem in Pathmo jam procumbentẽ, jam adorare molientem, è terra erigens Angelus: *Vide, inquit, ne feceris, conservus tuus sum & fratrum tuorum habentium testimonium IESV, Deum adora.* Apoc. c. 19.

En

En ipſos cæli principes, quodãmodo ſeipſis factos eſſe meliores. miratur Gregorius, &: Quid eſt, inquit, quod ante Redemptoris adventum ab hominibus adorantur & tacent: poſtmodum vero adorari refugiunt? niſi quod naturam noſtram, quam prius deſpexerant, poſtquam hanc ſupra ſe aſſumptam conſpiciunt, proſtratam ſibi videri pertimeſcunt. Imo etiam à nobis mendicant jam Angeli, &, quod Cæſares & Reges ſubinde feciſſe conſtat; veſte peregrina ignoti hoſpitium apud nos rogant, Sanctorum virorum complures (prout eorum res geſtæ teſtantur) opulentiſſimos hos mendicos ſua menſa non ſemel refecerunt. In beatis illis mentibus ne nævulus quidem hæret ſuperbiæ. inde amor illorum & reverentia in pauperes. nam Chriſti nati feliciſſimum nuncium, ſolis pauperculis opilionibus detulerunt. nec unquam in terris majore numero viſi, quam cum Rex illorum in extrema egeſtate, inter beſtias hoſpitaretur: non erubuerunt ætherei hi prætores ſui Domini viles panniculos, & ſtramineas cunas. Prædixit Chriſtus: *Qui me erubuerit & ſermones meos, hunc erubeſcet filius hominis, cum venerit in majeſtate ſua, & patris, & Sanctorum Angelorum.* Luc. c. 9.

Virtus V.

Tolerantia conſtantiſſima. Illos etiam curandos ſuſcipiunt Angeli,

geli, quos damnandos sciunt, neque ideo minus laborant in erudiendo homine, etsi norint se frustra laborare. *Curavimus Babylonem*, ajunt, *& non est sanata; derelinquamus eam.* Hier. c. 51. hominem autem prius non deserunt, quam eum diabolus sui juris factum ad carceres abripiat æternos. Quis olitor in horto suo, quis vinitor in sua vinea colenda tam patiens, ut cum illum aut illam votis non responsuram sciat, nihilominus tamen & illum colendo, & istam fodiendo exerceat? ejus tamen tolerantiæ sunt Angeli, vel etiam in desperatissimos. ipse quoq; Antichristus suum habebit monitorem Angelum. Vidit quidem Iulianus Apostata suum à se Genium abire; sed hoc monendo illi factum, uti mater fugam simulat, ut infantis contumaciam frangat. Iulianus tamen ita monitus non resipuit; una & sanguinem, & blasphemiam, & execrandam animam ejecit. Nos, si quē officii bis terve moneamus, abunde monitum censemus, & cessamus: Angelorum ingenium longe à nostro divertit; Angeli & centies & millies monent: quæso te, omitte hoc; oro, fac hoc & quo præfracte magis omittenda facimus, aut facienda omittimus, eo constantior est eorum patientia, cujus tamen etiam imitatores habent.

Ammoni & seni & ægro, Ioannes Thebæus, ætatis duodecim annis, mirabili & patientia & sedulitate serviit. Vitæ Patrū lib. 7. c. 13.

nunquam eum tetricus ſenex vel mitiore verbulo dignatus eſt: ſed morti jam proximus, coram aliis compluribus, prehenſa Ioannis manu: Hic juvenis, inquit, non homo, ſed Angelus eſt. fateor equidem, vix unquam illum humanius ſum affatus, tot annis tamen ægrotanti mihi, mira & induſtria & tolerantia inſerviit. Moſes patientia, non Angelus tantum, ſed & Deus, tam Pharaonis, quam Hebræorum eſt factus. Angeli quam exercent, hanc & amant in nobis tolerantiam.

Libell. 7. num. 31. Narrat Pelagius Diaconus è Græco, quod mirifice roboret firmetque patientiam in rebus omnibus.

In horrenti vaſtaq; ſolitudine habitabat cælo notiſſimus ſenex, & qui Dei cauſa plurima jam didiciſſet & FACERE, & PATI. Domus illius magnam partem cælum fuit, cubile terra, ſomnus vigiliæ, cibus jejunium, colloquia ſilentium, caſula palatium. ſuſtentandę vitæ deficiebãt illi pleraque omnia, maxime tamen aqua, elementum publici quidem uſus, ſed nõ ubivis locorum adeundum. Ergo, ſi quando ſiti mederi voluit, extreme prius fatigari debuit, & ad fontem, quaſi in mercatum proficiſci, ad emẽdum Falernum; neq; ante aquam bibit, quam viam longam devoravit. Hoc illi ſitim pretioſam valde, imo & exoſam faciebat, maluiſſetq; eſurire bis terve, quam vel ſemel ſitire, nam ita

ita extra omnem aquæ viciniam habitabat, ut, quoties hydriam suam implere voluit, milliare prius integrũ pedibus emetiri debuerit: neq; tamen recentem & frigidam unquam bibebat, nisi continuo illic bibisset, ubi fontem reperisset. Hæc virum cælitibus carum sæpius turbarunt, atq; ad indignationem etiam concitarunt. Fuit, ut assueto jam calle ad notũ sibi fonticulum, instar sitientis cervi properaret. pedibus alas addebat non timor, sed sitis. at via nonnihil ultra dimidiam decursa, fauces arere, lingua faucibus hærere, vox asperari, brachia languere, pedes succumbere, anhelitus deficere, corpus pene totum corruere, & solo asterni. itaque fracto jam plane & fatigato gressu incedebat, meditationi, quam ante, aptior. multa igitur secum disputare, partes in omnes versare animum, ita demum secum ipse confabulari cœpit: Et quis tandem, inquit, potum tibi feret, cum te non ferent pedes amplius? Et fac immortalem te esse, neque unquam morbo tentandum, quæ tamen hæc pæne quotidiana cum tanta lassitudine excursio? ut taceam dispendium temporis, quo interim legere, meditari, precari commodius possem, dum ego toties, tam laboriose, tantum itineris conficio. Cui Creticum suum tanto stat pretio, quanto mea mihi aqua? quam me per æstatẽ æstus frangit, per hiemem frigus enervat?

Et cujus hîc duret patientia, in tantis tamque assiduis molestiis? ignosce mihi, Deus, non possum non indignari, & irasci habitationi meæ tam incommodæ.

Sed an nihil consilii est, quo rivulum mihi aut salientem aquulam viciniorem efficiam? Semperne tot millia passuum decurram, ut bibam? profecto hujus vini cella nimium à me dissita est. quid si ego illi fierem vicinior? illa certe mihi non potest: neq; enim novo alveo ad me derivatus fons curret. ita prorsus, ita agam: sedem ego meam migrabo, & juxta scaturientes latices domicilium mihi figam: ita demum compendium reperero immensi laboris. quid necesse est, ita quotidie fatigari? Et ô me infelicem, aut incogitantem, qui non pridem in hoc consilium iverim.

Vix hæc effatus, cum à tergo levissimum insequentis strepitum advertit, & respicit in ipso ambulationis motu, videtque juvenem sequi, qui omnes, quotquot ipse passus faceret, accurate numeraret. ad quem illico senex: Heus tu, inquit, quod fesso seni tacitum convicium facis, ut omnia vestigia mea passusque in digitos mittas? non sumus incessu pares, ut olim, cum & mihi virerent genua; desine hoc ludibrium. Ne sævi (ait Angelus, quem ille juvenem credebat) ne sęvi, mi optime senex. cælo missus sum, ut passus omnes & singulos numerarem,
quot-

quotquot facis ad fonticulum illum; simul & præmia in numerum cogerem, pro his vel singulis passibus, sed olim, sed in cælo rependenda. Dixit & ex oculis se subduxit. Cum eremicola cælesti hoc affatu attonitus, in terram atque in preces funditur: &, O mi Deus, exclamat, quæ tua hæc bonitas in servulum vilissimum? egone impatiens ille, & iracundus? ego deses ille, & cessator famulus, tanto tibi vendam pretio vestigia vel singula? ignosce, ô mi conditor, huic & iracundiæ, & impatientiæ meæ; sit venia fatuo prorsus consilio. revoco & damno quod cogitavi, quod & dixi. tuguriolum meum magis à fonte in posterum distabit quam hactenus, ut cum via crescat patientia. Atque ut verbis manum adderet, mox ad demoliendam suam casam sese accinxit, illamque dimidio insuper milliari à fonte remotam denuo excitavit, ut ita plus passuum numeraret Angelus, plus præmiorum redderet Deus.

Et te, mi homo, quisquis es, tuus semper Angelus insequitur; nunquam à te abit; omnem incessum tuum, passusque singulos ad numerum revocat. passus tantum? cogitatus etiam vel latentissimos, verba omnia, facta omnia, minima, maxima in numerato habet. En, quam fidum tu habeas amanuensem! quidquid agas, actiones ille omnes numerat. precaris tu? voces ille vel singulas dinume-

rat: ſtipem erogas? numerat obolos: flagellis te caſtigas? numerat verbera: jejuniis te maceras? numerat abſtinentias, & omnes bolos quibus genium fraudas: de ſomno quid ſubtrahis? numerat vigilias: Cupidinem Veneremque vincis? numerat victorias: carnem cilicio domas? numerat horas: animum meditatione pia inſtruis? hîc vel puncta horæ numerat: mentem confeſſione purgas? hîc ille dies numerat: legis demum, ſcribis, laboras? nec hîc ille ſuum numerandi munus negligit; modo tu Deo laudando legas, ſcribas, labores.

Ac ſcito habere te latronem etiam alium, imo verum ex Orco latronem, qui non pecuniæ tuæ, ſed tuæ animæ inſidiatur. hic extorris cælo civis, æque atque tutelaris Angelus, in ſuos pugillares refert omnia quæ facis, dicis, cogitas. Si juras aut pejeras, verba; ſi laſciva loqueris, ſyllabas; ſi fœda meditaris, cogitationes; ſi rem divinam negligis, horæ quadrantes; quando demum peccato letali te maculas, etiam momenta numerat, dum momentum illud veniat, quo te inimicum Dei, exhæredem cæli, Divorum hoſtem, in ſuum regnum caſu irrevocabili præcipitet. Ah! mi homo, per ſalutem tuam te oro, tu quoque (ſi ſapis) numerare incipe annos, quos conſumpſiſti; dies, quos neglexiſti; horas, quas perdidiſti: ſed & futuros dies horaſ-

horaſque in numerum digere, ſi potes, cum nec hanc ipſam, qua tecum loquor, horulam mortis ſecuram habeas. demum ÆTERNITATEM quam numerare non potes, ſaltem cogita. Non abſurde dicebat olim vir doctus: *Nuptias eſſe brevem & lætam cantiunculam, ſed habere longum & triſte epiphonema.* Sic nos veriſſime dicemus: peccati cujuſcunque voluptas, brevis & hilaris eſt cantiuncula, ſed longiſſimum habet & triſtiſſimum epiphonema, tormentum ÆTERNVM. *O æternitas, ô æternitas, æternitas!* quam ſæpe turpiter peccamus, quia te vix unquam ſerio cogitamus! O ÆTERNITAS! aut in deliciis inter Angelos, aut in ſuppliciis inter Diabolos ducenda, & nunquam finienda! Attende, mi homo, horum an illorum amicitiam nunc ambias: Et hoc ſcito, tum denique te fore Angelis amicum, cum tu fueris TOLERANTIÆ & CASTITATI.

XII. HORA.

Diſce MORI; *& cogita:*

AN non à mortis meæ momento, tota mihi pendet ÆTERNITAS? ſupremum halitum, aut æterna ſalus, aut exitium excipiet æternum. Puncto conſtat Æternitas. Cur ergo nunc per bonam vitam, ad optimam mortem me non diſpono? tutiſſimum eſt, ut quicquid in extremo deceſſu,

ſe quiſque vellet feciſſe, id modo ſanus incipiat facere.

Diſce VIVERE: *tua vero ſit* VITA, •

CONSIDERATIO ÆTERNITATIS. Cogitavi dies antiquos & annos æternos in mente habui. (Pſal. 76.) Quidquid in mundo eſt, vanum, breve, merum nihilum eſt, ÆTERNITATI collatum: Et ſolus ille omnium ſapit, qui caducis his ſpretis, unam atque unicam ſibi præfigit in terra cogitandam, in cælo aſſequendam ÆTERNITATEM.

Diſce ORARE: *& conſidera.*

Conſideratio IX.

Cultus & veneratio Sanctorum Angelorum.

CAP. I.

TOBIAS pater filio & oculis ſibi reſtitutis, Tobiam filium accerſens: *Quid poſſumus,* inquit, *dare viro iſti ſancto?* Cui filius: Pater ait, *quam mercedem dabimus ei, aut quid dignum poterit eſſe ejus beneficiis:* & cœpit ea narrando percurrere. demum iterum, *quid,* inquit, *illi ad hæc poterimus dignum dare?* quicquid demus, minus quam promeruerit, dabimus. *Et vocantes eum rogare cœperunt, ut dignaretur dimidiam partem omnium, quæ attulerant, acceptam habere.* Et quid nos, noſtro tutori Angelo rependemus,

mus,pro tantis beneficiis, per tot annos in nos collatis? Ecclesiasticus: *Si est*, inquit, *tibi servus fidelis, sit tibi quasi anima tua*. & quo loco nobis erit fidelissimus hic custos, qui cura & fide sinceriore nos tuetur, quam reges & principes possit omne regium satellitium? Eccl. c. 33.

CAP. II.

ANgeli eo honore cultuq; possunt affici, quo cæteri Divorum, quos precibus, stipe, jejuniis, tanquam Dei amicos deveneramur. Angeli Deum assiduis frequentant laudibus; hoc crebrior apud nos æmuletur oratio: Angeli criminis omnis purissimi castissimam integritatem absque nævo traducunt; huic illorum virtuti æmulandæ, frequentiora nos juvabunt jejunia; Angeli beneficiorum in nos largissimi sunt; id eleemosynis nostris pie imitari conemur.

Constantinus Imperator vere pius, apud Constantinopolim in utroque maris Euxini littore, illustrissima duo templa condidit, Michaelis Archangeli honori. Imperator Iustinianus, eidem Archangelo Michaeli, aliisque sanctis Angelis, sex magnifica templa à fundamentis erexit, recte persuasus, si hunc alatarum legionum ducem, qui tot potentissimos perduelles in cælo sub jugum miserat, amicum haberet, bellum facile & felix se cum Vandalis habiturum. Seraphi-

cus ille Franciscus præter quadragintadiale jejunium Ecclesiæ, alios insuper quadraginta dies inedia maceravit, pro honore & cultu Sancti Michaelis Archangeli. Anno à pariente Virgine millesimo, Otho III Imperator Romanus, teste Petro Damiano, Roma in Apuliæ montem Garganum, ad ædem Sancti Michaelis, nudis pedibus contendit (sunt 50 milliaria Germanica) idque suasu S. Romualdi, ut crimen paullo ante commissum hac corporis afflictatione expiaret.

In vita S. Romualdi

CAP. III.

CVm Angeli sint integerrimi spiritus, ab omni sorde carnis eximii, utique illis summo est gaudio & honori, cum quis eadem sese castæ integritatis veste amicit, seque illis, quantum conando potest, reddit quam simillimum, fitq; castitate Angelus. Quot sanctorum hominum castam & cælibem vitam quasi cælitem agnoverunt? nec in alio etymo Grammaticis magis credendum. vere dixit Hieronymus: Esse angelum, felicitatis est; esse virginem, virtutis. Narrat Basilius, Diocletiano & Maximiano in Christianos sævientibus, Theophilam virginem, forma & prosapia nobilissimam, cum à lictoribus in lupanar vi traheretur, in via sic esse precatam: Mi IESV, amor meus: ô sponse mi, ô fons castitatis, matura opem, & sponsæ

Tract. de vera virgin.

ſæ tuæ pudicitiam ſerva. Hoc cor, hoc os, & oculi lacrimis pleni loquebantur. proſtibulum ingreſſa, Euangelium, ut mos erat Chriſtianis, lectura protulit. Fuerunt quidem qui irruere auderent, nemo qui tangere. Sedebat Virgo & legebat, verecundiſſimo vultu ad omnem modeſtiam compoſito; adſtabat juvenis è cælo, pulchritudine inenarrabili, amœniſſimos ignes oculis ſpirabat, itaq; ſtrictorum oculorum majeſtate terrebat ingreſſos, ut impuram vim omnem à virgine arceret. Et hic adoleſcens, inquit Baſilius, Virginis protector fuit, uti virgineus Daniel Suſannæ. Nemo amat Angelos, qui caſtitatem oderit: vita caſta gratiſſimus Angelorum cultus eſt.

CAP. IV.

QVo porrò cultu affici velint æthereæ mentes, cæleſtes hi legati, facilè id ſuo nos exemplo docent. Beati Pauli ſenſu, omnes adminiſtratorii ſpiritus ſunt, pleni officiis & obſequiis. tales & eos eſſe cupiunt, quos inſtruunt.

Ioannes Carrera, caſtiſſimus juvenis, inflammato ſemper ſtudio erga tutelarem Angelum rapiebatur, cum hoc tanto erat tamq; familiari conjunctus uſu, ut velut intimo cum amico ſua conſilia ſermoneſque conferret, ſæpe ad eum de rebus ſuis dubiis arduiſq; referret, ſæpe interrogaret, exqui- Hiſt. Soc. l. 11. num. 66.

exquireretque consilium. Denique in eam Sancti Angeli familiaritatem venerat, ut ab eo quotidie horis antelucanis, ad orationem excitaretur è somno. quamquam hanc aliquando consuetudinem Angelus intermisit, quod excitatus à se, languore victus, non è cubili protinus surrexisset. Sed si hæc culpa fuit, certe per dies plurimos occultante se Angelo, pœnas dedit. Cujus præsentiæ desiderio multis ad Deum placandum precibus ac jejuniis adhibitis, tandem aliquando quod amiserat, recuperavit. Receptum in pristinam familiaritatem Angelus monuit, idcirco suam se occultasse præsentiam, quod ad orationem se suscitantem, non protinus audisset: Deumque ab eo pœnas voluisse repetere, ut documentum ei esset in posterum, ne in surgendo moras necteret.

Non Musis tantum, sed & Angelis amica est aurora: mane cum Deo, interdiu de Deo loqui nos volunt: Nec tamen officiorum erga alios oblivisci. Sui cultum interpretantur, cum in alios obsequiosi sumus, urgent merito, ut quod operæ aliis impendimus, id & *prompte & libenter* impendamus. invita & lenta ministeria vix meliora sunt turpi otio. Placere non potest obsequium, quod *alacritas & promptitudo* non commendet. duplicem fert opem, qui celerem fert.

CAP.

CAP. V.

SVnt qui templa variis muneribus colant. hi ceram, illi oleum, isti cereos, alii aras, pretiosam vestem, artificiosas imagines, calices aureos donant. Augustinus: Æquum est, inquit, monitos nos à psalte regio, & VOVERE & REDDERE: duplici modo id fiet. Sunt qui ceram, oleum, telam, similam, odores, aurum dent. Sed hæc nisi à ditioribus non expectes. nobiliora his munera habemus, è pauperum etiam arculis depromenda, quæ Angelis oblata, non poterunt non esse gratissima. Ea vero sic ordine numerat Augustinus, auro prorsus & cedro scribenda.

Inter serm. S. Augustini de Tempore serm. 7.

1. Quicunque iram in alterum conceptam substrinxerit, & Dei amore illatam injuriam oblitterarit; votum obtulit iste, oleum purissimum.

2. Si quis luxuriæ cœno volutari consuêrit, resipiscat tandem, & excutiat sordes suas, & animo ad Deum secretius clamet: Benignissime Domine, misericordissime Deus; sufficiat hactenus lusisse tecum: huc usq; peccavi, te contempsi, legem tuam abjeci, carnis meæ fœtoribus satisfeci: nunc, ô mi Deus, ad te redeo, & voveo nequitiam meam me desiturum. Et hic obtulit candidissimam virgineam ceram, utique carissimum munus Angelis.

3. Si quis invidia laboret, ærumnis aliorum exhilaretur, felicitate a-

liena tabeſcat, quod eſt peccatum, inquit Auguſtinus, uſq; ad mortem, promittat & ipſe animo, actus amoris potius, quam livoris & invidiæ ſe meditaturum. Et iſte votum obtulit, calice aureo donavit Angelos.

4. Si quis injuriam intulerit alteri, aut etiam cædem fecerit, animum veneno plenum abſtinentia cruciet & luctu, nec panem Angelorum tangat, dum ſe Deo, læſos ſibi reconciliarit integre. Et hic votum offert: collapſam reſtaurat aram Angelis.

5. Si quis aliorum actiones carpere, ſuas non inſpicere, omnium honori detrahere, maledicos dentes nemini non infigere ſit ſolitus; Deo & Angelis ſe voveat: Huc uſq; de aliis dixi, me non inſpexi: ego eram miſerior, & alios miſeros exiſtimabam. Satis, ô mea lingua, ſatis meque alioſq; perdidiſti; arctioribus te poſthac vinculis conſtringam; ſerio laſciviam tuam emendabo. Et hic obtulit votum: grandem ex optimo ære ſtatuam locavit Angelis.

6. Si quis ſe obſervet eleemoſynæ parcum, in egenos aſperum, in domeſticos tenacem, in omnes iracundum, voveat hic Deo & Angelis manſuetam liberalitatem. Iſte quoq; munificum ſolvit votum, ſacrificam ex auro veſtem dedit Angelis.

7. Si quis ſe humanæ laudis percupidum, arrogantem, jactabundum, inſolentem advertat: voveat is ſubmiſſio-

missionem & modestiam. Peristromata hic offert & tapetia, Angelorum æstimatione pretiosissima.

8. Si quis vino plus æquo indulgeat, & caliculis epotandis studeat, voveat is sobriam & frugalem mensam. grande votum obtulit & iste: aliquot vini veteris urnas sacravit Angelis.

9. Si quis languidum se fractumque, & ad exercitia pia enervem & lentum sentiat, alacritatem is voveat, & ad divina fervorem. Pretiosum & hic votum obtulit, argenteam, balsamoque ardentem lampadem suspendit Angelis.

Devota hæc Angelis munera ejusdem Augustini verbis consigno. Et cum hæc omnia, inquit, feceritis charissimi, offertis Deo votum placitum, & quasi remuneratis Christum. Et posthæc veniet vobis benedictio, & vota vestra offerentur ante tribunal Christi. Putamus, quam dulce erit, quando vota nostra talia, qualia dixi, Angeli ante conspectum divinæ Majestatis obtulerint.

CAP. VI.

Singularis & Angelis convenientissimus, eorumque alumnis utilissimus cultus est, *præsentiam illorum plurimum semper venerari.* rectissime Bernardus: In quovis, inquit, diver- Serm.
sorio, in quovis angulo, Angelo tuo 12. in
reverentiam habe: tune audeas illo Ps. 90.

præ-

præſente, quod vidente me non auderes? Sane cuſtos iſte caſtiſſime oculos ſuos & aures (hominum more loquimur) pervigiles, ſemperque intentos habet in omnia noſtra facta, dicta, cogitata. Senecæ nil efficacius viſum eſt, extirpandis vitiis, quam viri gravis præſentiam aſſiduo cogitatu ſibi proponere. Iiſdem, mi homo, verbis te compello, quibus ſuum Lucilium Seneca: Accipe, inquit, & quidem utilem, & ſalutarem clauſulam, quam te affigere animo volo. Aliquis vir bonus (& quis melior cuſtode Angelo?) nobis eligendus eſt, ac ſemper ante oculos habendus, ut ſic tanquam illo ſpectante vivamus; & omnia tanquam illo vidente faciamus. Magna pars peccatorum tollitur, ſi peccatoris teſtis aſſiſtat. Aliquem habeat animus quem vereatur, cujus auctoritate etiam ſecretum ſuum ſanctius faciat. O felicem illum, qui non actus tantum, ſed & cogitatus emendat. Sapienter idem in alia epiſtola inculcans: Sic certe, ait, vivendum eſt, tanquam in conſpectu vivamus: ſic cogitandum, tanquam aliquis pectus intimum inſpicere poſſit; & poteſt: quid enim prodeſt ab homine aliquid eſſe ſecretum? nihil Deo clauſum eſt, intereſt animis noſtris, & cogitationibus mediis intervenit. Sic intervenit, dico, non tanquam aliquando diſcedat. Nil verius aut ſapientius à calamo hominis non Chriſtiani doceri potuiſſet.

Epiſt. 83.

isset. Vere omnium actionum nostrarum Deum, Deiq; legatos Angelos & arbitros, & testes habemus, & quid enim nesciant, aut non videant Angeli, qui videntem & scientem omnia sciunt videntque obtutu perspicacissimo, perenni?

CAP. VII.

CVpiet fortassis bonæ mentis homo, facili compendio nosse, quid operis quotidie fieri posset sanctis Angelis honorandis. Vt huic satisfiat, brevem ei tabellam exhibemus eorum, quæ singulis diebus, aut certe crebrius, honori sanctorum Angelorum præstanda.

1. Quotidie Dominicam orationem, & Angeli salutationem novies attente pronunciare.

2. Litanias, Officium, aliasve preces, SS. Angelis inscriptas, quotidie recitare.

3. Quotidie aliquid boni operis, aut aliquam sui victoriam, Angelis offerre.

4. Cum è Scripturis sacris constet, novem esse Angelorem ordines, novenarium numerum, in piis præsertim exercitiis, studiosius attendere.

5. Castitati ab Angelis commendatissimæ virtuti singularius studere.

6. Cultum eorum & venerationem apud alios propagare.

7. Templa iis sacra frequentare, dies eisdem festos observare, præser-

tim octavum Maji, vigesimum nonum Septembris, & Dominicum diem Angelo Custodi sacrum.

8. Odium atq; invidiam omnem, & quicquid in mente contra alios fellis, quicquid invidiæ, quicquid odii atq; alienationis est, in gratiam illorum ponere, pleni namq; diaboli sunt invidia, amore Angeli.

9. Præsentiam illorum assidue; sæpissime saltem de die illam cogitare: in omnibus adversis & periculis, Angelos atq; Angelorum Reginam, Domini matrem, in subsidium ac patrocinium vocare.

De Angelorum apud nos pręsentia opportune hîc addo, quod in ruborē det Christianos, qui pręsentes sibi Angelos veneratione vix ulla prosequūtur. Ille à Madaura philosophus Angelorum circa nos præsentiam his omnino verbis describit: Plato autumat singulis hominibus in vita agenda testes & custodes singulos additos, qui nemini conspicui semper adsint (*nota voces*) arbitri omnium, non modo actorum, verum etiam cogitatorum. At ubi vita edita remeandum est, eundem illum qui nobis * præditus fuit, raptare & trahere custodiam suam ad judicium, atq; illic in causa dicenda assistere: si qua commentiatur, redarguere: si qua vera dicat, asseverare, proinde illius testimonio ferri sententiam (*hoc nos particulare judicium vocamus*). Proinde vos omnes

Philos. Mad. ap. de Deo Socrat. post med.

De cogitationibus quid sentiēdum, supra monuimus.

*Præstitutus.

omnes qui, hanc Platonis divinam ſententiam me interprete auſcultatis, ita animos veſtros ad quæcunque vel agenda vel meditanda formate, ut ſciatis nihil in homine præ iſtis cuſtodibus nec intra animum, nec foris eſſe ſecreti, quin omnia curioſe ille participet, omnia viſat, omnia intelligat, in ipſis penitiſſimis mentibus vice conſcientiæ diverſetur. Hic, quem dico, prorſus cuſtos, ſingularis præfectus, domeſticus ſpeculator, proprius curator, intimus cognitor, aſſiduus obſervator, individuus arbiter, inſeparabilis teſtis, malorum improbator, bonorum probator, ſi rite animadvertatur, ſedulo cognoſcatur, religioſe colatur (*quid aliud dixerint Chriſtiani?*) ita ut à Socrate juſtitia & innocentia cultus eſt. in rebus incertis proſpector, dubiis præmonitor, periculoſis tutator, egenis opitulator: qui tibi queat tum in ſomnis, tum in ſignis, tum etiam fortaſſe coram, cum uſus poſtulat, mala averruncare, bona proſperare, humilia ſublimare, nutantia fulcire, obſcura clarare, ſecunda regere, adverſa corrigere. Hæc Madaurenſis.

Vnde obſecro tam luculenta de cuſtodibus Angelis cognitio ad eos penetravit, qui nullam Chriſtianæ Religionis diſciplinam acceperunt? Quanto jam firmiore aſſenſu amplectimur quod priſci Patres, auctores locupletiſſimi, quod paginæ Sacræ de An-

gelis loquuntur? Quanto jam pronio-
re animo Bernardum audimus ita dis-
serentem: Angelis suis mandavit de
te! Mira dignatio, & vere magna di-
lectio charitatis. Quis enim? Quibus?
De quo? Quid mandavit? Studiose
consideremus, diligenter commen-
demus memoriæ hoc tam grande
mandatum. Quis enim mandavit, cu-
jus sunt Angeli? Cujus mandatis ob-
temperant? Cujus obediunt voluntati?
Nempe Angelis suis mandavit de te,
ut custodiant te in omnibus viis tuis.
Nec cunctantur, quin etiam in mani-
bus tollant te. Summa ergo majestas
mandavit Angelis, & Angelis suis
mandavit de te. Illis utique sublimi-
bus tam beatis tam proximis sibi co-
hærentibus tam familiariter adhęren-
tibus & vere domesticis Dei manda-
vit de te. Tu quis es? Domine quid
est homo quod memor es ejus, aut fi-
lius hominis quoniam reputas eum?
Quasi vero non sit homo putredo, &
filius hominis vermis. Sed quid, pu-
tas, mandavit de te? Ut custodiant te
in omnibus viis tuis. Quantam tibi
debet hoc verbum inferre reveren-
tiam, afferre devotionem, conferre fi-
duciam? reverentiam pro præsentia,
devotionem pro benevolentia, fidu-
ciam pro custodia. Caute ambula, ut
videlicet cui adsunt Angeli, sicut eis
mandatum est, in omnibus viis tuis.
Addit: An præsentem esse dubitas,
quē non vides? Quid si audires? Quid
si tan-

Bern. in Ps. 90. serm. 12.

ſi tangeres? Quid ſi olfaceres? Vide, quia non ſolo viſu rerum præſentia comprobetur. Si fidem conſulas, ea tibi Angelicam probat pręſentiam non deeſſe. Nec dixiſſe piget, quoniam fides probat, quam nimirum Apoſtolus argumentum non apparentium eſſe definit. Adſunt igitur, & adſunt tibi, non modo tecum, ſed etiam pro te: Adſunt ut protegant, adſunt ut proſint.

Quis jam dubitandi locus, Angelos noſtrum ſingulis eſſe præſentiſſimos? Nunquam ſoli ſumus, etiam cum nos maxime ſolos eſſe credimus. Quin illos igitur in actionibus omnibus, omni loco veneramur & obſervamus? Oraculum divinum ſic præcipit: Obſerva eum & audi vocem ejus, nec Exod. c. 23. v. 22. & 23.
contemnendum putes, quia non dimittet cum peccaveris, & eſt nomen meum in illo. Quod ſi audieris vocem ejus, & feceris omnia, quæ loquor, inimicus ero inimicis, affligamque affligentes te, præcedetque te Angelus meus.

EPILOGUS TUTELARIS ANGELI,

Ad commiſſum ſibi hominem.

DOcui te, mi homo, quam MORIENDI maxime, quam VIVENDI quam etiam ORANDI legem ſequere-

quereris. At nosti; scire hæc, & non facere, est bis delinquere. nota vox Domini: servus heri voluntatẽ intelligens, eam tamen negligens, vapulabit multis. Christiani hominis non est, de multitudine legum conqueri: paucas habet, imo unicã: Deũ amet, & omnes omnino leges servavit. quicquid ceterarũ legum est, in una illa cõtinentur omnes. Genti Hebrææ numerosum præceptorum onus fuit impositum. Ajunt Hebræi Doctores, in illo quintuplici Mosis volumine sexcenta tredecim præcepta comprehendi, sic divisa, ut illorum, quę imperant faciendum quid, tot sint, quot humani corporis partes à chirurgis assignantur, ducenta scilicet quadraginta octo: tot vero eorum, quæ fieri quid vetãt, quot annus dies numerat, nempe trecenta sexaginta quinque. sic universæ sexcentæ tredecim leges Iudæis fuerunt cõstitutæ. Ex his omnibus unam

Ad Rom. c. 13. fecit Christus Dominus: AMA DEVM, & legibus universis paruisti. Qui diligit, legem implevit. Quare, mi homo, cum unam atq; unicam habeas legẽ, eamq; natura suavissimã, cur aversus à Deo in voluntariũ ruis pręcipitium?

Eccles. c. 30. *Miserere animæ tuæ placens Deo, & contine, & congrega cor tuum in sanctitate ejus.* Vel tuæ, inquam, ipsius animæ miserere. multa quæris, multa ambis: unum quære, unum ambi, DEO PLACERE. & quæso te, delectatiunculæ, quibus crebro æstuas, quam viles,

les, quam turpes, quam & breves sunt? an cælum desperasti? vita hæc momentum est: deliciæ sequuntur æternæ; illis te serva, & contine cor tuum à tot noxiis, tot impuris ac fœdis, tot acerbis ac lividis cogitationibus. at nunquam satis in officio continebis cor tuum, nisi & linguam, nisi & aures ac manus, nisi & oculos tuos contineas. pudicus animus, & impudicus oculus, mihi crede, nunquam conveniunt; verecunda mens, & lasciva manus, amicitiam non contrahunt; petulantem linguam, & custoditum cor simul non reperies. Ergo, ut cor tuum continere possis, linguam tu tuam, tuas tu manus, tuos contine oculos, vigilantia, quanta potes, maxima. Vt scias; tibi tecum maxime luctandum est, sed ita luctandum, ut victoriam omnem in abstinendo & fugiendo, omne robur in patiendo pœnas. Fuge, quicquid libidinem, & vel levem libidinis suspicionem olet; fuge, fuge. Vbique fugere luxuriam, est vincere. Si quid vero molesti & turbidi te lædat, hîc vir esto, hîc dura: mala omnia superabis tolerando: adversa nemo vicit melius, quam qui patientius tulit. quamdiu æquor hoc vitæ navigas tamdiu fluctus & procellas senties; & interdum serenum aliquod si blanditur, decipit, & fere tempestas major succedit: alia & alta tibi cogitanda. Vt flores quidam sunt, qui non nisi ad solem se vertunt.

ſic tu mentem à nubilis iſtis averte ad divina, ad æterna.

Sed unam hîc velim ſalutis tuæ remoram tollas, & ſiquidem ſerio bonus eſſe vis, obſecro te, ne tarde velis, ne differas, ne procraſtines. Fatuas virgines quid à cæli foribus excluſerit, non ignoras: diſtulerunt, dormitarunt, horam ex hora traxerunt. non malum erat conſilium illarum, ſed nimis tardum. ita pleroſq; cernes perire, qui mores emendare cogitant, ſed nondum; vitiorum illecebras abdicare, ſed nondum; divina & æterna ſapere, ſed nondum; ſervire Deo, prius tamen diabolo & Mundo, ita non tantum in antiquam, ſed in infinitam ſilvam itur & reditur, & pleriſq; agitur vita per luſum, dum Mors occurrat improviſa, & ſubito præſcindat longiſſimam procraſtinationis telam. Hiſtoriam profanam conſulis? hoc idem te docet.

O Alexander Macedo ubi es? cujus illud innotuit, victorem fuiſſe *nihil differendo*. Tu ergo, *miſerere animæ tuæ*, & hoc ipſo ſanctius te moriturum crede, quo citius ad mortem te compoſueris. Cum vita tam brevis & contracta, mors tam incerta ſit, temerarium prorſus & fatuum eſt, in negotio ſalutis tam periculoſo differre, cunctari, procraſtinare. Ah, miſeri homines, de beata vita in conſpectu mortis agitis, & ſæpe cum jam jam migrandum eſt, tunc primum, *quo* migran-

migrandum ſit, quæritis. Aurem tibi jā ſæpius vellicavi: memento mori, memento ô nimium obliviofe homo. mille tibi horæ ſi parcant, una ſternet, & ea quidem, quā tu nunc minime ſuſpectā habes. vbique mors eſt, ab homine, fera, domo, tegula, arbore, aqua, vento, aura, herba, cibo, potu. & quid excipiam? non ipſum te, qui eam non cogitas. At nunquid vis, ut ea omnia, quibus te ad MORTEM meliorē, ad VITAM ſanctiorē, ad puriores PRECES inſtruxi, in compendiū conferā? Ergo, Matt.

Diſce MORI, & eſto paratus, quia c. 24.
neſcis diem neque horam. Isboſeth 2. Reg.
dum ſuaviter meridiatur, dormiente 4.
ad oſtium ancilla, trucidatur à ſicariis. Ita mors & peccatum jugulabunt te, ſi mortis in te dormiat memoria. Audaciſſima quidem Mors eſt, raro tamen niſi incautos adoritur, & velut à tergo. Samſon, dum Dalilæ gremio indormit, vires omnes amittit. I nunc, voluptati te crede, & tuam è Samſonis fortuna metire. Suis olim viribus mors pugnavit in homines, ut ſenecta, peſte, morbis aliis, nunc etiam alienis armis utitur, cibo, potu, crapula, libidine. multos in aquis ſubmergit, ſed multo plures in vino: Iſa.
omni loco inſidiatur. Tu ergo *Diſpo-* c. 38.
ne domui tuæ, quia morieris, & à rebus humanis toto alio orbe disjungeris. Et quā ſerio Chriſtus Dominus præ- Luc.
monuit? *Sint lumbi veſtri præcincti,* c. 12.

& lucernæ ardentes in manibus vestris, & vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando revertatur à nuptiis. Morti paratus occurres, si tria hæc, Domini jussu, tibi mature compares: Cingulum, Facem, Tintinnabulum. An recordaris, quæ de Castitatis cingulo supra te monuerim horis pluribus? Sed millies inculcandum tibi est beati Hieronymi monitum: *Si cingulo castitatis careas, omnia per terram trahis.* cinge lumbos: eorũ mors turpis est & mala, quos discinxit luxuria. Facem manu præferes, si decalogum non solum scias, sed & serves. At vero Tintinnabulum tua tibi conscientia est; hæc sæpius, imo quotidie velut campanula cõcutienda est, & quem sonum edat, an legi divinæ consonũ, exploranda. Descende in te, & vitam tuam inspice, & teipsum quotidie ad tribunal cita, nec tantum quid facturus sis, sed & quid feceris, creberrime cogita. ita tuum hoc tintinnabulum pulsa, conscientiam tuam de cogitatis per diem, dictis, factisq; tecum quotidie rimare & excute. Sic induciis, quas imminente morte, frustra peteres, nunc concessis utere; disce MORI: aut idem tibi cogar occi-
S. Cyp. serm. 4. de mortal. Baron. tom. 2. Anno 256. nere, quod Angelorum unus Carthaginiensi episcopo gravius decumbenti objecit. *Pati timetis, exire non vultis, quid faciam vobis?* Ergo *miserere animæ tuæ*, & mortem, quo illa venit insidiosius, hoc tu frequentius cogita.

Sed & VIVERE disce caste & caute vivendo. Si cautus non sis, nec castus eris. Iobus tolerantiæ speculum, non tantum castimoniam coluit, nam & cum oculis fœdus pepigit, ut ne cogitarent quidem de virgine, sed & idem cautissimus vixit: magna in illo morum sanctitas elucebat, & tamen timebat, trepidabat, cavebat. *Verebar*, inquit, *omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti*: suspectum illi erat, quicquid faciebat, ne forte faceret, quod Deo minus placeret. sciebat vir integerrimus, alia longe hominum, alia Dei esse judicia. Hanc ob causam opera sua omnia verebatur, vere & castus, & cautus. disce, & imitare, ut tanto vivas castior, quanto in omnibus cautior, & circumspectior: *Miserere animæ tuæ placens Deo.*

Iob. cap. 9.

Ecclef. c. 18.

Sed & ORARE disce. Rex noster Christus non crebras tantum, sed & assiduas à te preces exigit: *quoniam oportet semper orare.* Et quam fideliter sæpius exhortatur! *Videte, vigilate, & orate; nescitis enim quando tempus sit. Sine intermißione orate.* Ergo, *non impediaris orare semper.* Excellentissimam hanc ORANDI artem non disces, nisi & sæpe ores, & fervide. hoc ipso multorum languida est oratio, quia rara. fabri fiunt fabricando, veri coram Numine oratores, sæpius orando: satius tamen est, breves esse preces & fervidas, quam longas & languidas.

Luc. c. 18.

Marc. c. 13.

1. The. cap. 1.

vix ullarum est virium oratio, quæ nihil habet ignei. oratio marcens & torpida, idem est fere quod ignis frigidus. Paulus oraturus calidos spi-
1. Cor. 14. rabat ignes, quibus suscitandis: *Orabo*, inquit, *spiritu, orabo & mente*. Quid prodest labiorũ strepitus, ubi cor est mutum? ignita vero censetur precatio, quã ardentes gemitus, & ad Deũ crebra comitantur suspiria: oratio vana & frigida est, ubi hoc tam grave negotium soli committitur linguæ. Ergo, ut rectius discas VIVERE, disce ferventius ORARE: neutrum difficile est volenti. Et ut compendiaria prorsus te via ducam ad cælũ, hanc verborum meorum summam teneto, & duplex hoc monitum, nulla unquam oblivione deleto.

I. Assidue cogita, te quotidie propius atque propius ad ipsam totam immensam ÆTERNITATEM accedere, quæ tibi vel in flammis inter damnatos, vel in deliciis inter beatos agenda erit. sic bene MORI condisces.

II. Deum tibi semper præsentem ex oculis nunquam dimitte, ita scies recte VIVERE.

Ad majorem Dei, Deiparæque Virginis, & omnium SS. Angelorum honorem & gloriam,

FINIS.

APPRO-

APPROBATIO.
R. P. PROVINCIALIS.

HOrologium, *quod Pater Hieremias Drexelius, Societatis nostræ presbyter, de Angelo Tutelari scripsit, quatuor ejusdē Societatis Theologis censum probatumque;* Ego CHRISTOPHORVS GRENZING, *Societatis* IESV *per Superiorem Germaniam Præpositus Provincialis, facta mihi potestate ab admodum R. P. N. Generali,* MVTIO VITELLESCO *in lucem dari permitto: fidemque meā manu facio, & more Societatis consigno. Monachii III Idus Septembris, Anno* M D C XXI.

Christophorus Grenzing.

facile contemnit omnia qui
se ~~putat~~ cogitat esse moritur

omnia qu
esse mortu

[illegible]daria CH[illegible]
[illegible] monch[illegible]
[illegible] dora [illegible]